Prognoza oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w rejonie ulic: Lokalnej, Serdecznej, linii kolejowej oraz doliny potoku Tyskiego w Tychach

Opracował:
mgr inż. Krzysztof Okrasiński

Krzysztof Okrasiński

Świdnica, 18.01.2019 r.

Zielone Oko, ul. Armii Krajowej 25 lok. 7, 58-100 Świdnica
tel. 502 171 323, faks: 74 / 660 65 02
email: biuro@zieloneoko.pl, www.zieloneoko.pl

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE 4

I.1. Wstęp 4
I.2. Podstawa prawna 5
I.3. Zawartość 5
I.4. Metodologia 7

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 10

II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu 10
II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu 10

III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM 14

III.1. Polityka i przepisy unii europejskiej 14
III.2. Dokumenty krajowe 15
III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie 17
III.4. Miejska polityka ochrony środowiska 19

IV. ANALIZA ZGODNOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA 22

V. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH 24

V.1. Położenie 24
V.2. Ogólna charakterystyka geograficzna i krajobrazowa 24
V.3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza 31
V.4. Zagospodarowanie i użytkowanie terenu 32
V.5. Charakterystyka infrastrukturalna i gospodarcza 34
V.6. Główne źródła antropopresji 35
V.7. Wody powierzchniowe 36
V.8. Wody podziemne 39
V.9. Uwarunkowania geologiczne 43
V.10. Gleby 44
V.11. Uwarunkowania przyrodnicze 45
V.12. Ryzyko wystąpienia suszy i powodzi 47
V.13. Uwarunkowania akustyczne 48
V.14. Klimat i jakość powietrza 48

VI. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 52

VI.1. Problemy systemowe 52
VI.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie 52
VI.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku 53

VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO 55

VII.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe 55
VII.2. Oddziaływanie na wody podziemne 57
VII.3. MPZP a adaptacja do skutków zmian klimatycznych 57
VII.4. Oddziaływanie na środowisko przyrodnicze 58
VII.5. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi 60
VII.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi 61
VII.7. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury 62
VII.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny 62
VII.9. Oddziaływanie transgraniczne 63

VIII. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU 64

IX. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH 65

X. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO 66

XI. INFORMACJE ISTOTNE DLA RAPORTÓW O ODDZIAŁYWANIU PRZEDSIĘWZIĘCIA NA ŚRODOWISKO 67

XII. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU 69

XIII. WNIOSKI 72

XIV. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE 73

XV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM 75

I. WPROWADZENIE

I.1. Wstęp

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w rejonie ulic: Lokalnej, Serdecznej, linii kolejowej oraz doliny potoku Tyskiego w Tychach (dalej: MPZP). Dokument ten został poddany strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Prognoza oddziaływania na środowisko jest podstawowym dokumentem merytorycznym sporządzanym dla potrzeb przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Celem przeprowadzenia tej OOŚ jest spełnienie wymogu prawnego oraz przeprowadzenie merytorycznej analizy takich zagadnień, jak m.in.:

1) analiza zgodności ocenianego dokumentu z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu międzynarodowym, krajowym i regionalnym,
2) identyfikacja stanu tych elementów środowiska, które mają związek z zastosowaniem ustaleń wynikających z ocenianego dokumentu,
3) analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń ocenianego dokumentu,
4) analiza rozsądnych rozwiązań alternatywnych,
5) zaproponowanie działań mających na celu zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko,
6) zaproponowanie sposobów monitorowania skutków stosowania ocenianego dokumentu pod kątem ochrony środowiska.

Analizując funkcję prognozy oddziaływania na środowisko, należy mieć na uwadze cel dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, wyrażony w art. 1:

- zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska,
- przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu planów i programów w celu wspierania zrównoważonego rozwoju.

Polskie przepisy (w ślad za wymaganiami prawa Unii Europejskiej) wskazują, że prognoza powinna zawierać **racjonalnie wymagane informacje**, z uwzględnieniem:

- obecnego stanu wiedzy i metod oceny,
- zawartości i poziomu szczegółowości planu lub programu,
- funkcji ocenianego dokumentu w procesie podejmowania decyzji,
- zakresu, w jakim niektóre sprawy mogą zostać właściwiej ocenione na różnych etapach tego procesu.

Dla określenia funkcji prognozy znamienny jest także art. 8 dyrektywy 2001/42/WE; wskazuje on, że ustalenia tego dokumentu powinny być uwzględnione w czasie przygotowania planu lub programu oraz przed jego przyjęciem lub poddaniem procedurze

ustawodawczej, a także w dokumencie podsumowującym przebieg strategicznej OOŚ. To oznacza, że **w prognozie oddziaływania na środowisko muszą się znaleźć przede wszystkim te informacje, które mogą mieć wpływ na zapisy ocenianego dokumentu i na praktyczną realizację jego ustaleń** – a zatem nie wszystkie, lecz tylko istotne, racjonalnie uzasadnione i mogące mieć realne przełożenie na treść dokumentu będącego przedmiotem strategicznej OOŚ. Dyrektywa wymaga przedstawienia w prognozie informacji skupiających się na kwestiach związanych wyłącznie ze **znaczącym** wpływem na środowisko.

Należy podkreślić, że przedstawiona w niniejszej prognozie ocena dokumentu strategicznego nie jest tożsama z udzieleniem choćby wstępnej zgody na realizację przedsięwzięć (m.in. inwestycji) i innych fizycznych ingerencji w środowisko.

I.2. Podstawa prawna

Zasadniczą podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy oraz przeprowadzenia strategicznej OOŚ są przepisy prawa polskiego (ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dalej: UOOŚ) i wspólnotowego (dyrektywa 2001/42/WE). Wynikają z nich m.in. następujące ustalenia:

1) przeprowadzenia strategicznej OOŚ wymagają projekty takich dokumentów, jak m.in. plany i programy dotyczące m.in. zagospodarowania przestrzennego i wykorzystania terenu (art. 3 ust. 2 dyrektywy 2001/42/WE, art. 46 UOOŚ),
2) w ramach strategicznej OOŚ sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko (art. 5 dyrektywy 2001/42/WE, art. 51 UOOŚ),
3) prognoza oddziaływania na środowisko oraz dokument będący przedmiotem strategicznej OOŚ wymagają przeprowadzenia konsultacji ze społeczeństwem oraz odpowiednimi organami administracji (art. 6 dyrektywy 2001/42/WE, art. 54 UOOŚ),
4) procedura strategicznej OOŚ jest zintegrowana z procedurą oceny oddziaływania na obszar Natura 2000 (art. 55 ust. 2 UOOŚ, art. 6 ust. 3 dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory).

I.3. Zawartość

Zawartość niniejszej prognozy jest zgodna z art. 51 ust. 2 UOOŚ. Przepis ten wskazuje, że prognoza oddziaływania na środowisko powinna:

1) zawierać:
   a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
   b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
   c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
   d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
f) oświadczenie autora lub kierującego zespołem autorów o spełnieniu wymagań wymienionych w art.74 ust.2 UOOŚ (załącznik do niniejszego dokumentu);

2) określać, analizować i oceniać:
a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne – z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3) przedstawiać:
a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
b) rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Trzeba podkreślić, że przepisów określających zawartość prognozy nie można odczytywać w oderwaniu od przepisów określających jej funkcję; oznacza to, że dokument ten musi zawierać:

1) informacje racjonalnie wymagane, adekwatne do charakteru ocenianego dokumentu,

2) informacje, które mogą mieć faktyczne przełożenie na treść ocenianego dokumentu,

- a więc nie wszystkie informacje, lecz tylko te, które można uznać za racjonalnie wymagane.

Warto również zaznaczyć, że rolą oceny oddziaływania na środowisko nie jest analiza stricte formalno-legislacyjna odnosząca się do zasad techniki prawodawczej.

Zakres i stopień szczegółowości niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony w trybie art. 53 UOOŚ z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo z dnia 03.08.2017 r., znak: WOOŚ.411.192.2017.MG) oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Tychach (pismo z dnia 22.08.2017 r., znak: 17/NS/ZNS.522-32/569/2017).

I.4. Metodologia

Prognoza składa się z czterech głównych merytorycznych bloków / filarów: charakterystyka ocenianego dokumentu, opis uwarunkowań strategicznych i środowiskowych mających znaczenie dla ocenianego MPZP, strategiczna ocena oddziaływań środowiskowych oraz katalog rekomendacji w zakresie udoskonalenia ocenianego dokumentu i monitorowania skutków jego wdrażania.

Materiałem wyjściowym do analizy był projekt MPZP przekazany wykonawcy niniejszej prognozy. Pierwszym zasadniczym krokiem analizy środowiskowej była analiza uwarunkowań prawnych i strategicznych mających znaczenie dla ocenianego dokumentu. Kolejnym działaniem było pozyskanie informacji o poszczególnych komponentach środowiska z dokumentów źródłowych o charakterze przekrojowym, danych opracowywanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (dalej: PMŚ) koordynowanego przez służby Inspekcji Ochrony Środowiska oraz danych o obszarach ochrony przyrody. Przeprowadzono kwerendę danych i analizę studialną dostępnych materiałów zawierających informacje na temat uwarunkowań środowiskowych. Przy prowadzonych pracach wykorzystano dane teledetekcyjne i kartograficzne, opracowanie planistyczne, dokumenty strategiczne i prace studialne. Uwzględniono ustalenia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko i oraz dane wynikające z opracowań ekofizjograficznych. Dokonano także przeglądu dostępnych inwentaryzacji przyrodniczych, dokumentacji geologicznych i hydrogeologicznych, planów urządzania lasów oraz rejestru zabytków. Przeanalizowano uwarunkowania wynikające z map hydrograficznych, sozologicznych, geologicznych, hydrogeologicznych, glebowo-rolniczych, geośrodowiskowych, map zagrożenia powodziowego oraz innych opracowań kartograficznych dostępnych poprzez geoportale i serwisy WMS prowadzone przez jednostki administracji publicznej. Ponadto, w dniach 10.IV i 06.XI.2018 r. przeprowadzono wizję terenową w rejonie obszaru będącego przedmiotem niniejszego opracowania.

Przy opisie uwarunkowań środowiskowych skupiono się na tych zagadnieniach tematycznych, które mają znaczenie dla oceny skutków realizacji analizowanego projektu MPZP (zgodnie z dyspozycją art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. b UOOŚ, wedle którego prognoza oddziaływania na środowisko powinna określać stan środowiska wyłącznie na obszarach objętych przewidywanym i znaczącym oddziaływaniem). Dane te pozwoliły na zidentyfikowanie zasadniczych uwarunkowań środowiskowych mających merytoryczny związek z ustaleniami ocenianego dokumentu.

Wyniki tej oceny były wstępnym krokiem do weryfikacji ocenianego dokumentu pod kątem tego, czy jego ustalenia są adekwatne do uwarunkowań strategicznych i środowiskowych w obszarze objętym ustaleniami MPZP i w jego sąsiedztwie. Ustalenia te prowadzone były równolegle z oceną oddziaływań na środowisko, jakie będą się wiązały z praktycznym wdrażaniem ustaleń MPZP. Analizowano również opis skutków, które mogą wystąpić w przypadku odstąpienia od przyjęcia MPZP. Uwzględniono zasadę zapisaną w art. 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska: „plany (…) dotyczące w szczególności (…) gospodarki przestrzennej (…) i wykorzystywania terenu powinny uwzględniać zasady ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju". Ponadto, ww. ustawa wskazuje w dziale VII m.in. następujące zasady:

1) w MPZP określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami oraz przywracania środowiska do właściwego stanu;
2) w MPZP ustala się warunki realizacji przedsięwzięć, umożliwiające uzyskanie optymalnych efektów w zakresie ochrony środowiska;
3) w MPZP zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska;
4) w MPZP ustala się proporcje pozwalające na zachowanie lub przywrócenie na nich równowagi przyrodniczej i prawidłowych warunków życia;
5) przeznaczenie i sposób zagospodarowania terenu powinny w jak największym stopniu zapewniać zachowanie jego walorów krajobrazowych.

Powyższe zasady potraktowano jako część punktów odniesienia przy ocenie oddziaływania projektu MPZP na środowisko. Innymi punktami odniesienia była ustalenia opracowań ekofizjograficznych oraz dokumentów strategicznych dotyczących szeroko rozumianej polityki ochrony środowiska.

Ponadto, w opracowaniu uwzględniono treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów oraz treść art. 124 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, który mówi: „Lokalizacja, budowa oraz prowadzenie składowiska odpadów musi spełniać wymagania zapewniające bezpieczne dla życia i zdrowia ludzi oraz dla środowiska składowanie odpadów, w szczególności wymagania zapobiegające zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i podziemnych, gleby i ziemi oraz powietrza".

Kolejnym krokiem było sformułowanie rekomendacji odnośnie do uzupełnienia bądź zmiany treści ocenianego dokumentu. Działanie to zostało zintegrowane z zaproponowaniem rozwiązań eliminujących i minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko. Rekomendacje te wpłynęły na zmianę treści projektu MPZP. Niniejsza wersja prognozy oddziaływania na środowisko odnosi się już do tej wersji MPZP, która uwzględnia większość rekomendacji związanych z analizą środowiskową. Następnym etapem było sformułowanie propozycji monitorowania skutków wdrażania ustaleń MPZP pod kątem ochrony środowiska.

Stopień szczegółowości treści niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do charakteru treści MPZP. Oznacza to, że przeprowadzone analizy opierają się

przede wszystkim na opisowej i jakościowej identyfikacji kluczowych oddziaływań, jakie mogą wystąpić w związku z praktycznym stosowaniem ustaleń MPZP. Szczegółowa analiza konkretnych działań i przedsięwzięć może być przeprowadzona jedynie na etapie postępowań administracyjnych (np. na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, decyzji udzielającej pozwolenia na budowę) oraz przy dokonywaniu zgłoszeń budowlanych. Niemniej, podczas prac nad niniejszą prognozą odniesiono się do opracowań ekofizjograficznych, inwentaryzacji przyrodniczych, prognoz oddziaływania na środowisko wykonanych dla dotychczas obowiązujących dokumentów strategicznych, przeprowadzono również wizje terenowe, analizy kartograficzne i kameralne.

W ramach prac nad niniejszą prognozą uwzględniono również nowy kontekst mający znaczenie dla prognozy oddziaływania na środowisko, który wynika z nowego przepisu obowiązującego od 01.01.2017 r. Chodzi o art. 66 ust. 1 pkt 11a UOOŚ, wedle którego „raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien zawierać (…) odniesienie się do celów środowiskowych wynikających z dokumentów strategicznych istotnych z punktu widzenia realizacji przedsięwzięcia" – a cele środowiskowe pośrednio wynikają właśnie z MPZP. Ponadto, w art. 66 ust. 7 UOOŚ ustalono, że „Raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać informacje o środowisku wynikające ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, istotne z punktu widzenia danego przedsięwzięcia". Wobec powyższego, w niniejszej prognozie zawarto treści mające znaczenie dla przyszłych postępowań administracyjnych, w ramach których będzie przeprowadzana ocena oddziaływania na środowisko.

II. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

II.1. Uwarunkowania prawne istotne dla ocenianego dokumentu

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016 r. poz. 778 ze zm.), miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP) jest aktem prawa miejscowego, który określa przeznaczenie, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Zawartość MPZP powinna być zgodna z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz.U. 2003 nr 164 poz. 1587). MPZP powinien być zgodny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

MPZP jest przyjmowane w drodze uchwały rady gminy, która poprzedzona jest zapewnieniem możliwości udziału społeczeństwa oraz pozyskaniem stanowisk (opinii i uzgodnień) wielu podmiotów, w tym m.in. organów ochrony środowiska i zdrowia publicznego. Ponadto, przyjęcie MPZP powinno być poprzedzone przeprowadzeniem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W kontekście celu wykonania niniejszej prognozy warto podkreślić, że zakres ustaleń możliwych do zapisania w MPZP jest ograniczony przepisami prawnymi, a jego treści nie można odczytywać w oderwaniu od przepisów dot. ochrony środowiska, budownictwa, bezpieczeństwa pożarowego i innych. Oznacza to, że brak uwzględnienia w projekcie MPZP jakichś aspektów nie oznacza, że zostały one zignorowane – bowiem mogą być one uregulowane przepisami prawa materialnego.

II.2. Ustalenia ocenianego dokumentu

Podstawą przystąpienia do sporządzenia MPZP była uchwała nr XXXVIII/601/17 Rady Miasta Tychy z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w rejonie ulic: Lokalnej, Serdecznej, linii kolejowej oraz doliny Potoku Tyskiego w Tychach.

Projekt MPZP będący przedmiotem analizy jest oznaczony datą 15 stycznia 2019 r.

Mając na uwadze fakt, że projekt MPZP będzie przedmiotem opiniowania i konsultacji społecznych wspólnie z niniejszą prognozą, uznano że dla celów prognozy wystarczające będzie przedstawienie graficznej części planu w formie załącznika do niniejszej prognozy oraz syntetyczny opis najważniejszych ustaleń ocenianego dokumentu:

1. Dokument podzielono na 9 rozdziałów:
   1) Rozdział 1 – Przepisy ogólne;
   2) Rozdział 2 – Przeznaczenie terenów, zasady kształtowania zabudowy, wskaźniki zagospodarowania terenów, zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego oraz kształtowania krajobrazu;
   3) Rozdział 3 – Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji;
   4) Rozdział 4 – Zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej;
   5) Rozdział 5 – Zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu;
   6) Rozdział 6 – Granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, ustalonych na podstawie odrębnych przepisów;
   7) Rozdział 7 – Szczegółowe zasady i warunki scalania i podziału nieruchomości objętych planem;
   8) Rozdział 8 – Stawki procentowe, na podstawie których ustala się opłatę z tytułu wzrostu wartości nieruchomości, w związku z uchwaleniem planu;
   9) Rozdział 9 – Przepisy końcowe.

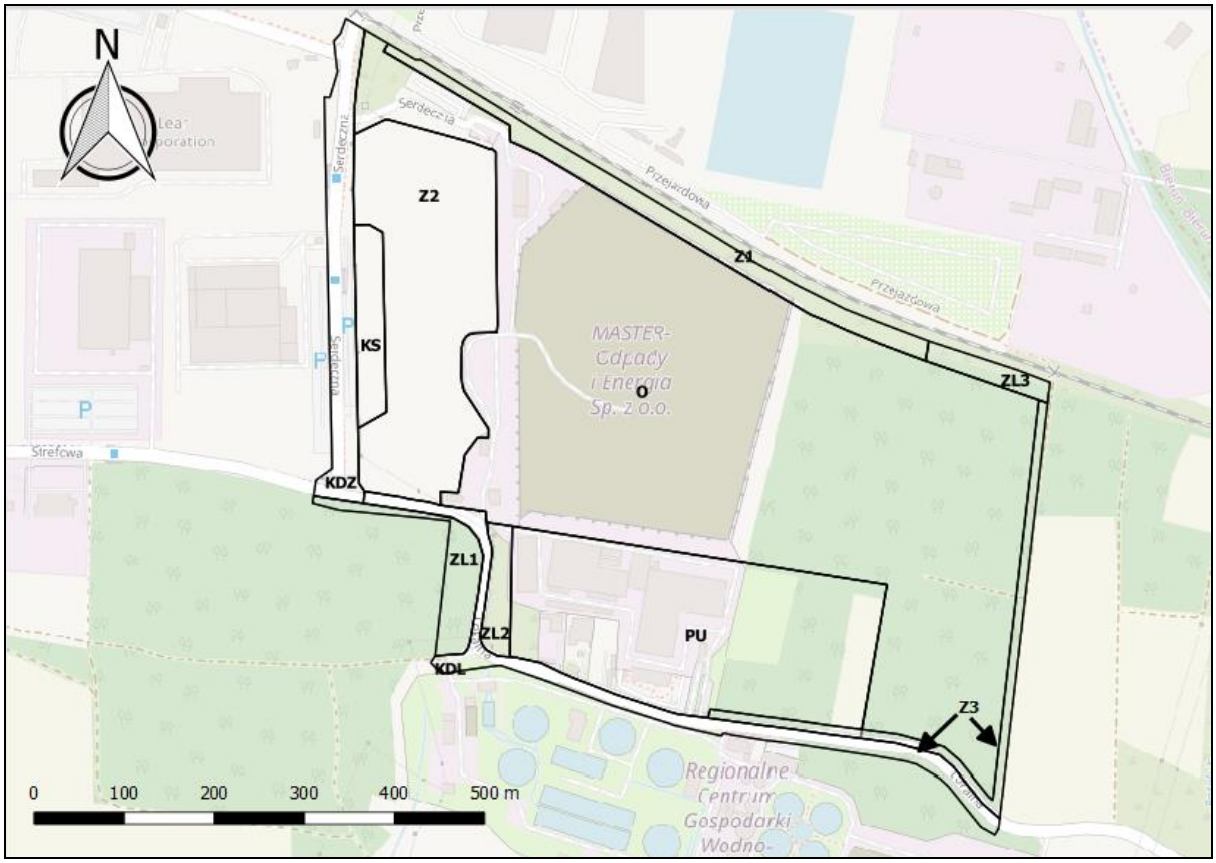
   Integralną częścią MPZP jest rysunek planu w skali 1:2 000.
2. W MPZP wyznaczono tereny o różnym przeznaczeniu lub różnych zasadach zagospodarowania, oznaczone odpowiednio symbolami:
   1) PU – teren zabudowy produkcyjno-usługowej – któremu ustalono następujące przeznaczenie:
      a) obiekty produkcyjne, magazyny i składy, obiekty związane z gospodarowaniem odpadami, z dopuszczeniem usług towarzyszących,
      b) zabudowa usługowa z wykluczeniem: usług społecznych, usług gastronomicznych i budynków zamieszkania zbiorowego,
      c) składowiska odpadów;
      d) dopuszczono lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wykluczeniem elektrowni wiatrowych;
      e) wskazano, że jest to obszar inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w zakresie gospodarki odpadami.
   2) O – teren infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki odpadami – któremu ustalono następujące przeznaczenie:
      a) składowisko odpadów,
      b) obiekty związane z gospodarowaniem odpadami,
      c) składy i magazyny;
      d) dopuszczono lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wykluczeniem elektrowni wiatrowych;

e) wskazano, że jest to obszar inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym w zakresie gospodarki odpadami;

3) KS – teren parkingów;
4) Z1-Z2 – tereny zieleni; w odniesieniu do terenu Z2:
   a) dopuszczono lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW, z wykluczeniem elektrowni wiatrowych;
   b) wskazano, że jest to obszar wymagający rekultywacji (w przeszłości występowało tu składowisko odpadów, które obecnie jest zamknięte i zrekultywowane);
5) Z3 – pas zieleni otaczający składowisko odpadów;
6) ZL1-ZL3 – tereny lasów;
7) KDZ – teren komunikacji – droga publiczna klasy zbiorczej o szerokości w liniach rozgraniczających od 24 m do 30 m;
8) KDL – teren komunikacji – droga publiczna klasy lokalnej o szerokości w liniach rozgraniczających od 12 m do 31 m;.

Położenie ww. terenów względem siebie przedstawia poniższa rycina nr 1:

Ryc. 1. Położenie poszczególnych jednostek planistycznych w obrębie obszaru objętego ustaleniami MPZP

[podkład kartograficzny: OpenStreetMap, dane dostępne są na licencji Open Database License - www.openstreetmap.org/copyright ; dostęp: 16.01.2019 r.]

3. W MPZP określono minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej (oraz inne parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy); ustalone wartości prezentują się następująco:
   - PU – teren zabudowy produkcyjno-usługowej: 15%,
   - O – teren infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki odpadami: 15%,
   - KS – teren parkingów: 5%,
   - Z1-Z3 – tereny zieleni: 95%.
4. W odniesieniu do infrastruktury technicznej ustalono następujące generalne zasady:
   1) zaopatrzenie w wodę: nakaz dostawy wody z sieci wodociągowej;
   2) zaopatrzenie w gaz: dopuszczenie dostaw z sieci gazowej;
   3) zaopatrzenie w energię elektryczną: nakaz dostawy z sieci elektroenergetycznej, dopuszczenie dostaw z odnawialnych źródeł energii oraz urządzeń zapewniających dostawy energii elektrycznej w kogeneracji;
   4) zaopatrzenie w ciepło: dopuszczenie dostaw z indywidualnych źródeł ciepła, z urządzeń zapewniających dostawy ciepła w kogeneracji, z odnawialnych źródeł energii, ze zdalaczynnej sieci ciepłowniczej zlokalizowanej poza obszarem planu;
   5) odprowadzenie ścieków komunalnych: dopuszczenie odprowadzania do kanalizacji sanitarnej;
   6) odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych: dopuszczenie odprowadzanie do kanalizacji deszczowej oraz dopuszczenie zagospodarowania w granicach działek budowlanych.
5. Wprowadzono ustalenia dotyczące szczegółowych zasad i warunków scalania i podziału nieruchomości (minimalna powierzchnia działki: 10 m^2, szerokość frontu działki: 10 m).
6. W §14 wprowadzono ustalenia dotyczące zapewnienia miejsc parkingowych.
7. MPZP zawiera ustalenia wskazujące na konieczność zachowania pasa zieleni izolacyjnej od zachodniej, północnej, wschodniej i południowej części składowiska odpadów.

W uzasadnieniu uchwały o przystąpieniu do sporządzenia MPZP napisano, że przyjęcie nowego planu ma na celu umożliwienie rozbudowy (nowa kwatera) istniejącego składowiska odpadów komunalnych oraz rozbudowę infrastruktury do przetwarzania odpadów komunalnych w celu zwiększenia jej efektywności. Ww. rozbudowa wymaga zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne. Ponadto, dzięki przyjęciu nowych ustaleń planistycznych, możliwy będzie rozwój przedsięwzięć związanych z odnawialnymi źródłami energii (np. na zamkniętej i zrekultywowanej kwaterze składowiska, gdzie przewiduje się funkcję Z2). Dla potrzeb rozbudowy składowiska oraz infrastruktury do przetwarzania odpadów komunalnych niezbędne jest wylesienie terenu o powierzchni 11,44 ha.

III. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU WSPÓLNOTOWYM, KRAJOWYM I REGIONALNYM

III.1. Polityka i przepisy unii europejskiej

Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. VII Program pn. „Dobra jakość życia z uwzględnieniem ograniczeń naszej planety" został przygotowany przez Komisję Europejską i przyjęty przez Parlament Europejski i Radę w dniu 20.11.2013 r. Program stanowi nadrzędne ramy dla polityki ochrony środowiska do 2020 r. Określono w nim priorytetowe cele, jakie UE i państwa członkowskie mają osiągnąć:

1) ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii;
2) przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną;
3) ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem obciążeniami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu;
4) maksymalizacja korzyści płynących z przepisów Unii w zakresie ochrony środowiska;
5) poprawa dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska;
6) zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnienie cen;
7) poprawa uwzględniania aspektu ochrony środowiska i zwiększenia spójności polityki;
8) wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii;
9) wzrost efektywności UE w przeciwdziałaniu wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska.

Plan ochrony zasobów wodnych Europy

14 listopada 2012 r. Komisja Europejska przedstawiła Plan ochrony zasobów wodnych Europy – strategię zmierzającą do zapewnienia wystarczającej ilości wody dobrej jakości, aby zaspokoić zapotrzebowanie ze strony ludności, gospodarki i środowiska. Dokument wskazuje, że aby zrealizować cel Ramowej Dyrektywy Wodnej polegający na osiągnięciu dobrego stanu wód, należy realizować trójstopniową strategię:

1) poprawa wdrażania obecnej polityki wodnej UE dzięki pełnemu wykorzystaniu możliwości obecnych przepisów - na przykład szersze wykorzystywanie środków w zakresie naturalnego potencjału retencyjnego;
2) zwiększenie integracji celów polityki wodnej z innymi powiązanymi obszarami polityki, np. rolnictwem i transportem;
3) uzupełnienie luk w obecnym prawodawstwie, zwłaszcza w zakresie rozwiązań potrzebnych do zwiększenia efektywności gospodarowania wodami.

Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.

3 maja 2011 r. Komisja Europejska przedstawiła 10-letnią strategię ochrony i poprawy stanu różnorodności biologicznej w Europie. Ma ona na celu odwrócenie tendencji do utraty różnorodności biologicznej i przyspieszenie przejścia UE na ekologiczną gospodarkę efektywnie korzystającą z zasobów. Strategia obejmuje sześć celów, które dotyczą głównych czynników wpływających na utratę różnorodności biologicznej i mają zmniejszyć kluczowe zagrożenia dla przyrody i usług ekosystemowych w UE. Strategia formułuje:

1) wizję na rok 2050: różnorodność biologiczna w Unii Europejskiej oraz funkcje ekosystemowe będą chronione i zostaną odpowiednio odtworzone ze względu na wartość różnorodności biologicznej samej w sobie oraz ich fundamentalny udział w zapewnianiu dobrobytu człowieka i koniunktury gospodarczej, tak aby uniknąć katastrofalnych zmian wywołanych przez utratę różnorodności biologicznej";
2) przewodni cel na rok 2020: „Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu w UE do 2020 r. oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu, a także zwiększenie wkładu UE w zapobieganiu utracie różnorodności biologicznej na świecie".

Strategia UE w zakresie adaptacji do zmian klimatu

Dokument zawiera główne cele i kierunki dla działań dostosowawczych, które powinny być podejmowane przez poszczególne państwa UE. Strategia zwraca uwagę m.in. na konieczność podjęcia działań adaptacyjnych, przede wszystkim w obszarach o szczególnej wrażliwości na zmiany klimatu. Strategia koncentruje się na trzech kluczowych celach:

1. Wspieranie działań państw członkowskich: Komisja zachęca wszystkie państwa członkowskie do przyjęcia kompleksowych strategii adaptacyjnych.
2. Prowadzenie działań polegających na wspieraniu adaptacji w kluczowych sektorach wrażliwych, takich jak rolnictwo, rybołówstwo i polityka spójności oraz zapewnieniu, że europejska infrastruktura stanie się bardziej odporna na zmiany klimatu.
3. Podejmowanie świadomych decyzji na wszystkich szczeblach decyzyjnych poprzez uzupełnienie braków w wiedzy na temat adaptacji.

III.2. Dokumenty krajowe

<u>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 r.</u>

14 lutego 2017 r. Rada Ministrów przyjęła **Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, która stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. Łączy w sobie wymiar strategiczny

z operacyjnym: wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne – projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie.

Jednym z celów Strategii jest wzrost efektywności środowiskowego potencjału rozwoju, pozwalający na użytkowanie go dla zaspokojenia aktualnych potrzeb rozwojowych i wzrostu jakości życia oraz zachowania zasobów rozwojowych dla przyszłych pokoleń. Oczekiwane rezultaty działań obejmują stopniowe zmniejszenie emisji zanieczyszczeń, zwiększenie ilości retencjonowanej wody do 15–20%, poprawę stanu jednolitych części wód, poprawę jakości zarządzania obszarami Natura 2000, zmniejszenie konfliktogenności ochrony zasobów przyrodniczych oraz wykorzystanie surowcowe odpadów komunalnych.

Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – perspektywa do 2020 r.

15 kwietnia 2014 r. Rada Ministrów przyjęła **Strategię Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko – perspektywa do 2020 r.** Celem głównym tego dokumentu jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną energetycznie gospodarkę. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez takie cele szczegółowe, jak:

1) zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska, w ramach którego określono takie kierunki interwencji, jak m.in. uporządkowanie zarządzania przestrzenią;
2) poprawa stanu środowiska, w ramach którego określono kierunki interwencji:
   - racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,
   - ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
   - wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
   - promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) jest podstawowym dokumentem określającym zasady polityki państwa w dziedzinie przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych kilkunastu lat. KPZK formułuje cel strategiczny: „Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w horyzoncie długookresowym”. Kładzie ona szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią.

W dokumencie określono 6 celów szczegółowych, m.in. kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. Do jednych z najważniejszych zagadnień rozwijanych w KPZK należą jakość środowiska i rozwój energetyki. Bezpośrednie odniesienie do ochrony środowiska mają m.in.: cel 4 – Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego (kształtowanie struktur przestrzennych oddziałujących hamująco na dewaloryzację środowiska przyrodniczego, tworzących warunki funkcjonalno-przestrzenne umożliwiające aktywną ochronę jego wartości, prowadzących do realizacji ekorozwoju), a także cel 5 – Ochrona dziedzictwa kulturowego (kształtowanie struktur przestrzennych umożliwiających ochronę krajobrazu kulturowego i pojedynczych zabytków przed zniszczeniem, degradacją, dewaloryzacją oraz podjęcie działań mających na celu udostępnienie dziedzictwa kulturowego społeczeństwu).

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Rada Ministrów przyjęła w dniu 29.10.2013 r. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030" (SPA). Dokument ten wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020. Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Mają temu służyć następujące cele:
Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska.
Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich.
Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu.
Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu.
Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.
Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

III.3. Dokumenty regionalne i wojewódzkie

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/26/2/2016 z dnia 29 sierpnia 2016 r. przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+. Plan ten, poprzez jego ścisłe powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+", stanowi kluczowy element zintegrowanego planowania strategicznego w województwie śląskim. Wskazuje on, że celami strategicznymi polityki przestrzennej województwa są m.in.:

1. Nowoczesna gospodarka – promocja gospodarczego wzrostu i innowacji.
2. Przestrzeń – zrównoważone wykorzystywanie zasobów środowiska naturalnego i kulturowego.
3. Relacje z otoczeniem – infrastrukturalne powiązanie regionu.

Dla realizacji celu nr 3 przyjęto następujące kierunki polityki przestrzennej:
1) Ochrona zasobów środowiska.
2) Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach miejskich.
3) Kształtowanie krajobrazów kulturowych w obszarach wiejskich.

Oczekiwany rezultat wdrażania ww. celów strategicznych sformułowano w następujących słowach: „Zrównoważona przestrzeń województwa godząca interesy użytkowania terenu z wymogami jego ochrony, z prawidłowo funkcjonującym systemem ekologicznym, uwzględniającym zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności, harmonijnie ukształtowanym krajobrazem kulturowym, zapewniająca obecnemu i przyszłym pokoleniom wysoką jakość życia".

Oceniany projekt MPZP nie koliduje z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego, natomiast sprzyja jego realizacji dzięki wprowadzeniu zapisów umożliwiających pożądany kierunek rozwoju infrastruktury przetwarzania odpadów komunalnych.

Program Ochrony Środowiska Województwa Ślqskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr V/11/8/2015 z dnia 31 sierpnia 2015 roku przyjął „Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024". Cel nadrzędny Programu sformułowano następująco: „Województwo śląskie regionem innowacyjnej gospodarki i wysokiej jakości życia przy zachowaniu dobrego stanu środowiska przyrodniczego". W odniesieniu do poszczególnych obszarów strategicznych przyjęto priorytety ekologiczne i przypisano im cele strategiczne (długoterminowe) i operacyjne (krótkoterminowe) oraz wskazano kierunki działań. Mając na uwadze specyfikę niniejszej prognozy, warto przywołać ustalenia dla priorytetu pn. „gospodarka odpadami":

1. Cel długoterminowy do roku 2024: Zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi, opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii.

2. Cele krótkoterminowe do roku 2019:
   1) Gospodarowanie odpadami komunalnymi w województwie w oparciu o regionalne instalacje przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury;
   2) Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów niebezpiecznych oraz wzrost efektywności systemu zbierania i zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i procesom unieszkodliwiania;
   3) Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów sektora gospodarczego i sukcesywne zwiększanie udziału tych odpadów poddanych procesom odzysku i unieszkodliwiania poza składowaniem.

Omawiany w niniejszej prognozie projekt MPZP sprzyja realizacji Programu, bowiem wprowadza ustalenia umożliwiające rozwój niezbędnej infrastruktury do przetwarzania i zagospodarowania odpadów komunalnych.

<u>Plan gospodarki odpadami dla województwa ślgskiego na lata 2016-2022</u>

Uchwałą nr V/37/7/2017 z dnia 24 kwietnia 2017 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął ,,Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022", z czym wiąże się uchwała nr V/37/8/2017 w sprawie wykonania ww. Planu. Jego elementem jest „Plan inwestycyjny". Wynika z niego, że instalacja mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych w Tychach ma status Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (oraz status „regionalnej instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów"). Dokument wspomina również o rekultywacji składowiska położonego w obszarze objętym ustaleniami MPZP. Plan Inwestycyjny zawiera tabelę pn. „Składowiska odpadów komunalnych do przetwarzania odpadów komunalnych planowane do rozbudowy/ modernizacji" – nie wymieniono w niej składowiska w Tychach.

Omawiany MPZP wpisuje się w kierunki rozwoju gospodarki odpadami komunalnymi w województwie śląskim. Rekomenduje się podjęcie działań na rzecz wpisania rozbudowy składowiska odpadów (która będzie umożliwiona dzięki przyjęciu ustaleń ocenianego MPZP).

III.4. Miejska polityka ochrony środowiska

Miejska polityka ochrony środowiska jest przedstawiona przede wszystkim w Programie Ochrony Środowiska dla miasta Tychy na lata 2013 – 2016 z uwzględnieniem perspektywy do 2020 r. Nadrzędnym celem Programu jest „Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy miasta Tychy podstawą poprawy jakości środowiska i standardu życia mieszkańców".
Program wskazuje 4 priorytety dla realizacji długofalowej strategii ochrony środowiska:

- Priorytet I - Osiągnięcie wymaganych standardów dla jakości powietrza atmosferycznego
- Priorytet II - Poprawa jakości wód powierzchniowych i ochrona zasobów wodnych

- Priorytet III - Ochrona zasobów środowiska przyrodniczego i krajobrazu
- Priorytet IV - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska powodowanym wskutek wystąpienia poważnych awarii oraz katastrof naturalnych
- Priorytet V - Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz przedsiębiorców

Dokument zawiera wykaz celów strategicznych oraz przypisanych im konkretnych działań do realizacji, co syntetycznie przedstawiono w poniższej tabeli:

Tab. 1. Cele strategiczne i przykładowe działania do realizacji

Lp.	Cel długoterminowe do roku 2020	Przykładowe kierunki działań
1.	Ochrona oraz racjonalne kształtowanie zasobów dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazowego miasta	Planowanie rozwoju przestrzennego w harmonii ze środowiskiem przyrodniczym i kulturowym oraz dostosowywanie przeznaczenia terenów i form zagospodarowania do zróżnicowanych predyspozycji środowiska, w tym poprzez uwzględnianie stosownych zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
2.	Ochrona i pielęgnacja zasobów leśnych jako warunek zachowania ich bioróżnorodności	Racjonalne użytkowanie istniejących zasobów leśnych w ramach pełnionych przez lasy funkcji
3.	Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi wraz z ich ochroną w zakresie jakościowym i ilościowym	Dążenie do osiągnięcia właściwych standardów wód powierzchniowych
4.	Racjonalne i zgodne z przeznaczeniem użytkowanie gleb i gruntów wraz ochroną ich parametrów jakościowych	Ograniczanie czynników wpływających niekorzystnie na jakość gleb (emisje przemysłowe, komunikacyjne i nielegalne miejsca składowania odpadów)
5.	Gospodarowanie zasobami geologicznymi w sposób bezpieczny dla Środowiska oraz zdrowia i życia mieszkańców	Właściwe zagospodarowanie terenów poeksploatacyjnych oraz obszarów położonych w zasięgu niekorzystnego oddziaływania działalności wydobywczej
6.	Ochrona społeczeństwa miasta oraz zasobów przyrodniczych przed zagrożeniami naturalnymi, katastrofami i poważnymi awariami oraz minimalizacja skutków ich wystąpienia	Utrzymywanie w gotowości oraz w dobrym stanie technicznym wszystkich elementów systemu zapobiegawczo – interwencyjno – ratunkowego na wypadek wystąpienia klęski żywiołowej, katastrofy lub poważnej awarii oraz informowanie społeczeństwa w zakresie postępowania w przypadku ich wystąpienia
7.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego i osiągnięcie wymaganych przepisami prawa standardów jego jakości	Ograniczenie stosowania w lokalnych kotłowniach i indywidualnych gospodarstwach domowych konwencjonalnych źródeł energii na rzecz energii pochodzącej z odnawialnych źródeł i/lub wytwarzanej w nośnikach ekologicznych
8.	Zrównoważone wytwarzanie odpadów ograniczające ich unieszkodliwianie przez składowanie	Realizacja systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie miasta Tychy zgodnie z obowiązującymi przepisami
9.	Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko	Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego zasad ograniczenia w użytkowaniu terenów położonych w zasięgu ewentualnego ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego
10.	Zasada zrównoważonego rozwoju podstawą zachowania ładu przestrzennego	Opracowanie i aktualizacja obowiązujących dokumentów planistycznych

Oceniany projekt MPZP w żaden sposób nie koliduje z ustaleniami Programu ochrony środowiska, natomiast z pewnością wspiera realizację celów środowiskowych wynikających z tego dokumentu.

Bardzo ważnym dokumentem jest również Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Tychy, które zostało przyjęte uchwałą Nr XXXIII/692/13 Rady Miasta Tychy z dnia 30 sierpnia 2013 r. Studium określa „kierunki polityki przestrzennej dla jednostek strukturalnych"; jedną z tych jednostek jest Zespół IX: Jaroszowice - Wygorzele – Urbanowice. Studium określa tu następujący kierunek: Zrównoważony rozwój z zachowaniem funkcji rolniczej realizowany poprzez m.in.:

- wyznaczenie nowego obszaru pod rozwój funkcji produkcyjno - usługowych we wschodniej części Urbanowic - przy planowanej drodze głównej łączącej ulice Serdeczną i Towarową z ulicą Oświęcimską,
- wykluczenie możliwości realizacji nowej zabudowy wielorodzinnej,
- rozwój usług o ponadlokalnym znaczeniu wzdłuż ulicy Beskidzkiej, w tym: w obrębie regionalnego centrum handlowego w rejonie węzła ulic Beskidzkiej i Towarowej, oraz w obszarze rozwoju obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m^2 zlokalizowanym przy ulicy Beskidzkiej,
- uregulowanie spontanicznych procesów rozwoju zabudowy mieszkaniowej w dotychczasowych terenach rolniczych (Jaroszowice-Wygorzele), poprzez objęcie ich planami zagospodarowania przestrzennego, których podstawowym celem winno być zapewnienie ładu przestrzennego, w tym kształtowanie osiedli zabudowy jednorodzinnej o charakterze podmiejskim (głównie wolnostojącej) oraz wyznaczenie układu drogowego o parametrach odpowiednich do przewidywanych potrzeb,
- ograniczenie zabudowy terenów o niesprzyjających warunkach ekofizjograficznych (Dolina rzeki Mlecznej, Potoku Tyskiego, Nowotyskiego); wykorzystanie tych terenów na cele ekstensywnych funkcji rekreacyjnych, z możliwością dopuszczenia ogrodów działkowych w zakresie nie kolidującym z potrzebami ochrony przed powodzią i ochrony przyrody,
- dopuszczenie rozwoju funkcji związanych z komunalną obsługą miasta w rejonie ulicy Lokalnej (rozbudowa regionalnego obiektu gospodarki odpadami),
- zachowanie kompleksów leśnych.

W Studium stwierdzono: „Dla dalszego nowoczesnego rozwoju składowiska potrzebna jest jego rozbudowa o nową kwaterę oraz budowa zakładu biologiczno-mechanicznego unieszkodliwiania odpadów. W związku z tym powiększono teren przeznaczony dla gospodarki odpadami".

Wśród „założeń rozwoju przestrzennego i wnioski do polityki przestrzennej" Studium wskazuje m.in. następującą zasadę: „Utrzymanie i w miarę możliwości poszerzenie zasięgu terenów zieleni wysokiej o charakterze izolacyjnym wokół terenów przemysłowych w Urbanowicach, zwłaszcza w rejonie komunalnego składowiska odpadów".

Wobec powyższego można stwierdzić, że oceniany projekt MPZP zasadniczo jest zgodny z miejską polityką ochrony środowiska, niemniej ze względu na ww. zapisy Studium (a także mając na uwadze §10 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów) wysoce uzasadnionym jest:

a) pozostawienie istniejącego zadrzewienia na skraju terenu przeznaczonego pod rozbudowę składowiska (od północnej, wschodniej i południowej strony) – aspekt ten ma znaczenie nie tylko środowiskowe, ale i krajobrazowe (zwłaszcza z punktu widzenia mieszkańców sąsiedniej gminy) i racjonalne (lepiej skorzystać z istniejących zadrzewień, niż wprowadzać w ich miejsce nowe, które swą docelową wielkość osiągną dopiero za kilkadziesiąt lat);
b) dogęszczenie pasa zieleni w północnej części eksploatowanej części składowiska (istniejący pas zieleni pełni swą funkcję jedynie prowizorycznie, jest on nieadekwatny do wysokości bryły składowiska, zwłaszcza w obliczu braku siatek wyłapujących wywiewane odpady).

IV. ANALIZA ZGODNOŚCI OCENIANEGO DOKUMENTU Z POLITYKĄ OCHRONY ŚRODOWISKA

Prognoza oddziaływania na środowisko powinna m.in.

1) zawierać informacje o powiązaniach ocenianego dokumentu z innymi dokumentami,
2) określać ustanowione cele ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

Analizowany projekt MPZP uwzględnia cele strategiczne dotyczących ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Dokument pozostaje zgodny z polityką wpisaną do planu zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego oraz do innych strategii wojewódzkich. Nie zidentyfikowano kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią MPZP, ponieważ projekt ocenianego dokumentu:

1) uwzględnia istniejące uwarunkowania środowiskowe,
2) sprzyja realizacji strategicznych celów w zakresie gospodarowania odpadami,
3) zawiera warunki sprzyjające kształtowaniu zieleni (poprzez zapisy dotyczące powierzchni biologicznie czynnych).

Zasadnym wydaje się rozważenie możliwości wprowadzenia do MPZP zapisów:

1) nadających wyższą rangę stosowaniu rozwiązań retencjonujących odpływ wód opadowych i roztopowych,

2) umożliwiających wprowadzanie alternatywnych form zieleni (np. zielone dachy, ogrody wertykalne),

- przy czym trzeba podkreślić, że są to aspekty marginalne w stosunku do zasadniczych ustaleń MPZP, a ich nieuwzględnienie nie będzie przesądzać o generalnej ocenie dokumentu.

Przy ocenie MPZP pod kątem zgodności z polityką ochrony środowiska należy pamiętać, że jego ustalenia będą wdrażane równolegle ze stosowaniem innych przepisów dotyczących np. budowy na terenach szczególnego zagrożenia powodziowego oraz warunków technicznych w budownictwie. W analizowanym przypadku szczególne znaczenie ma fakt, że bez względu na zapisy MPZP obowiązujące pozostają zasady wynikające z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów; ustaleń wynikających z tego rozporządzenia nie można dosłownie przenieść do MPZP, ponieważ byłoby to sprzeczne z zasadami techniki prawodawczej.

Aby pozytywna ocena pozostała aktualna na etapie praktycznego wdrażania MPZP, niezbędne jest zadbanie o wysoki poziom dbałości o ochronę środowiska na etapie prowadzonych postępowań administracyjnych.

W ramach prac nad niniejszą prognozą uwzględniono informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych przyjętych dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem OOŚ. Dokonano analizy prognoz dla innych programów i strategii powiązanych z ocenianym dokumentem, m.in.:

1. Prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko" oraz dla Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
2. Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu aktualizacji planu gospodarowania wodami oraz dla projektu planu zarządzania ryzykiem powodziowym (2015 r.).
3. Prognozy oddziaływania na środowisko projektu wojewódzkiego programu ochrony środowiska oraz wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego.
4. Prognozy oddziaływania na środowisko dla miejskich dokumentów strategicznych.

Ww. prognozy nie określają wytycznych dla innych dokumentów strategicznych (w tym – MPZP) oraz konkretnych wskazówek co do monitorowania oddziaływania wpływu strategicznych ustaleń MPZP na środowisko. Natomiast wnioski wyrażone w powyższych dokumentach wskazały, że oceniane dokumenty odzwierciedlają zapisy krajowych i unijnych aktów prawnych, umów międzynarodowych oraz dokumentów strategicznych odnoszących się do ochrony środowiska. Wykazano w nich także, że cele przyjęte w programach i strategiach w większości pozytywnie lub obojętnie oddziałują na poszczególne komponenty środowiska. Analizowany projekt MPZP pozostaje zgodny z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla, zatem można postawić wniosek, że również ustalenia prognoz oddziaływania na środowisko będą do siebie zbliżone.

V. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

V.1. Położenie

Przedmiotem analizy jest obszar zlokalizowany w południowo-wschodniej części miasta Tychy w rejonie ulic Lokalnej i Serdecznej (południowo – wschodnia część miasta) – w obrębie ewidencyjnym „Urbanowice". Od strony wschodniej analizowany obszar graniczy z teren rolniczym i leśnym, od strony południowej – z oczyszczalnią ścieków, od zachodniej – z terenem przemysłowym i od północnej z linią kolejową, za którą występują ogrody działkowe i zabudowa przemysłowo – magazynowo – usługowa. W odległości ok. 380 m na wschód przebiega granica z gminą Bieruń, ok. 580 m na południe przebiega granica z gminą Bojszowy. Najbliższa istniejąca zabudowa mieszkaniowa znajduje się w odległości ok. 300 m na północny zachód – są to pojedyncze zabudowania mieszkalne (niska zabudowa). Z uwagi na fakt, że planowana nowa kwatera składowiska odpadów ma być zlokalizowana we wschodniej części obszaru, bardziej istotna jest odległość ok. 500 m na wschód do niskiej zabudowy jednorodzinnej na terenie gminy Bieruń.

Lokalizacja analizowanego obszaru na tle miasta Tychy jest przedstawiona na ryc. nr 2, zaś na ryc. nr 3 przedstawiono zasadnicze elementy topograficzne w obszarze objętym analizą. W odniesieniu do ryciny nr 3 warto dodać dwie uwagi:

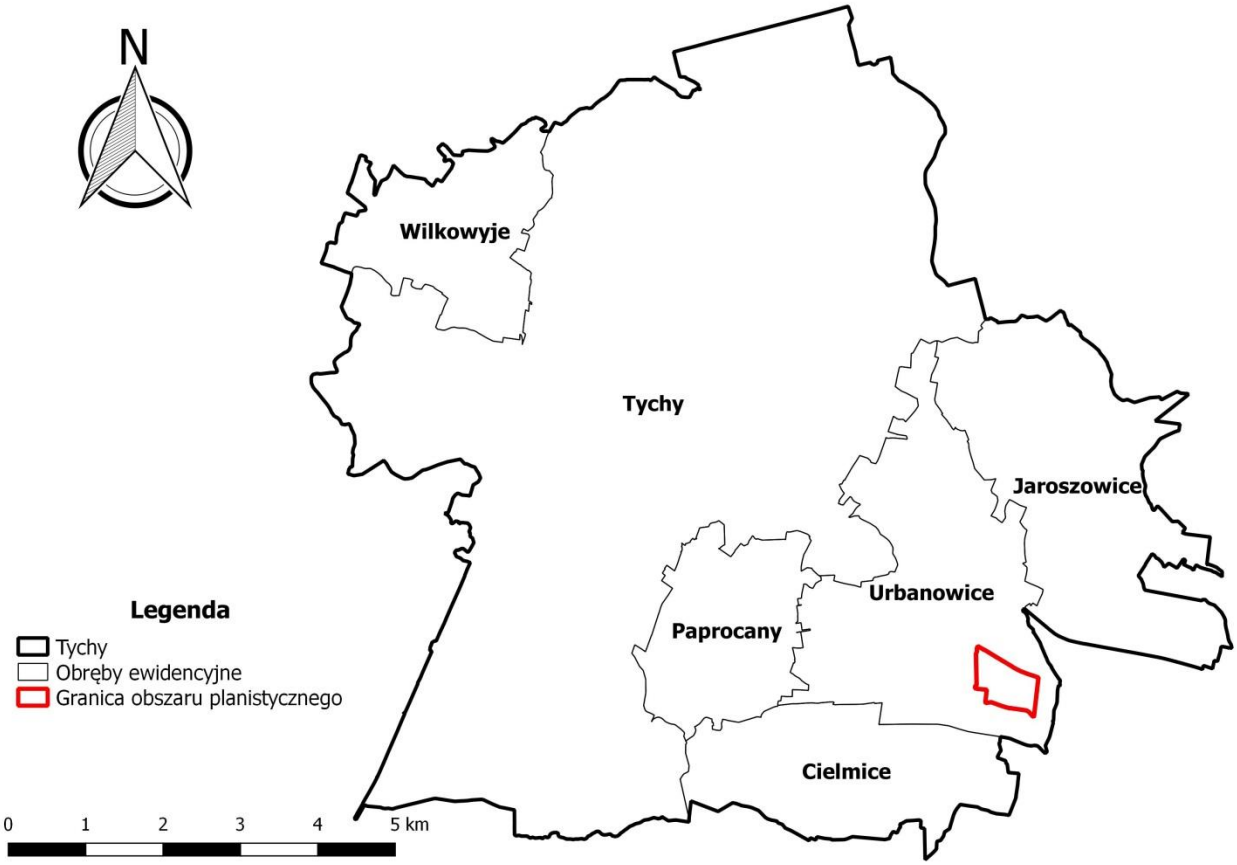
1) teren leśny sąsiadujący z obszarem planistycznym od południowo – wschodniej strony (południowa strona ul. Lokalnej – fot. 4) w rzeczywistości już nie jest porośnięty lasem;
2) enklawa terenu leśnego po wschodniej stronie ul. Lokalnej w południowo – zachodniej części obszaru planistycznego (fot. 2) w rzeczywistości nie jest porośnięta lasem, nie posiada też cech lasotwórczych - zasadnym jest wyłączenie jej z funkcji leśnej;
3) teren zamkniętej i zrekultywowanej części składowiska odpadów, zlokalizowany w zachodniej części obszaru planistycznego (między ul. Serdeczną a czynną kwaterą składowiska – fot. 6) porośnięty jest trawami i krzewami, widoczna sukcesja drzew.

V.2. Ogólna charakterystyka geograficzna i krajobrazowa

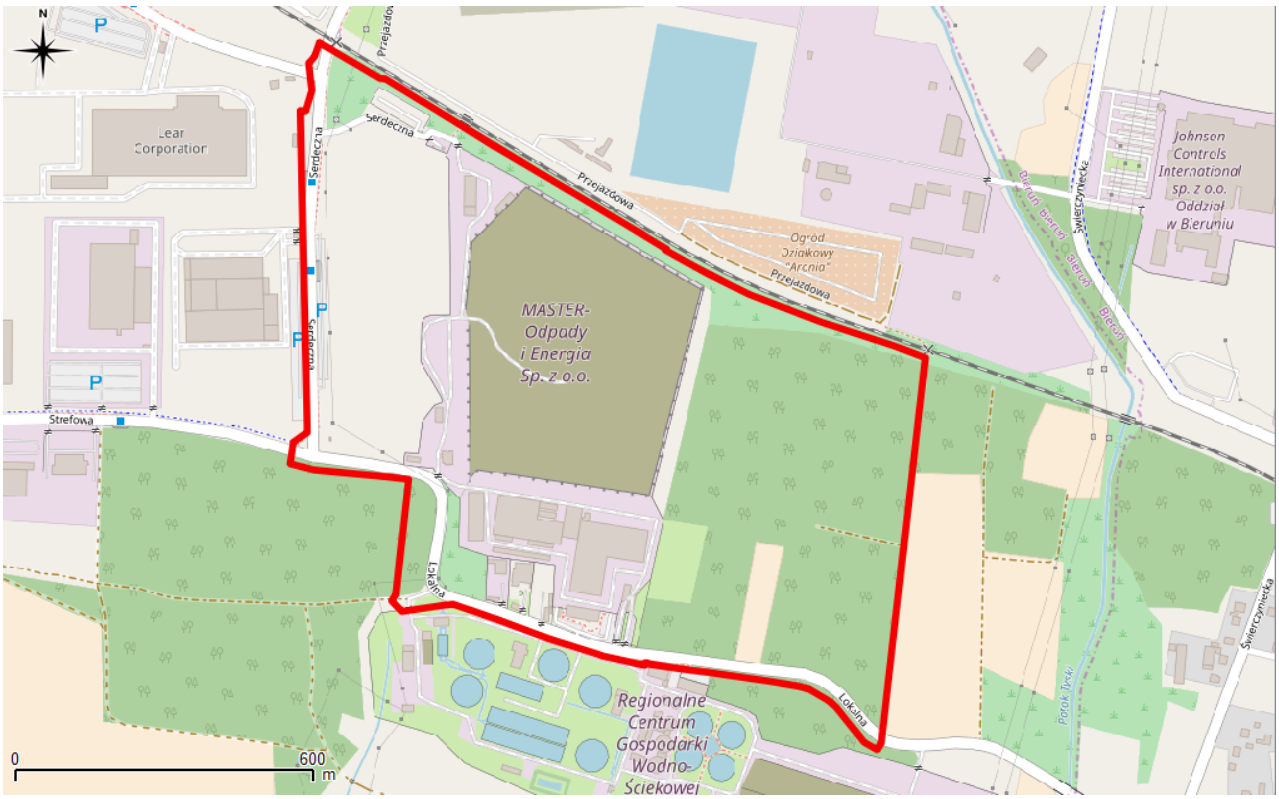
Powierzchnia analizowanego obszaru objętego ustaleniami planistycznymi wynosi ok. 42 ha, zaś powierzchnia miasta Tychy obejmuje 82 km^2. Według regionalizacji fizycznogeograficznej J. Kondrackiego („Geografia regionalna Polski", Warszawa 2002, zweryfikowana i uszczegółowienia w ramach wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazową), analizowany obszar położony jest w mezoregionie Równina Pszczyńska, który jest położony w makroregionie Kotlina Oświęcimska, w podprowincji Podkarpacie Północne, w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym. Przyporządkowanie ww. jednostkom pozostaje aktualne w świetle nowego podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne (Solon J., Borzyszkowski J. et.al., 2018).

Lokalizacja analizowanego terenu względem mezoregionów została zobrazowana na ryc. nr 4.

Ryc. 2. Położenie analizowanego obszaru względem miasta Tychy.

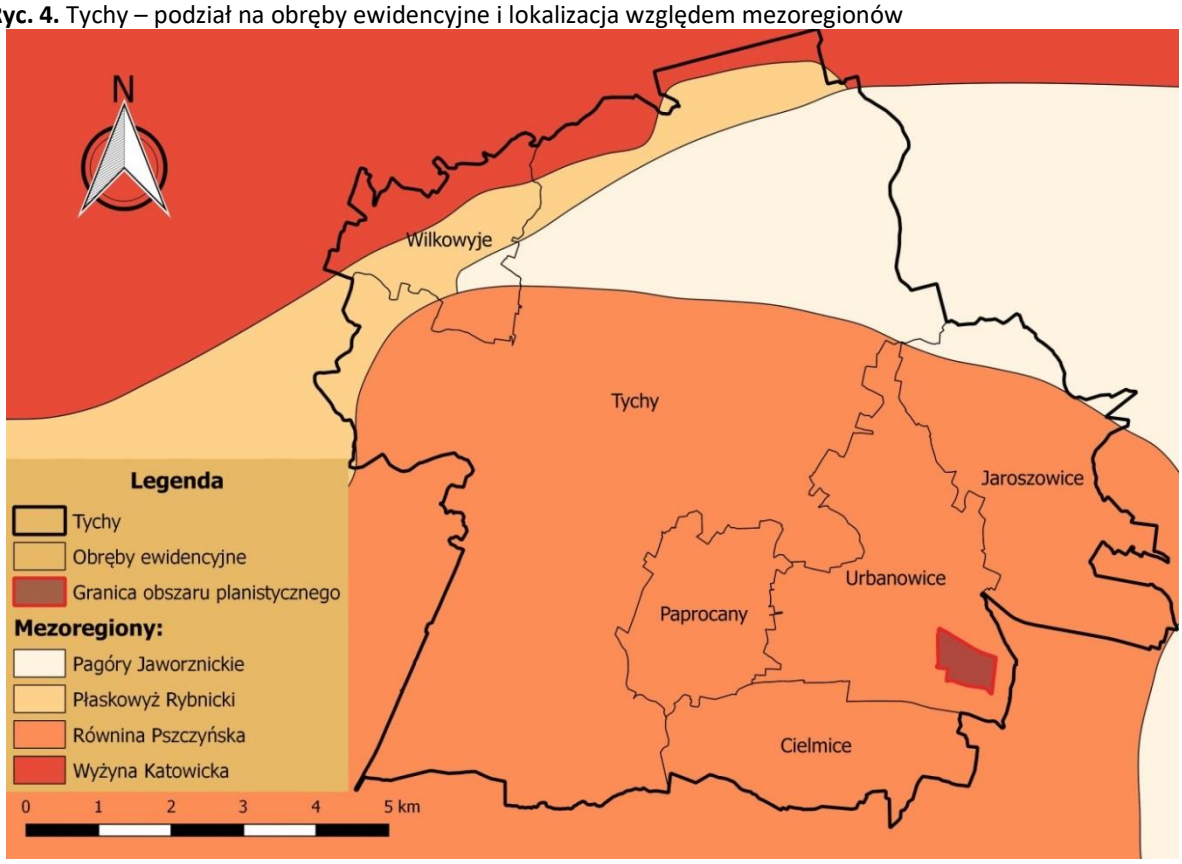

Ryc. 3. Zasadnicze elementy topograficzne w obszarze objętym analizą.

[podkład kartograficzny: OpenStreetMap, dane dostępne są na licencji Open Database License - www.openstreetmap.org/copyright ; dostęp: 16.11.2018 r.]

Ryc. 4. Tychy – podział na obręby ewidencyjne i lokalizacja względem mezoregionów

[źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, http://dm.pgi.gov.pl; 30.03.2018 r.]

Pod względem morfologicznym obszar miasta jest mało urozmaicony. Jest to na ogół lekko pofalowana równina z niewielkimi spadkami (1-3%). Południową część miasta stanowi Równina Gostyni, która obejmuje rozległy obszar, rozczłonkowany kilkoma płytkimi nieckami o płaskich, podmokłych dnach. W północnej i centralnej części miasta dominuje rzeźba zrębowa (od Żwakowa po dolny bieg Potoku Tyskiego).

Na obszarze analizowanym w niniejszym opracowaniu nie ma wyróżniających się naturalnych jednostek geomorfologicznych, w tym wzniesień lub dolin. Średnia wysokość kształtuje się na poziomie 440-450 m n.p.m. Dominującym elementem krajobrazu jest składowisko odpadów i towarzysząca mu infrastruktura przetwarzania odpadów (centralna część opracowania), teren leśny (na wschodzie) oraz drogi publiczne i linia kolejowa. Na obszarze leśnym widoczny jest niewielki spadek terenu (szacunkowo 2-3%) w kierunku południowym i południowo-wschodnim. Składowisko odpadów wyróżnia się z otoczenia bryłą sięgającą wysokości okolicznych drzew.

W szerszym ujęciu okolicznego krajobrazu widoczne są takie elementy antropogeniczne, jak zakłady przemysłowe, oczyszczalnia ścieków, zabudowa magazynowo - logistyczna, linie elektroenergetyczne, linia kolejowa i drogi publiczne, a także teren rolniczy na wschód i południowy wschód od analizowanego obszaru (w kierunku sąsiednich gmin). Krajobraz analizowanego terenu jest w znacznym stopniu przeobrażony i zurbanizowany. Występują tu tereny leśne (sąsiadują one od wschodniej strony, w zachodniej części występuje wąski pas terenów leśnych) i rolnicze (od wschodniej strony).

Na poniższych fotografiach przedstawiono charakterystyczne cechy krajobrazowe.

Fot.1. Południowo-zachodni narożnik obszaru planistycznego, widok w kierunku północnym

Fot.2. Południowo-zachodni narożnik obszaru planistycznego, widok w kierunku zachodnim

Fot.3. Widok na obszar planistyczny od strony zabudowy zlokalizowanej 500 m na wschód

Fot.4. Enklawa terenu leśnego po wschodniej stronie ul. Lokalnej w południowo – zachodniej części obszaru planistycznego

Fot.5. Zrekultywowana część składowiska w zachodniej części obszaru planistycznego

Fot.6. Zachodnia część obszaru planistycznego w rejonie ul. Serdecznej (parking)

Fot.7. Czynna kwatera składowiska odpadów – widok od strony północnej

Fot.8. Las położony na wschód od czynnej kwatery składowiska odpadów – widok od strony północnej

Fot.9. Zdjęcie panoramiczne terenu leśnego – widok od strony północnej

Fot.10. Obszar rolniczy we wschodniej części opracowania – widok w kierunku południowym

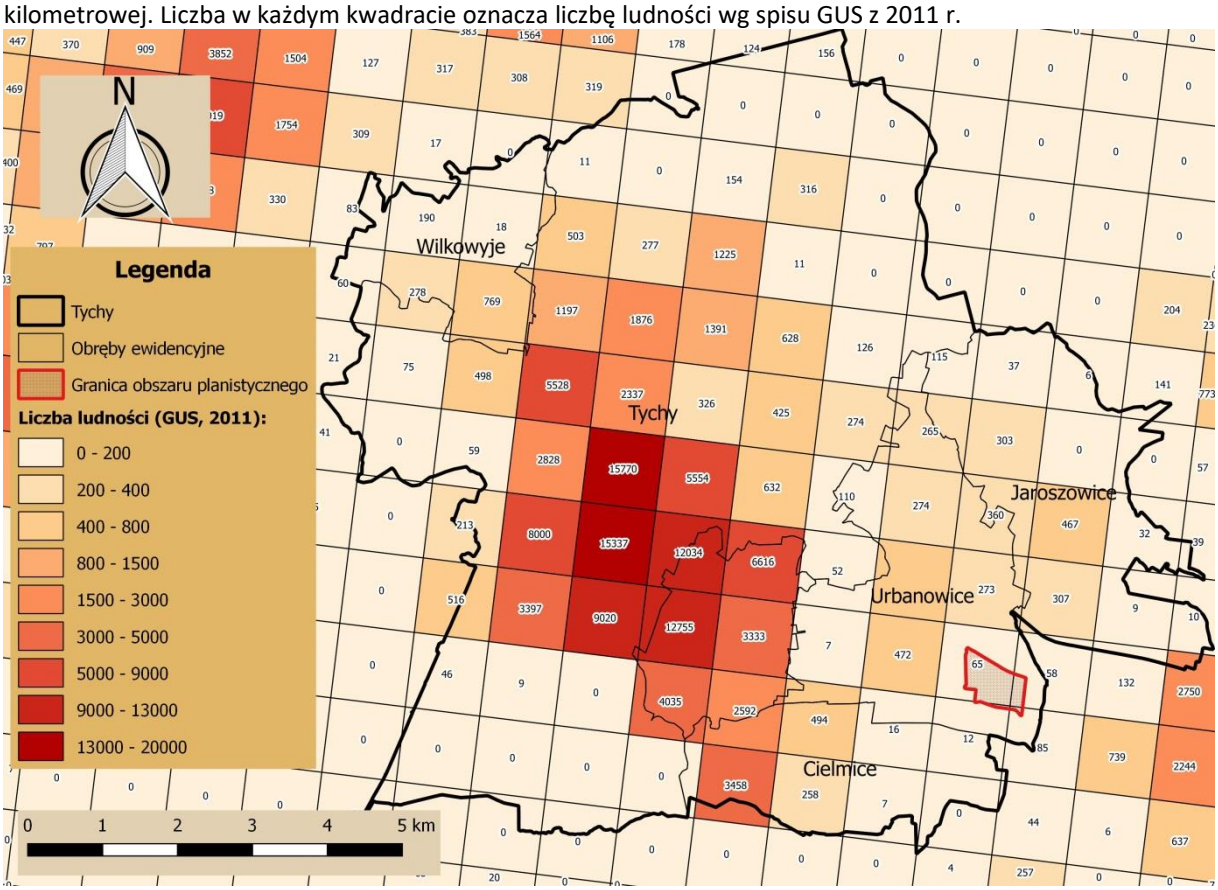
V.3. Charakterystyka społeczno - gospodarcza

Tychy są ważnym ośrodkiem przemysłu motoryzacyjnego, elektronicznego oraz elektrotechnicznego. Zakłady przemysłowe skupione są w południowo-wschodniej części miasta, w dzielnicy Urbanowice gdzie znajduje się Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, oraz na terenie dzielnicy Wilkowyje w zachodniej części miasta.

Dane Głównego Urzędu Statystycznego (aktualne na dzień 31.12.2016 r.) wskazują, że teren miasta zamieszkuje 128 351 osób, a średnia gęstość zaludnienia wynosi 1 569 osób/km^2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 17% osób, w wieku produkcyjnym: 61,8%, w wieku poprodukcyjnym: 21,2%. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 61,7 osób w wieku nieprodukcyjnym. GUS podaje, że w mieście jest 48 717 osób pracujących (380 osób pracujących na 1000 ludności ogółem), przy czym dane te nie obejmują podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie. Stopa bezrobocia rejestrowanego wynosi 3,4 % (dane te nie uwzględniają osób bezrobotnych niezarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy).

Na rycinie nr 5 przedstawiono rozmieszczenie gęstości zaludnienia w podziale na siatkę kwadratów o boku 1 km, w których zawarto informację o liczbie ludności według spisu powszechnego wykonanego w 2011 r. Wynika z niej, że rejon analizowanego obszaru planistycznego należy do słabo zaludnionych.

Ryc. 5. Gęstość zaludnienia w Tychach na tle obrębów ewidencyjnych. Dane przedstawiono w siatce kilometrowej. Liczba w każdym kwadracie oznacza liczbę ludności wg spisu GUS z 2011 r.

[źródło danych: https://geo.stat.gov.pl/start/-/asset_publisher/jNfJiIujcyRp/content/id/36734; dostęp: 30.03.2018 r.]

V.4. Zagospodarowanie i użytkowanie terenu

GUS podaje następujące dane na temat zagospodarowania terenu w Tychach:

Tab. 2. Dane GUS o zagospodarowaniu terenu w Tychach (podano najbardziej aktualne dane podawane przez GUS – tj. za 2014 r.)

Lp.	Parametr	Jednostka	Wielkość
1.	powierzchnia ogółem	ha	8 181
2.	powierzchnia lądowa	ha	8 015
3.	użytki rolne razem	ha	2 845
4.	użytki rolne - grunty orne	ha	1 953
5.	użytki rolne - sady	ha	24
6.	użytki rolne - łąki trwałe	ha	650

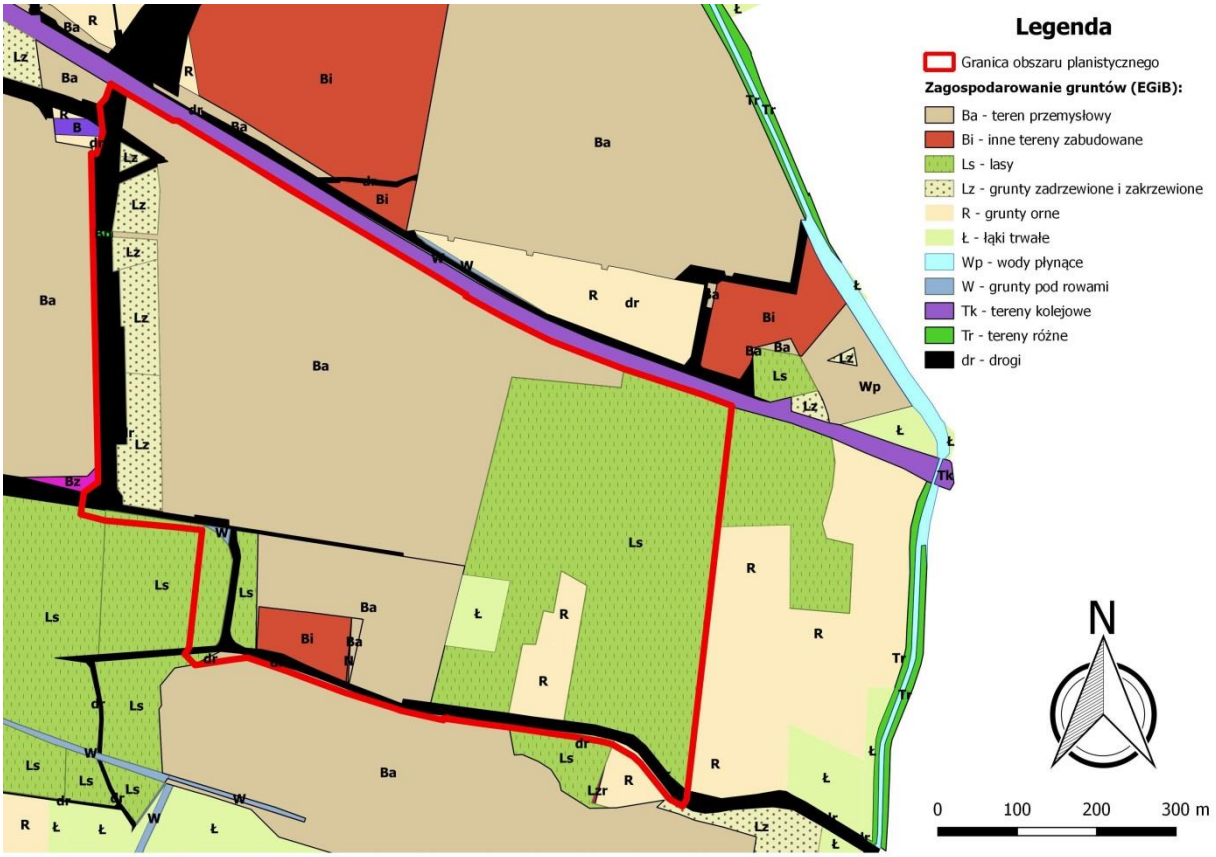
Lp.	Parametr	Jednostka	Wielkość
7.	użytki rolne - pastwiska trwałe	ha	114
8.	użytki rolne - grunty rolne zabudowane	ha	60
9.	użytki rolne - grunty pod stawami	ha	14
10.	użytki rolne - grunty pod rowami	ha	30
11.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	ha	2 315
12.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	ha	2 266
13.	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	ha	49
14.	grunty pod wodami razem	ha	166
15.	grunty zabudowane i zurbanizowane razem	ha	2 736
16.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	ha	895
17.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	ha	633
18.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	ha	300
19.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	ha	86
20.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	ha	158
21.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	ha	563
22.	grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	ha	93
23.	nieużytki	ha	62

[źródło danych: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny]

Z powyższego zestawienia danych wynika, że dominującym rodzajem zagospodarowania terenu miasta Tychy są użytki rolne oraz grunty zabudowane i zurbanizowane, a w szczególności zabudowa mieszkaniowa, przemysłowa i komunikacyjna.

Na ryc. nr 6 zobrazowano dominujące rodzaje zagospodarowania terenu w rejonie analizowanego obszaru.

Ryc. 6. Dominujące rodzaje zagospodarowania terenu w rejonie analizowanego obszaru

[źródło danych geoprzestrzennych: Ewidencja Gruntów i Budynków]

V.5. Charakterystyka infrastrukturalna i gospodarcza

Tychy są dobrze skomunikowane z otoczeniem za sprawą dobrze rozwiniętej sieci dróg, które umożliwiają łączność m.in. z drogami wojewódzkimi i krajowymi oraz z autostradami i drogami ekspresowymi. Tym samym zapewniona jest dobra łączność drogowa z pobliskimi ośrodkami miejskimi. Przez teren gminy przebiega też ponadregionalna linia kolejowa.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna obejmuje niemal wszystkie tereny zamieszkałe i przemysłowe. Ścieki ujęte w system kanalizacji odprowadzane są do oczyszczalni ścieków. Obszar objęty ustaleniami planistycznymi ma dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, teletechnicznej i energetycznej.

Gospodarka cieplna na terenie miasta ma zdecentralizowany charakter. Część mieszkańców miasta korzysta ze zbiorczych systemów zaopatrzenia w ciepło, jednak podstawą zaopatrzenia w ciepło pozostają kotłownie indywidualne, funkcjonujące przeważnie w oparciu o paliwa stałe takie jak węgiel, drewno, olej opałowy, czy gaz propan-butan. Znaczna część terenów zabudowanych ma możliwość korzystania z energii cieplnej dostarczanej przez elektrociepłownię.

Zasadnym jest umożliwienie rozwoju małych instalacji prosumenckich wykorzystujących energię ze źródeł odnawialnych dla potrzeb indywidualnych gospodarstw domowych,

zakładów przemysłowych i małych urządzeń technicznych (w szczególności: małe ogniwa i panele fotowoltaiczne oraz mikro-turbiny wiatrowe).

V.6. Główne źródła antropopresji

Wśród lokalnych źródeł antropopresji na środowisko w rejonie analizowanego obszaru objętego projektowanymi ustaleniami planistycznymi należy wymienić:

1) Międzygminny Zakład Kompleksowego Zagospodarowania Odpadów Komunalnych w Tychach, obejmujący czynną kwaterę składowania odpadów (po jej zachodniej stronie znajduje się nieczynna, zrekultywowana kwatera); przy składowisku funkcjonuje zakład przetwarzania odpadów (sortownia oraz przeróbka odpadów biodegradowalnych za pomocą technologii fermentacji beztlenowej z odzyskiem metanu); główne oddziaływania obiektu na środowisko wiążą się głównie ze zmianami krajobrazowymi, emisją ścieków, emisją zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz wywiewaniem odpadów (szczególnie widoczne od strony północnej);
2) zabudowę komunikacyjną (drogi oraz linia kolejowa) i przemysłową (na południe, zachód i północ od obszaru objętego ustaleniami planistycznymi), która stanowi źródło emisji hałasu, zanieczyszczeń i energii do środowiska, a także wpływa na zmianę krajobrazu i reżim hydrologiczny (wskutek nienaturalnego sposobu postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi);
3) postępujący wzrost zabudowy przemysłowej – co powoduje zwiększenie stopnia zasklepienia terenu i związane z tym pogorszenie warunków retencyjnych, a także większą ilość powstających ścieków oraz większą emisję zanieczyszczeń związanych z ogrzewaniem i ruchem pojazdów mechanicznych;
4) zaburzenia krajobrazu wskutek odbiegającego od idealnego stanu estetyki zabudowy i jej najbliższego otoczenia;
5) niską emisję – tj. emisja pyłów i szkodliwych gazów na niskiej wysokości, pochodzących ze składowanych odpadów oraz z ruchu pojazdów i z indywidualnych źródeł energii cieplnej.

Niezależnie od powyższego, na stan środowiska w analizowanym rejonie wpływ mają także zmiany i presje o charakterze regionalnym (w tym – działalność kopalni związane np. z utworzeniem regionalnego leja depresji) i globalnym, takie jak np. zmiany klimatu, transgraniczny transport zanieczyszczeń powietrza, depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, pojawianie się gatunków inwazyjnych oraz obcych rodzimej florze i faunie.

V.7. Wody powierzchniowe

Analizowany obszar położony jest w dorzeczu Wisły, w regionie wodnym Górnej Wisły, w zlewni Małej Wisły. Według Mapy Podziału Hydrograficznego Polski (dalej: MPHP), głównym ciekiem przepływającym przez Tychy jest Gostynia. Północno-wschodnia część miasta należy do zlewni Mlecznej (lewobrzeżnego dopływu Gostyni). Centralna część miasta odwadniana jest przez Potok Tyski, który wpada do Gostyni na granicy miasta. Istotnym elementem sieci hydrograficznej jest zbiornik retencyjny Jezioro Paprocańskie, który powstał w wyniku spiętrzenia wód Gostyni. Jest on zlokalizowany w południowej części miasta, w Paprocanach, w obrębie Lasów Kobiórskich.

MPHP podaje, że obszar planistyczny, któremu dedykowane jest niniejsze opracowanie, znajduje się w dwóch zlewniach elementarnych (lokalizację względem granic zlewni oraz cieków wodnych przedstawiona jest na ryc. nr 7).

1) Gostynia od Starej Gostyni do Potoku Tyskiego (w południowej części obszaru planistycznego,
2) Potok Tyski od Potoku Nowotyskiego do ujęcia (w północnej części obszaru).

Planowane składowisko odpadów będzie położone w odległości ok. 350÷400 m w kierunku wschodnim od Potoku Tyskiego oraz w odległości ok. 700 m w kierunku południowym od Gostyni. Z uwagi na ukształtowanie terenu można powiedzieć, że analizowany obszar planistyczny nie obejmuje dolin rzek. W jego pobliżu nie występują również zbiorniki wód śródlądowych, tereny źródliskowe, bagienne i podmokłe.

Mapa Hydrograficzna wykonana 2016 r. (w ramach projektu „enviDMS") wskazuje, że w ww. ciekach występują „antropogeniczne zaburzenia ustroju hydrologicznego".

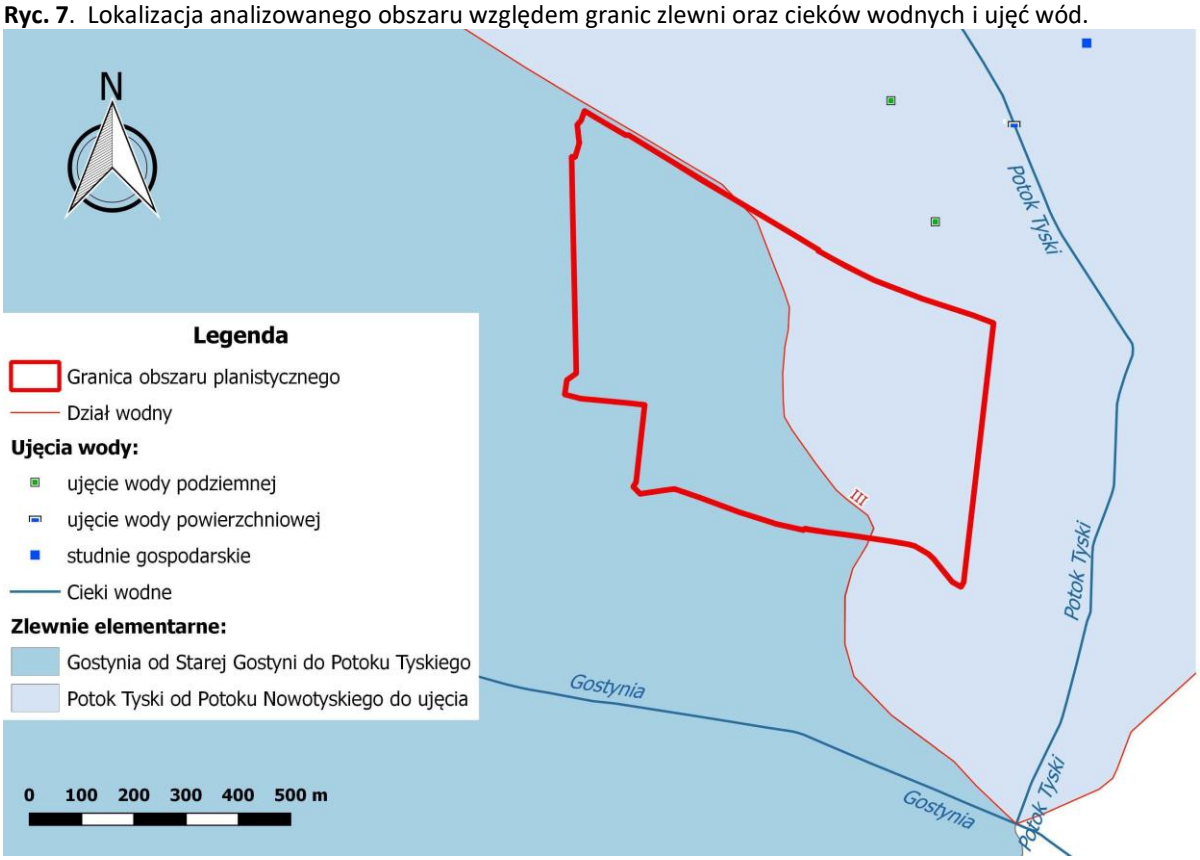
Według ustaleń obowiązującego Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (przyjętego uchwałą Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r.; dalej: PGW), miasto Tychy wchodzi w obręb zlewni kilku jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Graficzne przedstawienie danych o JCWP przedstawiono na ryc. nr 8, natomiast wybrane dane charakteryzujące JCWP przedstawiono w tabeli nr 3.

Obszar objęty ustaleniami planistycznymi, któremu dedykowane jest niniejsze opracowanie, położony jest w dwóch zlewniach JCWP: „Potok Tyski" (RW20006211869) oraz „Gostynia od starego koryta do ujścia" (RW200017211851). Według obowiązującego PGW, obowiązującym celem środowiskowym do osiągnięcia dla omawianych JCWP jest:

1) dobry stan wód (dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny),
2) niepogorszenie stanu JCWP – co należy rozumieć jako niepogorszenie klasy któregokolwiek z elementów składowych stanu JCWP,
3) osiągnięcie celu środowiskowego dla obszarów chronionych.

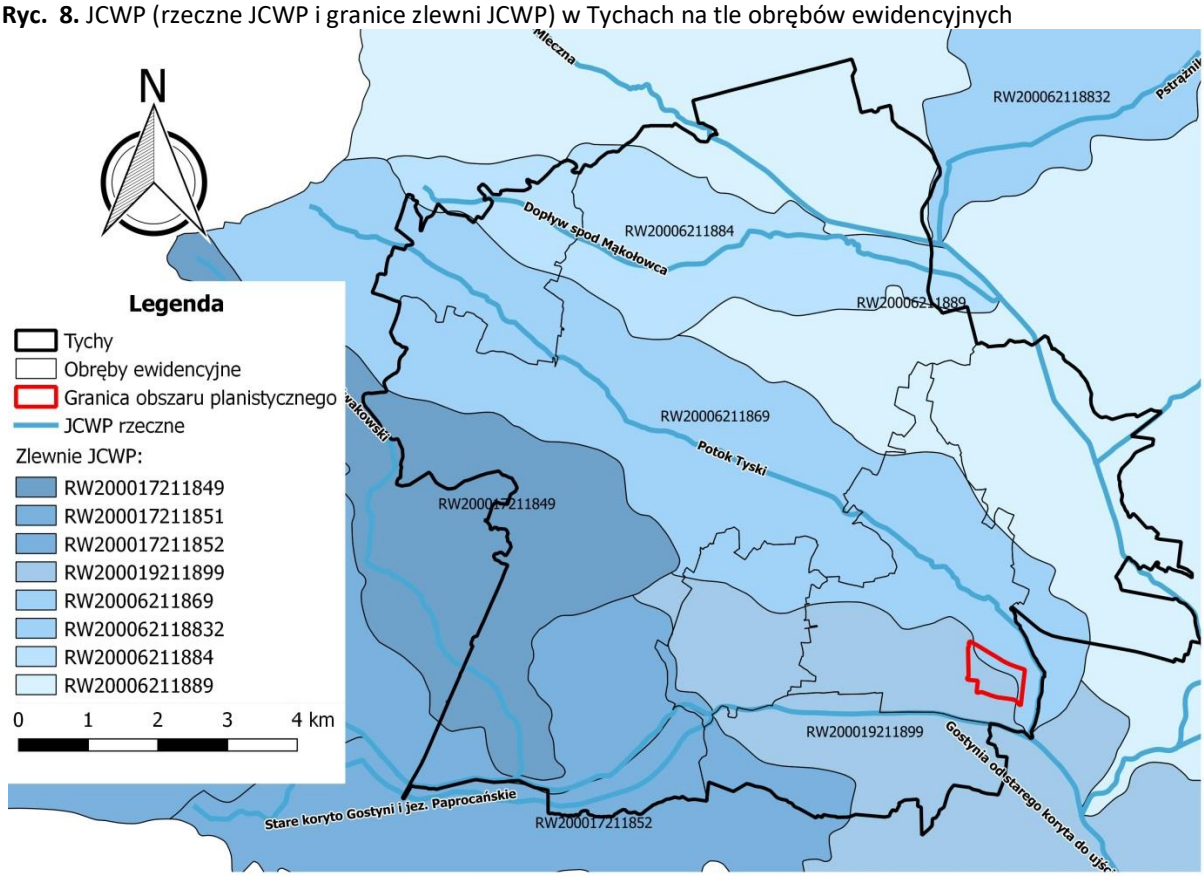
Główną przyczyną złego stanu wód (zarówno w skali zlewni, jak i w pojedynczych rzekach) jest zanieczyszczenie rzek ściekami, spływy powierzchniowe z terenów wykorzystywanych rolniczo i z terenów zurbanizowanych. Znaczenie ma również depozycja zanieczyszczeń z atmosfery, przekształcenia hydromorfologiczne w korycie rzeki oraz zaburzenia reżimu hydrologicznego.

Ryc. 7. Lokalizacja analizowanego obszaru względem granic zlewni oraz cieków wodnych i ujęć wód.

[źródło danych: mapa hydrograficzna 1:50000 i mapa podziału hydrograficznego Polski 1:10000]

Ryc. 8. JCWP (rzeczne JCWP i granice zlewni JCWP) w Tychach na tle obrębów ewidencyjnych

[źródło danych: https://danepubliczne.gov.pl/dataset/baza-danych-przestrzennych-aktualizacji-planow-gospodarowania-wodami-apgw; dostęp: 16.11.2018 r.]

Tab. 3. Dane o zlewniach JCWP obejmujących obszar miasta Tychy

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Długość głównego cieku w JCWP	Powierzchnia całej zlewni JCWP [km^2]	Stan / potencjał ekologiczny wód[1]	Presje determinujące stan wód[2]	Zagrożenie osiągnięcia celu środowiskowego
1.	Pstrążnik RW200062118832	5,2	10,66	umiarkowany (ocena z przeniesienia[3])	drogi, przemysł, ludność niekorzystająca z oczyszczalni	zagrożona
2.	Potok Zwakowski RW200017211849	9,9	19,15	umiarkowany (ocena z przeniesienia[3])	drogi, melioracje, rolnictwo, przemysł	zagrożona
3.	Gostynia do starego koryta RW200017211851	18,7	66,58	słaby (2016)	zabudowa podłużna, rolnictwo, gospodarka komunalna, przemysł	zagrożona
4.	Stare koryto Gostyni i jez. Paprocańskie RW200017211852	8,7	15,47	dobry i powyżej dobrego (ocena z przeniesienia[3])	zabudowa podłużna, przemysł, depozycja z atmosfery, rolnictwo	niezagrożona
5.	Potok Tyski RW20006211869	14,0	29,75	słaby (2016)	zabudowa podłużna, melioracje, rolnictwo, przemysł, drogi	zagrożona
6.	Dopływ spod Mąkołowca RW20006211884	9,1	11,63	słaby (2016)	rolnictwo, przemysł, drogi	zagrożona
7.	Mleczna RW20006211889	39,9	110,80	słaby (2016)	gospodarka komunalna, przemysł, rolnictwo, drogi, zabudowa podłużna, melioracje	zagrożona
8.	Gostynia od starego koryta do ujścia RW200019211899	13,9	40,38	zły (2016)	gospodarka komunalna, przemysł, rolnictwo, zabudowa podłużna, melioracje, drogi	zagrożona

[źródło danych: http://apgw.gov.pl/pl/II-cykl-informacje-ogolne; dostęp: 30.03.2018 r.]

Ww. JCWP, podobnie jak cała Polska, mają status „obszaru zagrożonego eutrofizacją ze źródeł komunalnych", a cały region wodny Małej Wisły ma status „wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych". Wszystkie wspomniane JCWP mają status wrażliwych na zanieczyszczenie azotem ze źródeł rolniczych i komunalnych.

[1] W oparciu o badania Państwowego Monitoringu Środowiska za lata 2010 - 2016 wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, w nawiasie podano rok wykonywania badań – o ile były wykonywane

[2] W oparciu o „Opracowanie analizy presji i wpływów zanieczyszczeń antropogenicznych w szczegółowym ujęciu wszystkich kategorii wód dla potrzeb opracowania aktualizacji programów działań i planów gospodarowania wodami", IMGW-PIB, 2013

[3] „Ocena z przeniesienia" oznacza, że stan/potencjał ekologiczny oszacowano nie na podstawie badań, lecz na podstawie podobieństwa do innej JCWP objętej badaniami

V.8. Wody podziemne

Na obszarze miasta i najbliższej okolicy występują piętra wodonośne w utworach karbonu, triasu, neogenu (lokalnie) i czwartorzędu. Najbardziej perspektywiczne dla ujmowania są piętra: karbonu i czwartorzędu. Wody tych pięter ujmowane są ujęciami należącymi do kilku zakładów produkcyjnych i pojedynczych osób prywatnych. Wody podziemne nie stanowią natomiast podstawy zaopatrzenia w wodę dla ludności miasta (ludność jest zaopatrywana z ujęć wód powierzchniowych oddalonych od granic miasta – ze zbiorników Goczałkowice i Czaniec). Według Mapy Hydrograficznej Polski (2016 r.), w promieniu 1 km od analizowanego obszaru nie ma ujęć wód podziemnych.

Czwartorzędowe piętro wodonośne – co do zasady najbardziej wrażliwe na zanieczyszczenie ze względu na płytkie występowanie - występuje na prawie całym obszarze miasta (za wyjątkiem północno-zachodniej jego części). Wodonośne utwory czwartorzędu reprezentowane są przez piaski i żwiry. Miąższość warstwy wodonośnej mieści się w przedziale 5–15 m (w dolinie Mlecznej ok. 30 m). Izolacja tej warstwy od powierzchni terenu nie jest równomierna. Na przeważającej części miasta poziom czwartorzędu nie jest izolowany od wpływu zanieczyszczeń antropogenicznych z powierzchni terenu. W miejscach występowania iłów mioceńskich omawiany poziom jest izolowany od utworów karbonu, co chroni go przed zdrenowaniem przez odwodnienia towarzyszące eksploatacji górniczej. W miejscach braku pokrywy neogeńskiej, osady czwartorzędu pozostają w więzi hydraulicznej z utworami triasu i karbonu. Taka sytuacja ma miejsce w rejonie omawianego obszaru planistycznego; Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000 (arkusz 970 – Oświęcim) wskazuje, że cały ten obszar leży w obrębie utworów czwartorzędowych: północna część położona jest w obrębie piasków i żwirów wolnolodowcowych, zaś południowa – w obrębie piasków i żwirów rzecznych tarasów nadzalewowych 3,5÷10 m nad poziomem rzeki. Pod tym poziomem występują utwory karbonu górnego.

Wody podziemne na obszarze miasta są zagrożone głównie występowaniem potencjalnych ognisk zanieczyszczeń, zlokalizowanych na powierzchni terenu oraz skutkami prowadzonej w kopalniach podziemnej eksploatacji węgla kamiennego i towarzyszącego jej drenażu wód podziemnych. Drenaż górniczy spowodował zmianę naturalnych warunków hydrogeologicznych w piętrze wodonośnym karbonu - powstał regionalny lej depresji.

Obszarem o wysokim stopniu antropopresji jest południowo-wschodnia część miasta. Poziom wodonośny czwartorzędu jest tu zagrożony w wysokim stopniu ze strony zanieczyszczeń z powierzchni terenu ze względu na brak lub bardzo cienką izolację oraz płytkie zaleganie. Na tym obszarze znajduje się podstrefa Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, gdzie zlokalizowane są zakłady przemysłowe oraz składowiska odpadów.

Mapa Hydrogeologiczna Polski (1:50 000, PIG-PIB, arkusz 970 - Oświęcim, 1997) wskazuje, że analizowany obszar jest położony w obrębie dwóch Głównych Użytkowych Poziomów Wodonośnych (GUPW). W oparciu o dane pozyskane z ww. Mapy, kierując się informacjami zawartymi w pracy pn. „Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej" (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy

Instytut Badawczy, 2013), na ryc. nr 9 przedstawiono dane o położeniu obszaru względem GUPW oraz o stopniu zagrożenia GUPW.

Według ww. mapy, północna część analizowanego obszaru leży w obrębie GUPW oznaczonego symbolem $3cC_3II$ – co oznacza: dobrą izolację, pochodzenie z epoki karbonu, zasoby dyspozycyjne na poziomie 100-200 $m^3/24h/km^2$. Natomiast południowa część obszaru położona jest w obrębie GUPW oznaczonego symbolem $5(T/bC_3)II$ – co oznacza: słabą izolację, pochodzenie z epoki karbonu i powiązanie ze stratygrafią trzeciorzędową, zasoby dyspozycyjne na poziomie 100-200 $m^3/24h/km^2$. Przywołane wyżej opracowanie („Charakterystyka wód podziemnych…") weryfikuje i uaktualnia ustalenia ww. mapy i wskazuje, że stopień zagrożenia południowego GUWP jest średni, zaś północnego GUWP – bardzo niski. Warto dodać, że stopień zagrożenia GUPW jest zależny przede wszystkim od takich cech, jak: podatność na zanieczyszczenie, izolacja od powierzchni terenu, głębokość występowania wód podziemnych i rodzaj ośrodka wodonośnego. Brane są również czynniki zewnętrzne, takie jak np. istnienie ognisk zanieczyszczeń na powierzchni ziemi.

Tychy są zlokalizowane w granicach Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 145. Stan ilościowy tej JCWPd jest słaby, podobnie jak i stan chemiczny (według danych Państwowego Monitoringu Środowiska z 2016 r.), w związku z czym celem środowiskowym jest osiągnięcie dobrego stanu wód podziemnych oraz niepogarszanie stanu obecnego.

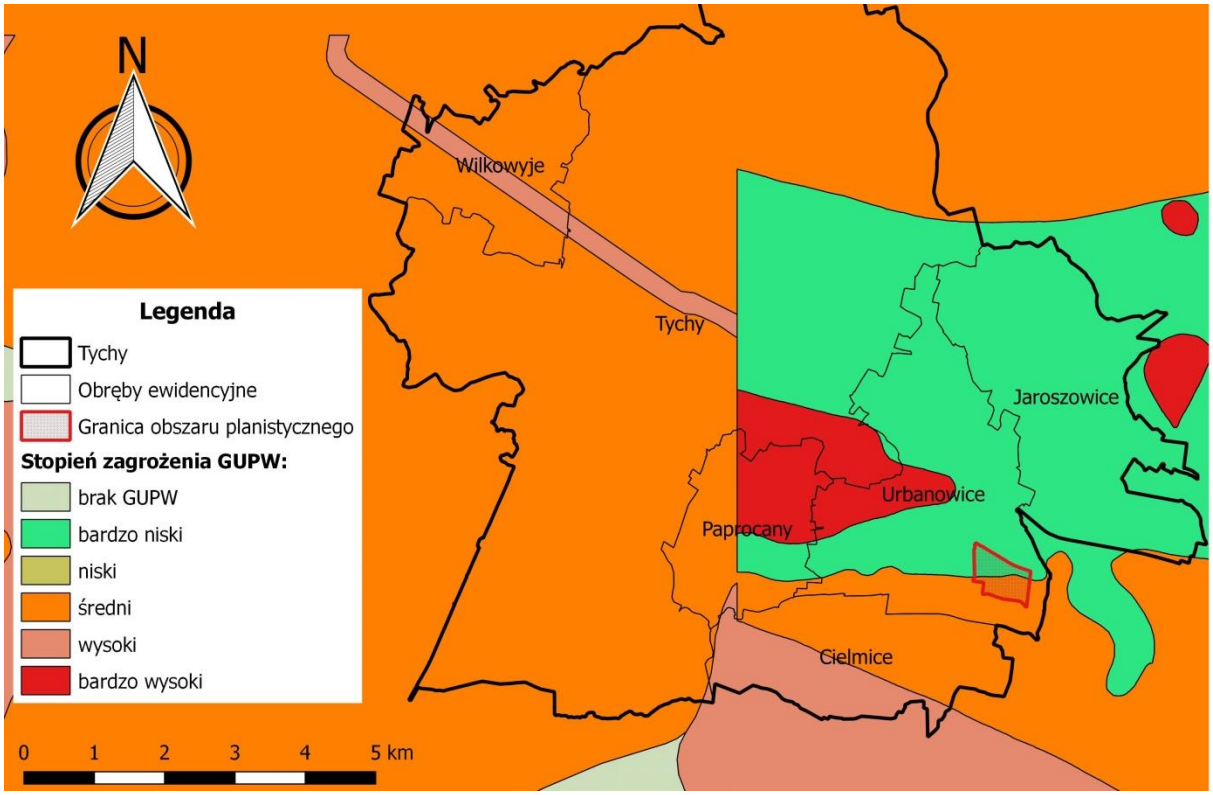
W granicach miasta nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP).

Lokalizację JCWPd i GZWP względem granic gminy przedstawia rycina nr 10.

Opracowanie ekofizjograficzne z 2010 r. opracowane dla potrzeb projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wskazuje, że analizowany obszar znajduje się w obszarze zasilania Użytkowego Poziomu Wód Podziemnych (UPWP) Rejonu Małej Wisły (Q-II). Opracowanie wskazuje, że „wody UPWP Q-II są w wysokim stopniu zagrożone zanieczyszczeniem (czas migracji zanieczyszczeń do warstwy wodonośnej wynosi 2-5 lat) głównie w dolinach cieków, a na pozostałym obszarze – w stopniu średnim. W granicach UPWP należy wymagać stosowania, w przedsięwzięciach potencjalnie mogących stwarzać zagrożenie dla wód podziemnych, rozwiązań zapobiegających infiltracji zanieczyszczeń do gruntu i wód podziemnych – w tym także w sytuacjach awaryjnych, w szczególności na obszarze o wysokim stopniu zagrożenia wód". Według przeprowadzonej kwerendy danych, nie ustanowiono tu obszaru ochronnego zbiorników wód podziemnych.

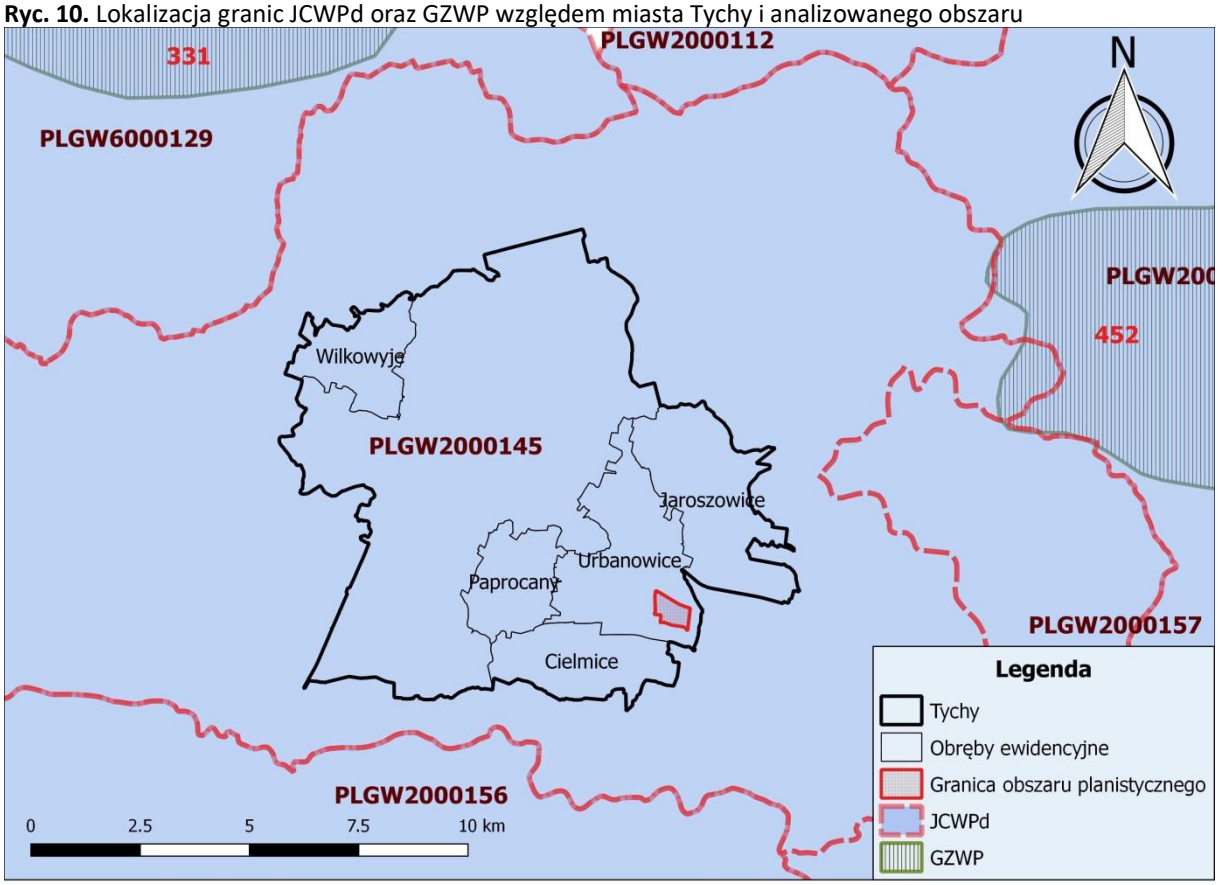
Powyższe informacje wskazują na konieczność zachowania wysokiego poziomu zabezpieczeń wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

Ryc. 9. Stopień zagrożenia GUPW w odniesieniu do granic miasta Tychy

[źródło: „Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej" (PIG-PIB, 2013) oraz odwzorowanie danych z Map Hydrogeologicznych Polski; dostęp: 20.04.2018 r.]

Ryc. 10. Lokalizacja granic JCWPd oraz GZWP względem miasta Tychy i analizowanego obszaru

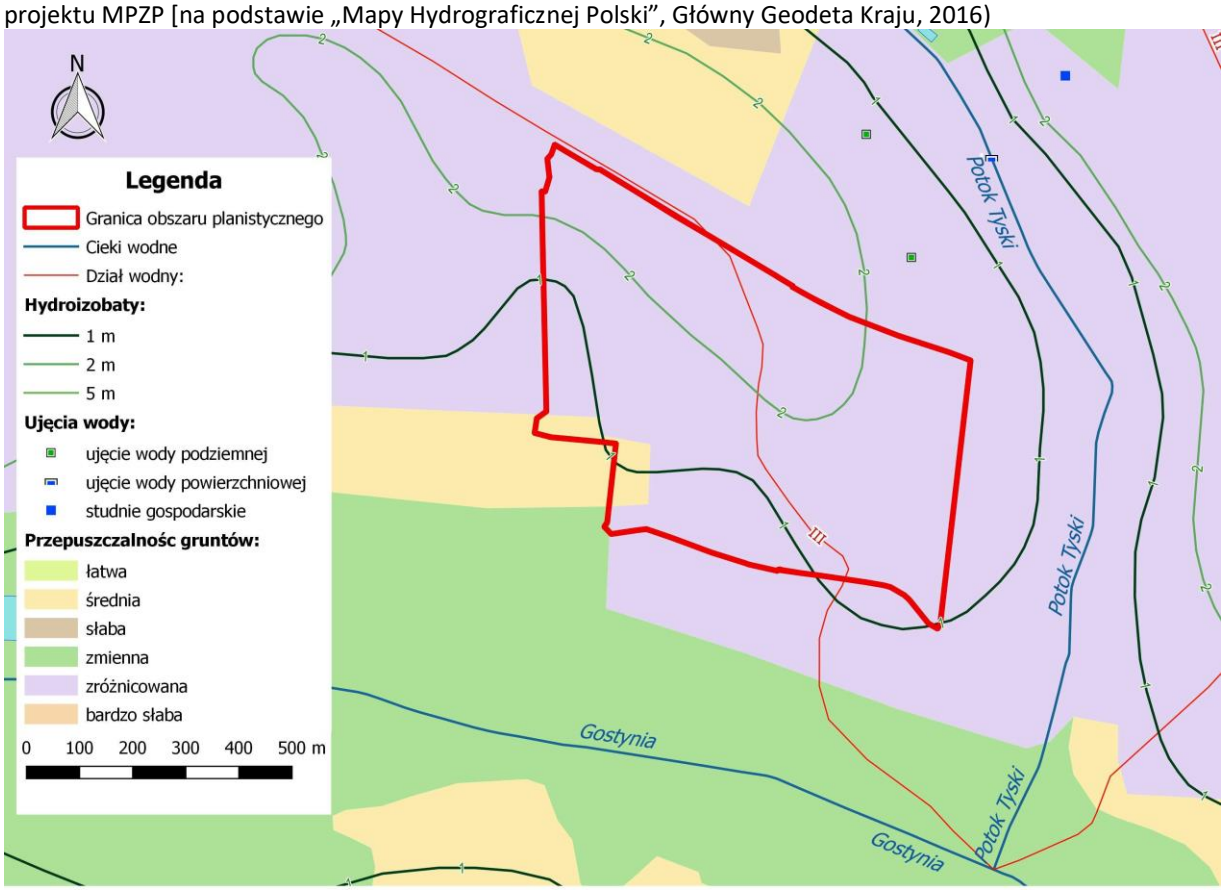

[źródło danych: http://dm.pgi.gov.pl ; dostęp: 30.03.2018 r.]

Konieczność dbałości o omawiany komponent środowiska potwierdzają również informacje wynikające z mapy hydrograficznej z 2016 r. (wykonanej w ramach projektu „enviDMS" – w skali 1:50 000, uwzględniająca dane MPHP podane w skali 1:10 000) . Mapa ta wskazuje, że pierwszy poziom wód podziemnych na analizowanym terenie występuje średnio na głębokości 1 m p.p.t. Mapa ta wskazuje również, że występuje tu zróżnicowana przepuszczalność gruntów (współczynnik filtracji 10^{-3} - 0 m/s). Podobna sytuacja ma miejsce w całej okolicy, za wyjątkiem doliny rzeki Gostyni (tu występuje łatwa przepuszczalność gruntów - współczynnik filtracji większy niż 10^{-3} m/s) oraz terenów położonych w pobliżu północno – zachodniej i zachodniej części obszaru planistycznego (gdzie fragmentarycznie występuje średnia przepuszczalność gruntów - współczynnik filtracji 10^{-3} - 10^{-5} m/s).

Dane o przepuszczalności gruntów przedstawiono na rycinie nr 11; przedstawiono na niej również hydroizobaty – tj. izolinie jednakowej głębokości do pierwszego horyzontu wód podziemnych (umowna granica strefy o zadanej głębokości do wód podziemnych).

Ryc. 11. Przepuszczalność gruntów i głębokość pierwszego horyzontu wód podziemnych w rejonie ocenianego projektu MPZP [na podstawie „Mapy Hydrograficznej Polski", Główny Geodeta Kraju, 2016)

Rycina nr 11 wymaga komentarza tabelarycznego wyjaśniającego poszczególne kategorie przepuszczalności gruntów – co przedstawiono w tabeli nr 4. Źródłem danych o przepuszczalności gruntów są ustalenia map glebowo – rolniczych, geologicznych i geomorfologicznych, które zostały zweryfikowane (przez autorów map hydrograficznych) w trakcie prac terenowych.

Tab. 4. Klasyfikacja przepuszczalności gruntów na podstawie wartości współczynnika filtracji

Lp.	Przepuszczalność gruntów	Wartość współczynnika filtracji
1.	łatwa	$>10^{-3}$ m/s
2.	średnia	$10^{-3} \div 10^{-5}$ m/s
3.	słaba	$10^{-5} \div 10^{-8}$ m/s
4.	zmienna	od $10^{-3} \div 0$ m/s
5.	zróżnicowana	$10^{-3} \div 0$ m/s
6.	bardzo słaba	$<10^{-8}$ m/s

[źródło: *„Wykorzystanie kartograficznych opracowań tematycznych w postaci cyfrowych map hydrograficznych opracowanych w ramach Projektu enviDMS. Podręcznik dla uczestników szkolenia”*, GUGiK, 2017]

V.9. Uwarunkowania geologiczne

Miasto Tychy pod względem geologicznym położone jest w centralnej części niecki głównej Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. W budowie geologicznej omawianego obszaru wyróżnić można utwory: karbonu górnego (produktywnego), neogenu (miocenu), triasu środkowego i czwartorzędu. Najbardziej podatne na oddziaływanie osady czwartorzędu występują prawie na całym obszarze miasta. Różnią się miąższością i wykształceniem litologicznym. Wykształcone są w postaci piasków drobnoziarnistych i żwirów, przewarstwionych glinami piaszczystymi i iłami. W północnej i północno-wschodniej części miasta przykrywają one powierzchnię erozyjną stropu karbonu. W południowej części przykrywają deniwelacje powierzchni triasu środkowego i neogenu (miocenu).

W rejonie objętym ustaleniami planistycznymi nie występują tereny i obszary górnicze; najbliższy teren górniczy jest położony 2 km na wschód („Bieruń II”, węgle kamienne). Analizowany obszar położony jest (podobnie jak przeważająca część miasta) w obrębie złoża kopalin węgla kamiennego „Studzienice”.

Dane udostępniane przez Państwowy Instytut Geologiczny wskazują, że w rejonie analizowanego terenu nie występują osuwiska oraz obszary predysponowane do występowania ruchów masowych.

Mapa Geośrodowiskowa Polski (PIG, arkusz 970, 2002 r.) wskazuje, że w południowym rejonie analizowanego obszaru warunki podłoża budowlanego mogą być „niekorzystne, utrudniające budownictwo” ze względu na grunty słabonośne (co ma związek z historycznym przebiegiem rzek oraz ówczesną depozycją osadów). Publikacja pn. „Objaśnienia do Mapy Geośrodowiskowej Polski 1 : 50 000. Arkusz Oświęcim (970)” (Strzemińska K, Formowicz R. i in., PIG, 2002) wskazuje, że „składowanie na tym obszarze odpadów obojętnych i innych niż niebezpieczne i obojętne jest możliwe pod warunkiem zastosowania tzw. sztucznie wykonanych barier geologicznych lub syntetycznych uszczelnień”.

Mając na uwadze ustalenia wynikające z opracowania ekofizjograficznego z 2010 r. opracowanego dla potrzeb projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

przestrzennego oraz nawiązując do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30.04.2013 r. w sprawie składowisk odpadów można stwierdzić, że:

1) w obrębie analizowanego obszaru nie występują osuwiska i zapadliska terenu,
2) obszar ten nie jest zaangażowany glacitektonicznie lub tektonicznie, nie jest poprzecinany uskokami, nie jest spękany lub uszczelinowacony,
3) obszar jest pozbawiony wychodni skał zwięzłych porowatych, skrasowiałych i skawernowanych,
4) nie przewiduje się tu wystąpienia deformacji powierzchni na skutek szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego;
5) nie występują tu obszary utworzone dla kopalin leczniczych.

V.10. Gleby

Analizowany obszar ustaleń planistycznych jest od wielu lat pod wpływem antropopresji. Gleby podlegają tu znaczącym przekształceniom mechanicznym, hydrogeologicznym, geochemicznym i fizyko-chemicznym. Gleby terenów miejskich co do zasady cechuje niska wilgotność, wyższe stężenie zanieczyszczeń, mniej korzystna struktura i własności fizyczne.

Zróżnicowanie gleb w obrębie miasta jest odzwierciedleniem powierzchniowej budowy geologicznej terenu. W Tychach najczęściej jest to podłoże pyłów ilastych i pyłów zwykłych, często podścielanych glinami lub iłami. Najbardziej luźne (przepuszczalne) podłoże piaszczyste dominuje w południowej części miasta.

Według mapy glebowo-rolniczej najlepsze kompleksy gruntów rolnych (pszenny dobry i żytni bardzo dobry) występują głównie w pasie od Wilkowyj po Urbanowice pomiędzy dolinami Potoku Tyskiego, a doliną Mlecznej i jej dopływów. Na analizowanym obszarze nie występują gleby I i II klasy bonitacji. Postępująca urbanizacja sprawia, że maleje znaczenie rolnictwa w gospodarce miasta.

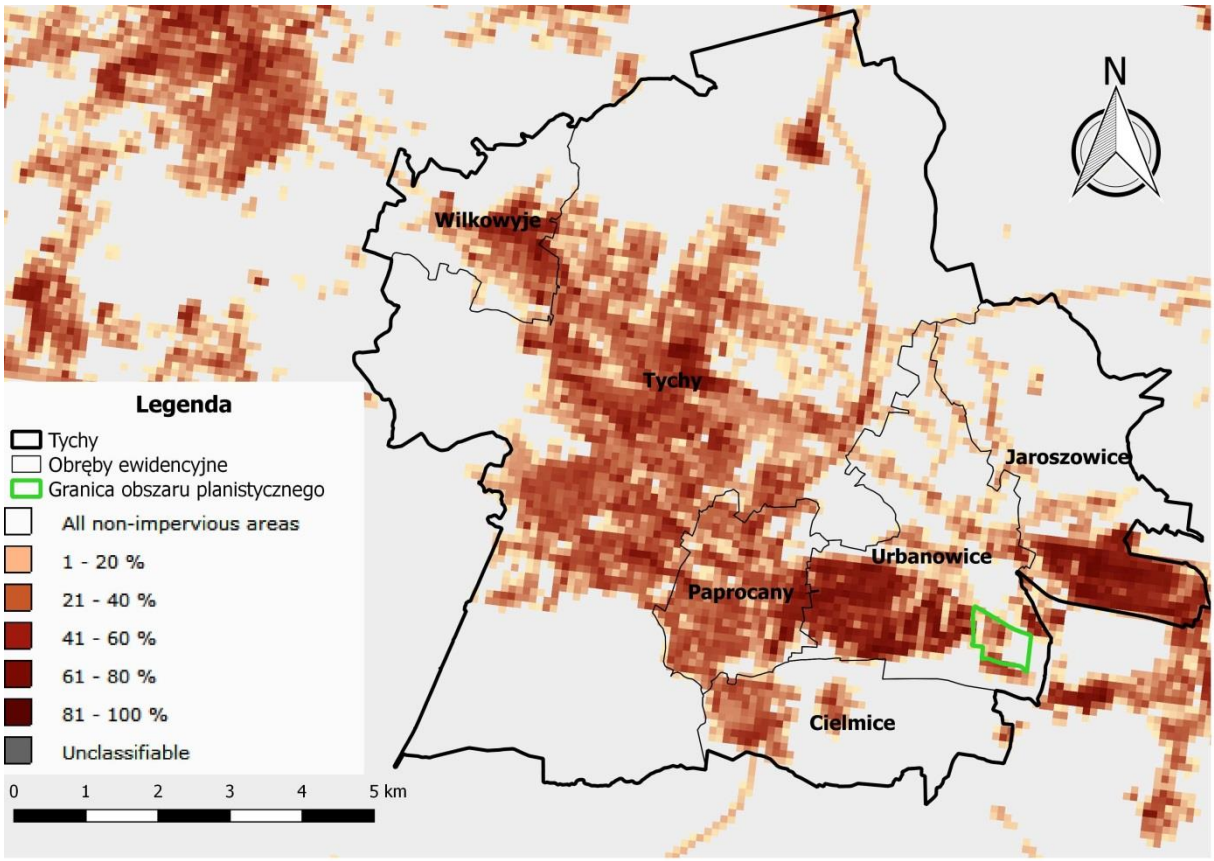
Według Mapy Sozologicznej, na analizowanym terenie nie występują grunty podatne na denudację naturogeniczną lub uprawową.

Zasadnym jest także przedstawienie danych na temat stopnia zasklepienia powierzchni ziemi. Im większy jest stopień „uszczelnienia", tym bardziej intensywne jest zjawisko „miejskiej wyspy ciepła" oraz bardziej intensywny jest odpływ wód opadowych, mogący doprowadzić do podtopień oraz do przeciążenia układów kanalizacji deszczowej. Powyższe oznacza, że na terenach o wysokim stopniu uszczelnienia zasadnym jest podejmowanie szerokiego zakresu działań mających na celu:

1) zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych,
2) adaptację istniejących obiektów budowlanych mającą na celu zmniejszenie ryzyka podtopień oraz zwiększenie odporności na ich występowanie,
3) wprowadzanie wszelkich form zieleni w celu poprawienia właściwości mikroklimatu oraz poprawy warunków retencyjnych.

Dane o zasklepieniu powierzchni terenu w mieście Tychy przedstawia rycina nr 12.

Ryc. 12. Stopień zasklepienia powierzchni terenu w rejonie miasta Tychy

[źródło danych: https://land.copernicus.eu/pan-european/high-resolution-layers/imperviousness; dostęp: 16.04.2018 r., dane odnoszące się do kwadratów o boku 100 m; aktualność danych: 2015 r.]

V.11. Uwarunkowania przyrodnicze

Na terenie miasta największą wartość przyrodniczą posiadają wszystkie tereny zielone, takie jak lasy, parki, ogrody działkowe, zieleńce, zadrzewienia, a także cieki i zbiorniki wodne, wraz z ich obudową biologiczną. Wartość florystyczną posiadają pasy i kępy zadrzewień oraz zakrzaczeń przydrożnych, śródpolnych i nadrzecznych (na szczególną uwagę zasługują zwłaszcza te usytuowane nad brzegiem cieków wodnych). Cenne pod kątem przyrodniczym są również obiekty zieleni kulturowej: zieleń parkowa, parki przypałacowe, aleje drzew i cmentarze. Z uwagi na funkcje ekosystemowe przyrody na terenie miasta (funkcja retencyjna, mikroklimatyczna, krajobrazowa, rekreacyjna), istotną kwestią jest zarówno ochrona tych elementów przyrodniczych, jak i rozwój wszelkich form zieleni (w tym: zieleni ulicznej i osiedlowej, żywopłotów, zieleni cmentarnej, alei drzew, zadrzewień śródpolnych, zielonych ścian i in.). Lasy, grunty leśne oraz tereny zadrzewione występują w formie odosobnionych enklaw.

Dane GUS na temat ochrony przyrody w Tychach przedstawiono w tabeli nr 5.

Tab. 5. Podstawowe dane przyrodnicze GUS dla miasta Tychy według stanu na 2016 r.

Lp.	Wskaźnik	2016
1.	lasy ogółem [ha]	2 199,1
2.	obszary prawnie chronione [ha]	19,06
3.	pomniki przyrody [szt.]	2
4.	udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem [%]	4,9
5.	zieleń uliczna - powierzchnia [ha]	190,0
6.	tereny zieleni osiedlowej [ha]	5,2
7.	parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej [ha]	402,38
8.	lasy gminne [ha]	10,23
9.	parki spacerowo – wypoczynkowe [szt.]	14
10.	parki spacerowo – wypoczynkowe [ha]	247,14
11.	zieleńce [szt.]	21
12.	zieleńce [ha]	8,68
13.	cmentarze [szt.]	7
14.	cmentarze [ha]	21,66
15.	żywopłoty [m]	44 796

[źródło danych: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny]

Uwarunkowania przyrodnicze na analizowanym obszarze objętym zamierzeniem planistycznym są związane głównie z terenem leśnym zlokalizowanym we wschodniej części obszaru. Nie ma on statusu lasu ochronnego. Jest to las mieszany z wyraźną dominacją sosny. Wizje terenowe przeprowadzone w dniu 10.04 oraz 06.11.2018 r. pozwoliły na stwierdzenie, że analizowany obszar nie stanowi cennego przyrodniczo siedliska sprzyjającego występowaniu chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Opracowanie ekofizjograficzne z 2010 r. również nie wskazuje tego terenu jako obszaru atrakcyjnego pod kątem przyrodniczym, nie stwierdza się w nim również występowania chronionych siedlisk i gatunków.

Obszar objęty ustaleniami planistycznymi położony jest poza obszarami mogącymi spełniać kryteria kwalifikujące do objęcia ochroną. Nie koliduje on z miejscami występowania pomników przyrody. Nie występują tu korytarze ekologiczne o randze krajowej, regionalnej lub lokalnej.

W rejonie analizowanego obszaru nie występują obiekty objęte prawnymi formami ochrony przyrody ani ich otuliny. Najbliższa obszarowa forma ochrony przyrody – użytek

ekologiczny „Paprocany" – znajduje się w odległości 5 km na zachód. Ok. 7,2 km w kierunku południowo – wschodnim wyznaczony jest obszar specjalnej ochrony Natura 2000 „Stawy w Brzeszczach".

V.12. Ryzyko wystąpienia suszy i powodzi

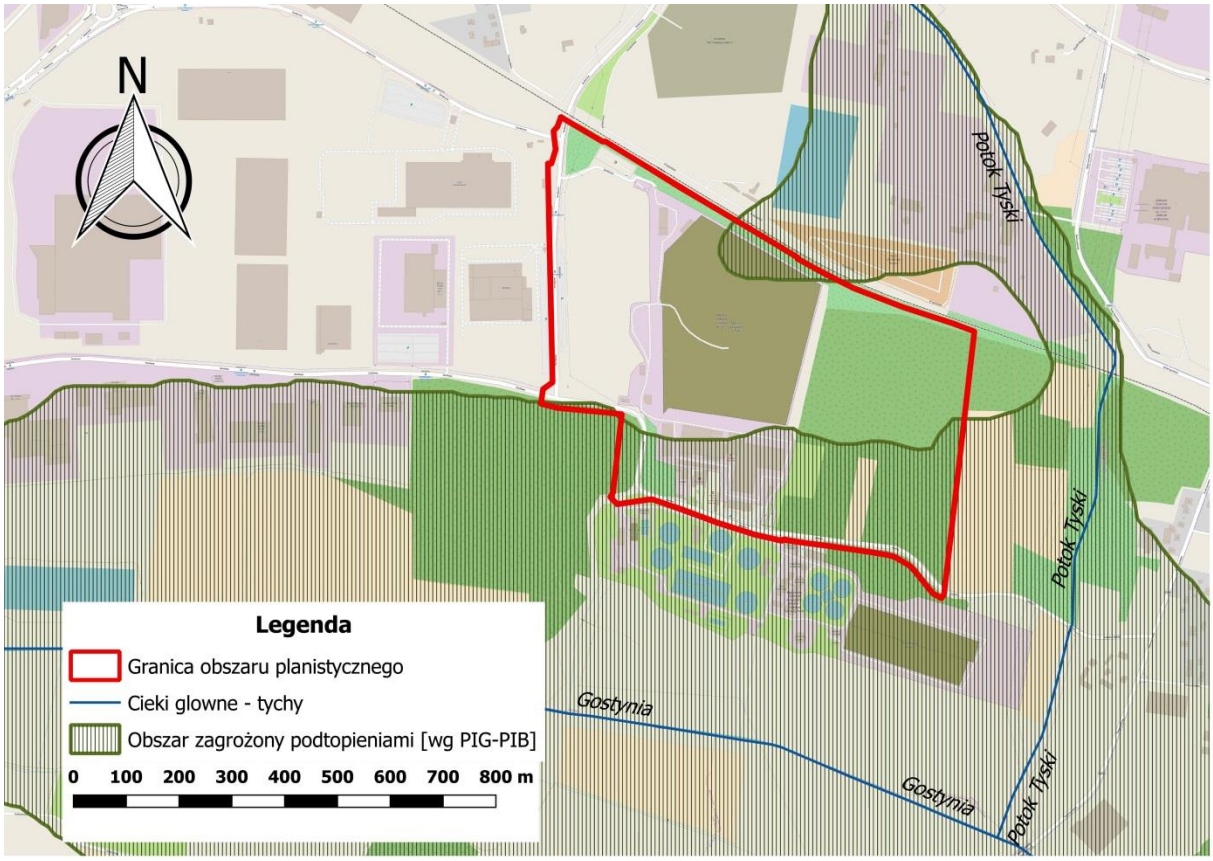
Tychy znajdują się poza granicami obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczonych w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego opracowane w ramach projektu „Informatyczny System Ochrony Kraju". W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły nie zawarto zapisów bezpośrednio dotyczących miasta Tychy. Są tu jednak ustalenia dotyczące jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego, wskazując m.in. na konieczność dbania o naturalną retencję, ochronę terenów zalewowych przed zabudową, edukację mieszkańców oraz na działania adaptacyjne w zakresie dostosowania istniejącej zabudowy do ryzyka wystąpienia powodzi.

Dla potrzeb niniejszego opracowania przeanalizowano również dane o obszarach zagrożonych podtopieniami. Zostały one wyznaczone przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w celu określenia maksymalnego możliwego zasięgu występowania podtopień w sąsiedztwie dolin rzecznych, które mogą nastąpić na skutek podniesienia się zwierciadła wód podziemnych. Zasięg ten nie pokrywa się ze strefą zalewów wód powierzchniowych (powodzi). Wschodnia i południowa część analizowanego obszaru jest narażona na podtopienia, co przedstawiono na ryc. nr 13

W odniesieniu do ryciny nr 13 warto dodać, że zasięg podtopienia wyznaczony w północnej części kwatery obejmuje część czaszy składowiska, które jest znacznie wyniesiona ponad poziom terenu i nie może być zalane. Natomiast faktem jest, że u podnóża tej czaszy w dniu 10.04.2018 r. stwierdzono występowanie zastoiska wody, co poniekąd może wskazywać na poprawność wyznaczenia zasięgu podtopień.

Należy dodać, że zasięgi obszarów zagrożonych podtopieniami wyznaczono na podstawie badań modelowych wykonanych dla głównych cieków – a zatem wskazane zasięgi nie wykluczają możliwości wystąpienia podobnych zjawisk w obrębie mniej istotnych rzek i potoków (choć ich zasięg jest z pewnością mniej istotny). Należy także też mieć na uwadze podtopienia ze spływu powierzchniowego, które mogą wystąpić przy intensywnych lub długotrwałych opadach deszczu, zwłaszcza w rejonach o dużym stopniu zasklepienia powierzchni terenu i bez dostatecznie rozbudowanej kanalizacji deszczowej i rozwiązań z zakresu retencji wód.

Ryc. 13. Obszary narażone na podtopienia w rejonie analizowanego obszaru planistycznego.

V.13. Uwarunkowania akustyczne

Głównym źródłem hałasu w Tychach jest ruch pojazdów na drogach, ruch pociągów na liniach kolejowych oraz funkcjonowanie zakładów przemysłowych. Ponadto trzeba zaznaczyć, że nie tylko mierzony, ale i subiektywnie odczuwalny przez mieszkańców poziom hałasu związany z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych, transportem (samochodowym i kolejowym) lub urządzeniami wentylacyjnymi może być uznany za niekorzystny i uciążliwy.

Według mapy akustycznej miasta Tychy, w analizowanym obszarze problem ochrony akustycznej ma znaczenie marginalne. W odniesieniu do planowanego sposobu zagospodarowania terenu warto dodać, że w odległości do 500 m od planowanego składowiska nie występują obszary dla których obowiązywałyby standardy ochrony przed hałasem (np. tereny zamieszkałe).

V.14. Klimat i jakość powietrza

Miasto Tychy znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego, którego charakterystyczną cechą jest duża zmienność i nieregularność sytuacji meteorologicznych. Klimat panujący na terenie miasta jest kształtowany przez bliskość Bramy Morawskiej i Beskidów. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 7,9°C (średnio 17,3°C w miesiącu najcieplejszym

[lipiec] i -2,3°C w najchłodniejszym [styczeń]). W ciągu roku przeważają wiatry zachodnie. Najsilniejsze są wiatry zachodnie i południowo-zachodnie.

Opracowanie ekofizjograficzne z 2010 r. odwołując się do wcześniejszych opracowań wskazuje, że na terenie miasta niekorzystne warunki topograficzne są związane przede wszystkim z topoklimatami szerokich den dolinnych pokrytych roślinnością łąkową, z płytko zalegającą wodą gruntową. Mogą tu często tworzyć się zastoiska zimnego powietrza (np. w czasie pogodnych nocy oraz przymrozków typu radiacyjno-adwekcyjnego. Ww. opracowanie sygnalizuje: „Obszary położone w obniżeniach terenu, są w większym stopniu narażone na koncentrację zanieczyszczeń w powietrzu w czasie, kiedy następuje inwersja temperatury w dolnych warstwach atmosfery i w związku z tym słabe przewietrzanie. W takich miejscach, dochodzi często do dużej koncentracji zanieczyszczeń w powietrzu oraz dłuższe niż przeciętne utrzymywanie się podwyższonych stężeń szkodliwych substancji. Szczególnie niekorzystne uwarunkowania topoklimatyczne występują w obrębie dolin: Mlecznej, Gostyni, Potoku Tyskiego (w dół od ul. Bielskiej) oraz Potoku Mąkołowieckiego (w Czułowie). Obszary te charakteryzują się oprócz wklęsłej formy geomorfologicznej również dużą ilością wody do parowania (wilgotne grunty, roślinność łąkowa). Stąd częste na tych terenach mgły, a także przymrozki radiacyjno-adwekcyjne. Układ dolin stwarza natomiast korzystne warunki dla przewietrzania, pod warunkiem, że doliny nie są przegrodzone zabudową lub wysoką zielenią”. Powyższy aspekt powinien być wzięty pod uwagę na etapie oceny oddziaływania na środowisko planowanej rozbudowy składowiska.

Spośród wielu zagrożeń wynikających z postępujących zmian klimatu, szczególne znaczenie mają powodzie i podtopienia, niedobory wody i susze, a także krótkoterminowe zjawiska: fale upałów i gwałtowne występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych (zwłaszcza nawalne opady deszczu i związane z tym skutki).

W związku z powyższym niezbędne jest uwzględnienie w polityce planowania przestrzennego takich aspektów, jak:

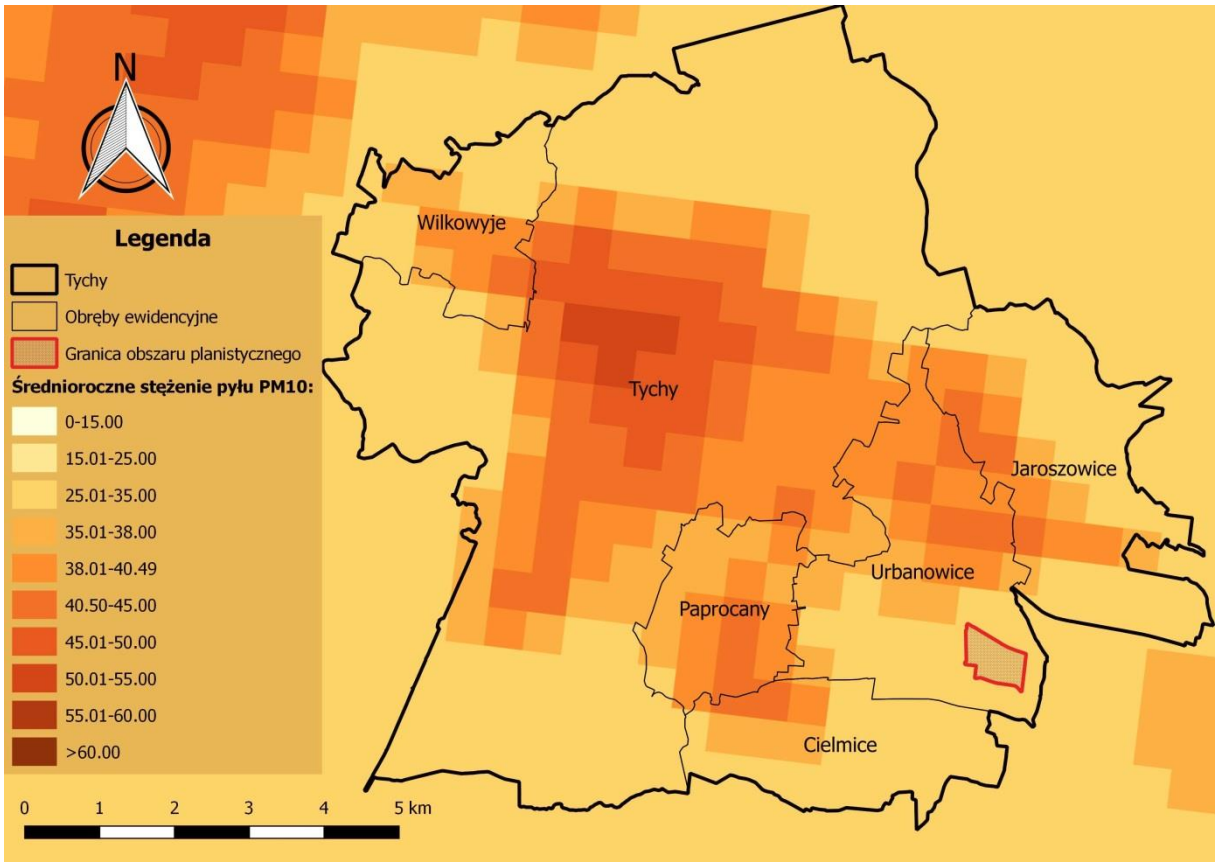
1) ochrona przeciwpowodziowa obszarów położonych na terenach zalewowych;
2) intensyfikacja ochrony gleb przed erozją, realizacji działań z zakresu małej retencji oraz retencji glebowej, zwłaszcza w lasach i na użytkach zielonych;
3) uwzględnianie warunków klimatycznych (zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów) w procesie projektowania i budowy kluczowej infrastruktury komunikacyjnej oraz technicznej.

W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego należy zauważyć, że Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach corocznie dokonuje oceny zanieczyszczenia powietrza dwutlenkiem siarki, dwutlenkiem azotu, tlenkiem węgla, benzenem i ozonem oraz pyłem zawieszonym PM10, PM2,5 i zanieczyszczeniami oznaczanymi w pyle PM10: ołowiem, arsenem, kadmem, niklem i benzo(a)pirenem. Oceny te dokonywane są w odniesieniu do obszarów kraju zwanych strefami. Dla celów takiej oceny województwo śląskie

podzielone zostało na strefy; Tychy przynależą do strefy aglomeracji górnośląskiej. Dane za 2016 r. (nowsze jeszcze nie są dostępne) odnoszące się do tej strefy wskazują na klasę C (najniższą) dla takich zanieczyszczeń, jak pył PM2,5, pył PM10 i benzo(a)piren.

Badania Państwowego Monitoringu Środowiska wykonane w 2016 r. wskazują, że na terenie miasta są przekroczone dopuszczalne poziomy zawartości pyłów w powietrzu atmosferycznym. Średnioroczne zanieczyszczenie powietrza pyłem PM 10 w 2017 r. wynosiło 41 µg/m³ (stacja pomiarowa przy ul. Tołstoja), przy czym norma wynosi 40 µg/m³). Modelowanie wykonane na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska odnoszące się do danych z 2016 r. przedstawiające szacunkowe informacje o stopniu zanieczyszczenia pyłem PM10 przedstawiono graficznie na rycinie nr 14.

Ryc. 14. Średnioroczne zanieczyszczenie powietrza pyłami drobnymi i średnimi PM10 w Tychach

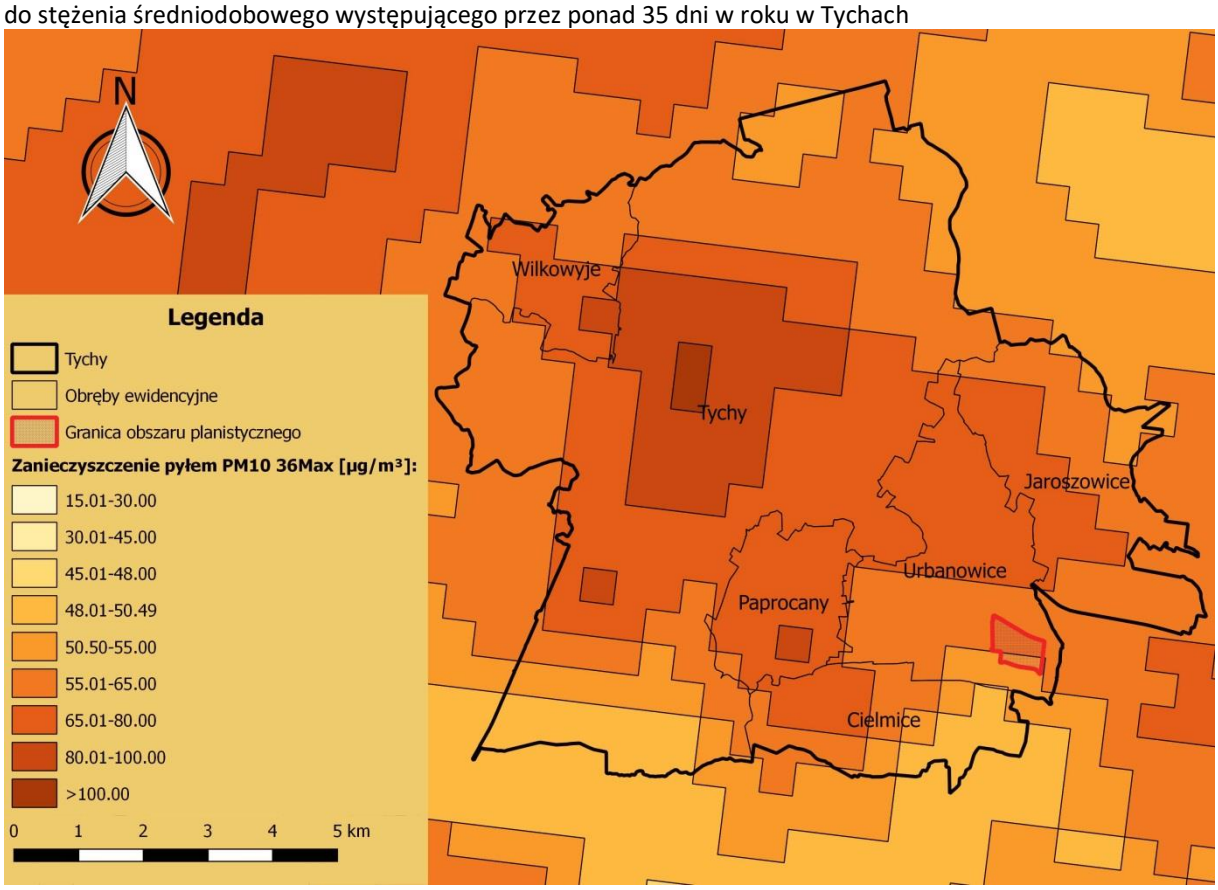
[źródło danych: http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling ; dostęp: 30.03.2018 r.]

Oczywiście nie są to dane oparte na pomiarach, lecz na modelowaniu, ponadto odnoszą się one wyłącznie do teoretycznie wyliczonych stężeń średniorocznych. Chwilowe lub dobowe zanieczyszczenia mogą znacznie odbiegać od ww. wyników, zwłaszcza w sezonie prowadzenia intensywnych prac rolnych oraz w sezonie grzewczym.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszego powietrza dla Europy nakłada dwie normy jeśli chodzi o pył zawieszony PM10. Pierwsza dotyczy stężenia średniorocznego – maksymalne dopuszczalne średnie roczne stężenie pyłu PM10 w powietrzu to 40 µg/m³. Ustanowiona została również norma dla stężenia średniodobowego – 50 µg/m³, z zaznaczeniem,

że w przeciągu roku może wystąpić maksymalnie 35 dni kiedy norma dla średniego stężenia dobowego może zostać przekroczona. Ocena jakości powietrza w obrębie Unii Europejskiej w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM10 opiera się właśnie o te dwie normy: średnie roczne stężenie nie może przekraczać 40 µg/m³, a w ciągu roku nie może być więcej niż 35 dni kiedy to stężenie średniodobowe było wyższe niż 50 µg/m³. Pamiętać jednak należy, że wytyczne Światowej Organizacji Zdrowia są ostrzejsze – według WHO średnioroczne stężenie PM10 nie powinno przekraczać 20 µg/m³. Badania modelowe Państwowego Monitoringu Środowiska za 2016 r. wskazują, że na terenie miasta Tychy są przekroczone dopuszczalne poziomy zawartości pyłów PM 2,5 i PM10 w powietrzu atmosferycznym. Stopień zanieczyszczenia pyłem PM10 w odniesieniu do stężenia średniodobowego występującego przez ponad 35 dni w roku przedstawiono graficznie na rycinie nr 15. Należy dodać, że chwilowe poziomy zanieczyszczenia mogą znacznie odbiegać od ww. wyników, zwłaszcza w sezonie grzewczym oraz w tych porach dnia, w których występuje najwyższy ruch samochodowy. Zobrazowany stopień zanieczyszczenia wskazuje, że absolutnie niezbędnym działaniem jest zarówno dążenie do zmniejszenia emisji wywołującej zanieczyszczenie środowiska, jak i podejmowanie działań adaptacyjnych i minimalizujących – których wyrazem jest m.in. wprowadzanie nowych form zieleni w przestrzeniach o intensywnej zabudowie, szczególnie w obrębie terenów zabudowy mieszkaniowej.

Ryc. 15. Stopień zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pyłami drobnymi i średnimi PM10 w odniesieniu do stężenia średniodobowego występującego przez ponad 35 dni w roku w Tychach

[źródło danych: http://powietrze.gios.gov.pl/pjp/maps/modeling ; dostęp: 16.04.2018 r.]

VI. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

VI.1. Problemy systemowe

Problemy polityki ochrony środowiska związane są nie tylko z faktycznymi zmianami w środowisku, lecz także z zarządzaniem ochroną środowiska. Zdaniem wykonawcy niniejszej prognozy, za najbardziej dotkliwe problemy w skali kraju w tym zakresie można uznać:

1) rozproszony system kompetencji organów administracji w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
2) nadanie niskiego priorytetu aspektom ochrony środowiska i traktowanie ich jedynie jako niezbędnego kosztu rozwoju gospodarczego;
3) brak uwzględniania usług ekosystemowych (tj. funkcji i korzyści czerpanych z ekosystemów, np. naturalna retencja, rekreacja, kontrola erozji gleby, regulacja klimatu, woda i żywność, składniki farmaceutyczne) przy opracowywaniu dokumentów strategicznych oraz projektowaniu i funkcjonowaniu przedsięwzięć;
4) niepełna integracji polityki rozwoju i planowania przestrzennego z działaniami na rzecz ochrony środowiska.

Wyszczególnione powyżej problemy nie są przypisane indywidualnie do konkretnego sektora działalności, regionu lub miejsca, tym bardziej nie dotyczą pojedynczych instytucji czy projektów.

VI.2. Główne wyzwania ochrony środowiska w analizowanym rejonie

W odniesieniu do obszaru objętego planowanymi ustaleniami planistycznymi należy wskazać, że obszar ten leży w obrębie w uprzemysłowionej części miasta. Nie ma tu cennych siedlisk i gatunków przyrodniczych, mogących być przedmiotem ochrony. Jednocześnie istniejąca zabudowa produkcyjna skupia się w sąsiedztwie rejonu, który pełnił taką funkcję od kilkudziesięciu lat. Wskazać jednak należy, że niektóre aspekty prowadzenia działalności są nieadekwatne do uwarunkowań środowiskowych:

1) istniejące składowisko odpadów (zarówno czynne kwatery, jak i zrekultywowana część obiektu) jest położone na terenie o uwarunkowaniach hydrogeologicznych niekorzystnych jak dla lokalizacji tego typu obiektów – niemniej można je poprawić poprzez użycie barier wykonanych z materiałów naturalnych (np. ił) i sztucznych (geomembrany);
2) emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z niektórych zakładów przemysłowych ma duże znaczenie dla kształtowania tła zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym;
3) niewykorzystany potencjał usług ekosystemowych, które byłyby możliwe do uzyskania dzięki wprowadzaniu zieleni niskiej i wysokiej w rejonie (i w obrębie) zabudowy;

4) niekorzystna środowiskowo struktura paliw wykorzystywanych do produkcji energii cieplnej w gospodarstwach mieszkaniowych;
5) nie w pełni wykorzystany potencjał możliwości wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.

Wśród głównych wyzwań w zakresie ochrony środowiska, które mają znaczenie dla kreowania polityki przestrzennej w rejonie analizowanego obszaru, wymienić należy:

1. Konieczność pozyskania nowych terenów dla rozwoju infrastruktury przeznaczonej do zagospodarowania odpadów komunalnych.
2. Podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu z uwagi na płytko występujące wody podziemne i niewystarczającą izolację poziomów wodonośnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
3. Oddziaływania związane z emisją zanieczyszczeń gazowych (w tym: związków odorowych) i pyłowych do powietrza atmosferycznego.
4. Wywiewanie lekkich frakcji odpadów z terenu składowiska.
5. Przemiany biochemiczne i mechaniczne w zamkniętej kwaterze składowiska odpadów.
6. Postępująca utrata naturalnych walorów retencyjnych wskutek wzrostu powierzchni zabudowanej.

VI.3. Prognoza zmian zachodzących w środowisku

Proces zmian antropogenicznych w środowisku przyrodniczym na analizowanym obszarze trwa od wielu lat; zmiany te są generowane głównie przez rolnictwo i przemysł, ale także przez gospodarkę leśną i wodną oraz przez rozwój zabudowy, korzystanie z zasobów środowiska i wprowadzanie do niego zanieczyszczeń. W ostatnich kilkudziesięciu latach nasilają się procesy związane ze zmianami klimatu, napływem zanieczyszczeń spoza analizowanego terenu i ich depozycją na powierzchni ziemi, a także przekształceniami hydrogeologicznymi (jako efekt wtórny wprowadzenia zabudowy i eksploatacji kopalin) i zmianami krajobrazu. Perspektywy zachowania obecnego stanu w przyszłości są pesymistyczne z uwagi na wzrastającą presję antropogeniczną.

Komponentami szczególnie narażonymi na negatywne zmiany są: wody podziemne, wody powierzchniowe, przyroda ożywiona (flora, fauna), krajobraz, a także gleba i powietrze atmosferyczne. Wymienione komponenty środowiska są szczególnie wrażliwe na degradację, a ich ewentualna regeneracja jest długotrwała (za wyjątkiem powietrza). Szczególnie wrażliwe na antropopresję są wody podziemne, które na analizowanym terenie w wielu miejscach występują płytko, są hydraulicznie połączone z głębszymi poziomami wodonośnymi oraz z wodami powierzchniowymi. Nie są one dostatecznie zabezpieczone przed oddziaływaniami z powierzchni ziemi. Potencjalna emisja zanieczyszczeń (a także stała depozycja zanieczyszczeń z atmosfery i migracja zanieczyszczeń biogennych z pól

uprawnych) przyczynia się do zanieczyszczenia wód podziemnych, gruntowych i powierzchniowych. Poza tym, wody te są silnie narażone na przenikanie (wraz z wodami opadowymi) zanieczyszczeń obszarowych takich, jak np. wycieki z pojazdów, nawozy i chemiczne środki ochrony roślin. Wobec powyższego, wysoce pożądanym jest infrastrukturalne zabezpieczenie wszystkich potencjalnych miejsc zanieczyszczenia przed możliwością migracji zanieczyszczeń do środowiska gruntowo – wodnego.

Powolne zmiany zachodzą w strukturze użytkowania terenów. W analizowanym przypadku oczekiwać można zmniejszenia udziału przestrzeni niezabudowanej oraz terenów leśnych wskutek ekspansji zabudowy oraz powiększania terenów przeznaczonych do składowania odpadów.

Mając na uwadze politykę przestrzenną i gospodarczą, prognozować można wzrost presji antropogenicznej na środowisko, która będzie powodowała niekorzystne przemiany w środowisku. Wyzwaniem pozostaje takie zabezpieczenie środowisko, by wpływ antropopresji był możliwie najmniejszy (a w razie potrzeby – kompensowany), a także wprowadzanie działań adaptacyjnych adekwatnych do zmian środowiska.

W oparciu o prognozowane scenariusze klimatyczne można przewidywać, że zmiany klimatu sprowadzać się będą do zmiany sezonowych sum opadów, z jednoczesnym wzrostem sum opadów w zimie i spadkiem – w lecie. Szczególnie niebezpieczne jest prognozowane nasilenie się częstotliwości i gwałtowności występowania zjawisk ekstremalnych i w konsekwencji ich niekorzystnych skutków. Wyniki analizy scenariuszy klimatycznych wskazują m.in. na następujące tendencje:

- wyraźna tendencja wzrostowa średniej temperatury, co już bywa odzwierciedlone w innych wskaźnikach, np. wyraźna jest tendencja wydłużenia termicznego okresu wegetacyjnego, maleje liczba dni z temperaturą min. mniejszą od 0°C, a rośnie liczba dni z temperaturą maksymalną wyższą od 25°C; zmniejsza się okres zalegania śniegu;
- tendencje dot. opadów wskazują na zwiększenie opadów jesiennych, zimowych i wiosennych oraz zmniejszenie sumy opadów letnich, przy czym zmianom wartości średnich będą towarzyszyły zmiany częstości występowania zjawisk ekstremalnych prawdopodobnie o większym natężeniu.

Specyfiką niniejszego opracowania jest planowana rozbudowa składowiska odpadów o nową kwaterę na wschód od kwatery eksploatowanej. Składowiska odpadów komunalnych (oraz odpadów o zbliżonym charakterze) zawsze są źródłem emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza atmosferycznego, a także źródłem rozwiewania lekkich frakcji odpadów po okolicy. Emisje te częściowo mogą być minimalizowane poprzez ujmowanie biogazu (za pomocą studni odgazowujących), montaż siatek wyłapujących rozwiewane odpady (rozwiewanie można też minimalizować poprzez naturalne bariery z drzew i krzewów), właściwą eksploatację składowiska (zwłaszcza stosowanie warstw przekładczych) oraz dążenie do tego, by jak najmniejsza ilość odpadów biodegradowalnych (tj. generujących emisje złowonne) była kierowana do składowania.

VII. ANALIZA I OCENA ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest odniesienie ustaleń ocenianego dokumentu do polityki ochrony środowiska oraz zasad zrównoważonego rozwoju, a także – o ile jest to możliwe – do ryzyka wystąpienia bezpośrednich oddziaływań na środowisko. Co do zasady prognoza nie jest dokumentem odnoszącym się szczegółowo do indywidualnej oceny poszczególnych przedsięwzięć i zamierzeń inwestycyjnych; może ona jedynie w zgeneralizowany i uogólniony sposób rozważać korzyści i zagrożenia wynikające z realizacji dokumentu strategicznego bądź odstąpienia od tejże realizacji. Miejscem na szczegółową analizę są generalnie postępowania administracyjne dotyczące poszczególnych przedsięwzięć. W tym kontekście przedstawiono ocenę oddziaływania MPZP w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska (mających znaczenie dla ocenianego dokumentu, tj. objętych potencjalnym oddziaływaniem skutków wejścia w życie MPZP). Należy pamiętać, że poziom szczegółowości prognozy oddziaływania na środowisko jest adekwatny do poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu.

Charakter prawny MPZP powoduje, że co do zasady środowiskowe skutki jego realizacji będą miały charakter długoterminowy. Oddziaływania te będą się kumulowały z oddziaływaniami będącymi skutkiem wdrażania innych dokumentów strategicznych, np. rozporządzeń w sprawie warunków korzystania z wód (regionu wodnego i zlewni), programu wodno-środowiskowego kraju, programów ochrony środowiska, programów ograniczania niskiej emisji, a także innych planów, programów i przepisów mających znaczenie dla ochrony środowiska. Oznacza to, że brak uwzględnienia jakiegoś aspektu w MPZP nie oznacza, że aspekt ten jest całkowicie pomijany w polityce ochrony środowiska na danym terenie.

Przedstawiona w dalszej części rozdziału analiza w zakresie oddziaływania na środowisko bazuje na założeniu, że stosowanie zapisów MPZP będzie się odbywać równolegle do wdrażania ustaleń ww. dokumentów strategicznych i aktów prawnych. Ich powiązanie oraz równoległe i równorzędne stosowanie pozwoli na zachowanie wysokiego poziomu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Analizując przewidywane oddziaływania związane z wdrażaniem ustaleń MPZP, należy oddzielić sferę intencji od faktycznych skutków. Ostatecznie kwestia oddziaływań środowiskowych będzie rozstrzygana na etapie praktycznego zastosowania przepisów o budownictwie, ochronie środowiska, gospodarce wodnej i in.

VII.1. Oddziaływanie na wody powierzchniowe

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie powinno generować negatywnego oddziaływania na środowisko wód powierzchniowych oraz nie powinno kolidować z polityką ochrony wód.

Ważnym aspektem w ocenianym MPZP jest sposób podejścia do gospodarki wodno – ściekowej. Wprowadzono do MPZP zapisy mówiące o docelowym zagospodarowaniu

ścieków komunalnych poprzez ich skierowanie do kanalizacji sanitarnej. Projekt MPZP zawiera stosowne zapisy sprzyjające budowie i utrzymaniu sieci kanalizacji sanitarnej.

Istotnym aspektem jest wprowadzanie do MPZP zapisów sprzyjających retencjonowaniu wód opadowych i roztopowych. Stanowi to realną odpowiedź na wyzwania strategiczne dotyczące uwzględniania usług ekosystemowych, adaptacji do zmian klimatycznych oraz zmniejszania ryzyka wystąpienia susz i powodzi. Wprowadzanie takich zapisów jest niezbędne z kilku powodów. Zasadniczymi powodami są zapisy przewidujące przeznaczenie nowych terenów pod zabudowę oraz uwarunkowania środowiskowe wskazane we wcześniejszej części prognozy przy omawianiu kwestii dot. klimatu, suszy i powodzi. Istotne są również cele strategiczne polityki środowiskowej, które także mówią o tym aspekcie. Równie ważny jest fakt, że stan ekologiczny wód zależy bezpośrednio od stopnia zasklepienia (uszczelnienia) powierzchni ziemi w zlewni (którego skutkiem jest pogorszenie właściwości retencyjnych), tzn. im wyższy stopień zasklepienia, tym mniejsze są realne szanse na osiągnięcie dobrego stanu/potencjału ekologicznego („Identyfikacja i ocena oddziaływań antropogenicznych na zasoby wodne zlewni Raby wraz z oszacowaniem ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych", Nachlik E. (red.), Politechnika Krakowska, Kraków 2006). Warto zaznaczyć, że zasklepienie zlewni może być minimalizowane i rekompensowane poprzez odpowiednie sformułowanie zasad zagospodarowania przestrzennego.

W analizowanym przypadku zabieg ten jest korzystnie ujęty poprzez wprowadzenie do MPZP ustaleń na temat udziału powierzchni biologicznie czynnych oraz zapisów umożliwiających wprowadzenie rozwiązań związanych z retencjonowaniem wód opadowych i roztopowych. Zauważalny jest natomiast brak zapisów dopuszczających możliwość wykorzystania zretencjonowanych wód opadowych i roztopowych w celach związanych z utrzymaniem zieleni lub ochroną przeciwpożarową.

Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami środowiskowymi wynikającymi z dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowej Dyrektywy Wodnej). Cele te wskazują m.in. na niepogorszenie się stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochronę, poprawę i przywrócenie dobrego stanu wód (art. 4) oraz na promowanie zrównoważonego korzystania z wód opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych (art. 1). Oceniany projekt MPZP nie wprowadza takich ustaleń, które mogłyby zagrozić realizacji tych celów.

Przedstawione w niniejszym podrozdziale tezy oparte są na założeniu, że na etapie planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zapewniony wysoki stopień dbałości o wymagania ochrony środowiska. Może to być zweryfikowane przede wszystkim na etapie postępowań administracyjnych (w tym w szczególności w ramach tych postępowań, którym towarzyszy przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko) powiązanych z merytoryczną środowiskową oceną konkretnego przedsięwzięcia. Natomiast ustalenia analizowanego MPZP z pewnością sprzyjają zachowaniu odpowiedniego poziomu ochrony wód powierzchniowych.

VII.2. Oddziaływanie na wody podziemne

Przyjęcie analizowanego dokumentu nie będzie generować znaczących niekorzystnych oddziaływań na środowisko wód podziemnych, ponieważ MPZP wprowadza ustalenia zapewniające dbałość o ochronę zasobów wód podziemnych. Wyraża się to poprzez zapisy sprzyjające rozwojowi sieci kanalizacyjnej. Niezależnie od tego koniecznym jest uwzględnienie, że rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów wprowadza wymagania ustalające sposób zabezpieczenia wód podziemnych.

Nie ma w MPZP zapisów nadających priorytet retencjonowaniu wód opadowych i roztopowych (i dających możliwość ich wykorzystania), które mogłyby zminimalizować oddziaływania związane z zaburzeniem retencji gruntowej (która jest skutkiem wprowadzenia zabudowy oraz wynikającego z tego zmniejszenia udziału powierzchni biologicznie czynnej).

W świetle wysokiego stopnia zagrożenia wód podziemnych pozytywnie należy ocenić wskazanie, że ścieki komunalne mają być kierowane do kanalizacji sanitarnej. Na analizowanym terenie istnieje system kanalizacji sanitarnej, w związku z powyższym nie ma racjonalnych przesłanek do dopuszczalności stosowania zbiorników bezodpływowych dla ścieków bytowych (ścieki przemysłowe mogą trafiać do tej sieci po uprzednim podczyszczeniu, o ile zaistnieje taka potrzeba).

Nie stwierdzono ryzyka kolizji ocenianego dokumentu z celami środowiskowymi Ramowej Dyrektywy Wodnej. Cele te wskazują m.in. na niepogorszenie się stanu wód podziemnych, na zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych oraz na promowanie zrównoważonego korzystania z wód opartego na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych.

W odniesieniu do wód podziemnych aktualne pozostają wyrażone w poprzednim podrozdziale wnioski co do ocenianego MPZP dotyczące jego praktycznego wdrażania i monitorowania.

VII.3. MPZP a adaptacja do skutków zmian klimatycznych

Ustalenia ocenianego MPZP mogą częściowo sprzyjać wyzwaniom wynikającym z konieczności adaptacji do zmian klimatycznych, bowiem zapisy planu zapewniają odpowiednio wysoki stopień udziału powierzchni biologicznie czynnej. Z drugiej strony, projekt MPZP nie wprowadza zapisów na temat nadania priorytetu dla retencjonowania wód opadowych i roztopowych na terenach zabudowanych, nie zawiera też ustaleń umożliwiających realizację tzw. „zielonych dachów" czy „zielonych ścian" (pnączy i ogrodów wertykalnych), które korzystnie wpływają na mikroklimat oraz przechwytują część wód opadowych. Aspekty te mają duże znaczenie w kontekście zmniejszenia ryzyka wystąpienia suszy i powodzi oraz w kontekście adaptacji infrastruktury miejskiej do dynamicznych warunków pogodowych wyrażających się w krótkotrwałych nawalnych opadach atmosferycznych oraz długich okresach bezopadowych.

Z pewnością oceniany MPZP mógłby zostać uznany za jeszcze bardziej adekwatny do wyzwań w zakresie adaptacji do zmian klimatycznych, gdyby:

- przewidywał zapisy mówiące o priorytetowym (lub o koniecznym) retencjonowania wód opadowych i roztopowych,
- dopuszczał możliwość wykorzystania retencjonowanych wód opadowych i roztopowych,
- przewidywał możliwość stosowania alternatywnych form zieleni w obrębie zabudowy.

Warto zaznaczyć, że aspekty związane z adaptacją do zmian klimatycznych należy brać pod uwagę nie tylko na szczeblu strategicznym; przede wszystkim należy nadać im dużą wagę przy projektowaniu konkretnych działań inwestycyjnych. Chodzi tu m.in. o konieczność ochrony i zwiększania retencji naturalnej (która jest ograniczana np. w wyniku nowej zabudowy związanej z zasklepieniem powierzchni terenu) oraz praktyczne zastosowanie działań infrastrukturalnych związanych z zagospodarowaniem przestrzeni (stawy retencyjne, powierzchnie biologicznie czynne, skrzynki rozsączające, ukształtowanie terenu w sposób spowalniający odpływ wód opadowych, itd.). Przede wszystkim należy zapewnić ochronę istniejących elementów środowiska sprzyjających zachowaniu naturalnej retencji wodnej w środowisku. Ponadto, możliwe jest zastosowanie specjalnych rozwiązań technicznych i nietechnicznych ograniczających nadmierny i sztucznie przyspieszony odpływ wód opadowych. Możliwe są jednak także inne działania, np. o charakterze edukacyjno – finansowym; przykładem takiej inicjatywy jest uchwała Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 03.09.2015 r. dotycząca ulg w podatku od nieruchomości dla tych, którzy utworzą na budynku zielony dach lub ogród wertykalny na ścianach budynku, a także zarządzenie nr 6541/17 Prezydenta Wrocławia z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie gospodarowania wodami opadowymi we Wrocławiu, wskazująca na działania systemowe i organizacyjne skłaniające do prośrodowiskowego i przeciwpowodziowego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.

W kontekście zmian klimatycznych warto też podkreślić ustalenia dokumentów strategicznych, które mówią o konieczności tworzenia warunków technicznych i ekonomicznych powodujących zmianę nośników energii na mniej uciążliwe dla środowiska. W MPZP wskazano na możliwość zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną z urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł, o mocy nie przekraczającej 100kW (z wykluczeniem elektrowni wiatrowych).

VII.4. Oddziaływanie na środowisko przyrodnicze

Omawiając oddziaływanie MPZP na środowisko przyrodnicze należy podkreślić, że projektu tego dokumentu i wykonanej dla niego prognozy OOŚ nie można analizować w oderwaniu od obowiązujących przepisów o ochronie przyrody. Należy też uwzględnić wynikające z przepisów przypisanie poszczególnych kompetencji do różnych organów administracji; w przypadku ochrony przyrody, kompetencje te przypisane

są m.in. regionalnym dyrektorom ochrony środowiska, starostom, dyrektorom regionalnych dyrekcji lasów państwowych, radom miast i gmin oraz wójtom, burmistrzom i prezydentom.

W MPZP nie zawarto zapisów kolidujących z prawnie określonymi wymaganiami ochrony przyrody. Oceniany dokument w jakikolwiek sposób nie oddziałuje na obszary ochrony przyrody, nie wpływa też na realizację ustaleń wynikających z planów ochrony, planów zadań ochronnych czy też innych dokumentów dotyczących obszarów objętych prawnymi formami ochrony przyrody. Można zatem uznać, że proponowane zapisy MPZP wpisują się w miejskie, regionalne i ogólnopolskie dokumenty określające zasady polityki ochrony środowiska.

Cennym rozwiązaniem jest ujęcie w projekcie MPZP zapisów wskazujących na ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień wzdłuż wschodniej i południowej strony projektowanego składowiska - ze względu na to, że drzewa i krzewy pełnią funkcją buforową i ochronną. Zapisy te są zgodne z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów, które ustala obowiązek zachowania (bądź utworzenia) bufora zieleni o szerokości 10 m wokół składowisk odpadów.

Oczywistym jest, że w wyniku realizacji ustaleń ocenianego MPZP dojdzie do wylesienia części obszaru w granicach opracowania. Według treści wniosku o zmianę przeznaczenia gruntów leśnych niestanowiących własności skarbu państwa na cele nieleśne (dotyczącego omawianego projektu MPZP), na powierzchni 11,13 ha usunięty zostanie drzewostan sosny (jako gatunku dominującego) w przeważającej strukturze wiekowej na poziomie 35÷60 lat, a na powierzchni 0,31 ha – drzewostan z dominującym udziałem modrzewia w wieku ok. 50 lat. Łączna wielkość terenu leśnego przeznaczonego na cele nieleśne wyniesie 11,44 ha.

Jak wspomniano we wcześniejszej części prognozy, analizowany obszar nie stanowi cennego przyrodniczo siedliska sprzyjającego występowaniu chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Opracowanie ekofizjograficzne z 2010 r. również nie wskazuje tego terenu jako obszaru atrakcyjnego pod kątem przyrodniczym, nie stwierdza się w nim również występowania chronionych siedlisk i gatunków. W rejonie analizowanego obszaru nie występują obiekty objęte prawnymi formami ochrony przyrody ani ich otuliny. Nie koliduje on z miejscami występowania pomników przyrody. Nie występują tu korytarze ekologiczne o randze krajowej, regionalnej lub lokalnej. Obszar ten nie spełnia kryteriów kwalifikujących go do objęcia ochroną.

Oczywistym jest, że wskutek ubytku powierzchni leśnej uszczuplona zostanie powierzchnia siedlisk, które mogłyby być wykorzystywane przez grzyby i zwierzęta (w szczególności ptaki i nietoperze). Należy jednak pamiętać, że przedmiotowy obszar stanowi jedynie niewielką enklawę leśną (nie jest częścią większego kompleksu) otoczoną terenami o funkcjach produkcyjno - usługowych i infrastruktury (składowisko odpadów i oczyszczalnia ścieków), a zatem jego funkcja nie ma większego znaczenia dla funkcjonowania systemu przyrodniczego w rejonie gm. Tychy i Bieruń.

Mimo że teren ten pozbawiony jest cennych lub unikalnych wartości przyrodniczych, to jednak ma on znaczenie dla kształtowania miejskiego systemu przyrodniczego (chociażby z racji świadczenia typowych usług ekosystemowych: oczyszczanie powietrza, korzystny

wpływ na mikroklimat, funkcja krajobrazowa, funkcja retencyjna). Tego typu oddziaływanie jest niemożliwe do uniknięcia, natomiast w projekcie MPZP wprowadzono zapisy, które ograniczają i minimalizują skalę oddziaływania poprzez zachowanie pasa zieleni buforowej, który stworzy efektywną strefę minimalizującą oddziaływania planowanych obiektów (nowej kwatery składowiska i nowej części zakładu przetwarzania odpadów). Skutki środowiskowe związane z wylesieniem można natomiast zrekompensować poprzez przeznaczenie innych terenów na terenie miasta na cele leśne. Ogólne zalecenia w tym zakresie są zapisane w opracowaniu ekofizjograficznym miasta Tychy, którego ustalenia będą stosowane przy opracowywaniu opracowań planistycznych.

VII.5. Oddziaływanie na jakość życia i zdrowie ludzi

Kluczowym aspektem oddziaływania na jakość życia i na zdrowie mieszkańców jest kwestia rozbudowy składowiska odpadów oraz zakładu przetwarzania odpadów komunalnych. Obiekty te mogą być źródłem takich oddziaływań, jak:

- emisja substancji złowonnych (szczególnie uciążliwa w warunkach inwersji atmosferycznej oraz podczas długotrwałych okresów wysokich temperatur powietrza) oraz bioaerozoli,
- zaburzenie krajobrazu (dotyczy to zaawansowanej fazy funkcjonowania składowiska, kiedy wysokość jego bryły będzie istotnym elementem krajobrazu),
- wywiewanie odpadów ze składowiska.

Powyższe oddziaływania są możliwe do uniknięcia i zminimalizowania. Kluczowym warunkiem sprzyjającym temu, by ww. oddziaływania zostały zminimalizowane do absolutnego minimum, jest:

- zachowanie wysokiego i wielopiętrowego pasa zieleni wokół składowiska,
- utworzenie wysoce efektywnego systemu selektywnego zbierania/odbierania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- kierowanie do składowania wyłącznie odpadów inertnych, o bardzo niskiej zawartości frakcji organicznej oraz o niskiej wartości kalorycznej,
- zachowanie obowiązujących przepisów o gospodarce odpadami, ochronie środowiska oraz o eksploatacji składowisk odpadów i instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów.

Mając na uwadze, że planowana rozbudowa składowiska odpadów będzie zgodna z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów można uznać, że ustalenia ocenianego MPZP zapewniają należyty poziom dbałości o jakość życia mieszkańców. Niezależnie od tego, w projekcie MPZP wprowadzono ustalenia w zakresie zachowania pasa zieleni izolacyjnej wokół składowiska.

Szczegółowe ustalenia w omawianym zakresie zostaną zawarte w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz w pozwoleniach wydawanych w trybie ustawy Prawo ochrony środowiska (ze szczególnym wskazaniem na pozwolenie zintegrowane.

Oczywistym jest, że ustalenia MPZP, podobnie jak i wszelkie inne przepisy, nie są w stanie zagwarantować, że oddziaływania antropogeniczne nie będą uciążliwe dla mieszkańców. Ostatecznie kluczowym aspektem pozostaje przestrzeganie obowiązujących przepisów, w tym także ustaleń wynikających z MPZP – i tutaj duże znaczenie ma sposób przeprowadzania kontroli spełniania przepisów o ochronie środowiska przez odpowiednie organy administracji publicznej.

Należy mieć również na uwadze fakt istnienia uprawnień mieszkańców w kwestii ochrony swojego interesu prawnego, które nie kończą się na etapie postępowań administracyjnych w sprawie wydania decyzji zezwalających na realizację przedsięwzięcia. Oprócz możliwości przeprowadzenia kontroli przez odpowiednie organy administracji publicznej (np. wojewódzki inspektorat ochrony środowiska) równie duże znaczenie mają uprawnienia wynikające z kodeksu cywilnego. Warto zwrócić uwagę na fakt, że według art. 144 kodeksu cywilnego, „właściciel nieruchomości powinien przy wykonywaniu swego prawa powstrzymywać się od działań, które by zakłócały korzystanie z nieruchomości sąsiednich ponad przeciętną miarę, wynikającą ze społeczno-gospodarczego przeznaczenia nieruchomości i stosunków miejscowych". Chodzi tu o aktywne zachowanie lub działanie, które jest podejmowane w ramach wykonywania przysługującego sąsiadowi prawa, równocześnie oddziałujące na sferę cudzego (sąsiedniego) prawa własności. Ustawodawca zakazuje działań (oddziaływania), których skutkiem jest zakłócanie cudzego prawa. Oddziaływania objęte normą art. 144 kodeksu cywilnego bywają definiowane jako „immisje pośrednie”, tj. uboczny, choć kłopotliwy dla sąsiadów, skutek działania właściciela. Nie stanowią one zamierzonego oddziaływania na nieruchomości sąsiednie. Oddziaływanie takie jak hałas, drgania, wstrząsy, emisje gazów i pyłów są immisjami pośrednimi.

Jeżeli jednak na etapie funkcjonowania inwestycji okaże się, że użytkowanie przedsięwzięcia wykracza ponad przeciętną miarę i powoduje istotne negatywne oddziaływania na sąsiednich nieruchomościach, mieszkańcom przysługują prawa wzywające inwestora do zaprzestania zakłócania ponad przeciętną miarę. Uprawnienia to dotyczy także sytuacji, w której przed wydaniem decyzji badano wpływ inwestycji na środowisko.

VII.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Obszar dotychczas porośnięty lasem zostanie przeznaczony na nową kwaterę składowiska odpadów oraz na nowe tereny do prowadzenia działalności w zakresie przetwarzania odpadów. Oczywistym jest zatem, że w miejscu realizacji ww. przedsięwzięć dojdzie do pogorszenia warunków glebowych; grunt zostanie pozbawiony właściwości korzystnych dla kształtowania stosunków wodnych oraz funkcji siedliskowych dla organizmów glebowych. Uwzględnić należy, że w ww. obszarze nie występują szczególnie cenne gleby. Z drugiej strony, w projekcie MPZP uwzględniono zapisy sprzyjające

pozostawienie różnych proporcji powierzchni biologicznie czynnej, co należy uznać za korzystne dla środowiska glebowego i gruntowo-wodnego.

Cennym działaniem byłoby odpowiednie wykorzystanie zdjętej pokrywy glebowej, tak by nie zostały utracone jej cenne wartości. Stosowne zalecenie w tym zakresie powinny być wypracowane na etapie postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

VII.7. Oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury

Analizowany projekt MPZP uwzględnia zasady ochrony krajobrazu i dóbr kultury. W planie określono zasady kształtowania zabudowy oraz wskaźniki zagospodarowania terenu. Ustalenia te mogą generować pozytywne oddziaływanie na krajobraz i dobra kultury. Ich należyte uwzględnienie na etapie praktycznego stosowania MPZP będzie gwarantowało należyty stopień ochrony walorów krajobrazowych i aspektów związanych z ochroną zabytków i dóbr kultury.

Oczywistym jest jednak, że budowa nowej kwatery składowiska odpadów będzie generować oddziaływanie na krajobraz. Kluczowe oddziaływanie na krajobraz nastąpi w okresie kilkunastu/kilkudziesięciu lat od momentu utworzenia nowej kwatery składowiska odpadów. MPZP nie określa docelowej wysokości obiektu (aspekt ten będzie uszczegółowiony na etapie postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub na etapie pozwolenia zintegrowanego, wówczas będzie możliwe przeprowadzenia stosownej oceny wizualnej planowanego przedsięwzięcia). Odbiorcą tego oddziaływania będą mieszkańcy kilku budynków znajdujących są w odległości ok. 400 m na wschód od obszaru planistycznego (przy środkowej części ulicy Świerczynieckiej w Bieruniu). Wpisanie do projektu MPZP ustaleń w zakresie szerokiego pasa zieleni izolacyjnej pozwala na stwierdzenie, że wpływ planowanego składowiska na krajobraz zostanie zasadniczo zminimalizowany do poziomu akceptowalnego.

Należy uwzględnić ryzyko, że w toku realizacji poszczególnych inwestycji dojdzie do odkrycia zabytków lub dóbr kultury. W takich przypadkach zastosowanie znajdą standardowe procedury uregulowane przepisami o ochronie zabytków.

VII.8. Oddziaływanie na powietrze i klimat akustyczny

Oceniany MPZP nie zawiera ustaleń mogących generować oddziaływania akustyczne dla terenów zamieszkałych przez ludzi.

Dla kwestii związanych z ochroną powietrza duże znaczenie mają takie zapisy MPZP, jak:

1) zachowanie racjonalnie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnych na części obszaru,
2) możliwość zaopatrzenia w energię ze źródeł odnawialnych.

Jak wspomniano wcześniej, kluczowym aspektem związanym z budową obiektów gospodarki odpadami (które będą praktycznym wyrazem realizacji ustaleń MPZP) będzie oddziaływania związane z wywiewaniem odpadów oraz emisją substancji złowonnych. Aktualne pozostaje wcześniejsze zalecenie sprowadzające się zasadniczo do tego, że zachowanie odpowiedniego pasa buforowego zieleni oraz należyta eksploatacja składowiska i zakładu przetwarzania odpadów (z uwzględnieniem wymagań prawnych, w tym także tych związanych z zasadami najlepszej dostępnej techniki) umożliwią skuteczne zminimalizowanie ww. oddziaływań do poziomu, który nie będzie źródłem istotnych skutków w otoczeniu.

VII.9. Oddziaływanie transgraniczne

Oceniany projekt MPZP nie będzie generował oddziaływania wykraczającego poza granice Polski, w związku z czym nie ma potrzeby przeprowadzania transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

VIII. WPŁYW NA ŚRODOWISKO W PRZYPADKU ODSTĄPIENIA OD REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest bardzo istotnym aktem prawa miejscowego, który stanowi praktyczny sposób realizacji gminnej polityki zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska, gospodarki wodnej, adaptacji do zmian klimatycznych i przeciwdziałania tym zmianom. Duży potencjał prawny MPZP sprawia, że można w nim zawrzeć wiele zapisów mających na celu utrzymanie lub wprowadzenie wysokich standardów ochrony środowiska, włączając w to zasady ochrony krajobrazu i zapewnienie warunków do praktycznego wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju.

Przyjęcie MPZP może stanowić jeden z ważnych kroków w kierunku wdrażania regionalnej i krajowej polityki ochrony środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatu. Najbardziej istotnym elementem pozostanie jednak praktyczna realizacja ustaleń MPZP, a zatem pozytywna ocena analizowanego dokumentu jest w zasadzie uwarunkowana założeniem, że na etapie indywidualnego planowania, projektowania, realizowania i funkcjonowania konkretnych przedsięwzięć zostanie zachowany wysoki poziom ochrony środowiska uwzględniający zasady wynikające z MPZP.

Oceniany projekt MPZP zawiera ustalenia o charakterze sprzyjającym niektórym aspektom ochrony środowiska. Jego stosowanie będzie się odbywało równolegle z wdrażaniem przepisów określających warunki korzystania ze środowiska oraz innych przepisów i dokumentów strategicznych wspierających zachowanie należytego poziomu jego ochrony.

Odstąpienie od przyjęcia MPZP byłoby zaprzepaszczeniem szansy na opracowanie dobrego i praktycznego narzędzia do odpowiedniego zarządzania zagospodarowaniem przestrzennym i wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym, rekomenduje się przyjęcie ocenianego MPZP oraz uwzględnienie, w miarę możliwości, rekomendacji dotyczących zasad wdrażania ocenianego dokumentu.

IX. PROPOZYCJA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH

Przedstawiona wcześniej analiza wykazała, że istnieje możliwość opracowania takiego wariantu MPZP, który uwzględniałby możliwość nadania priorytetu dla retencjonowaniu wód opadowych i roztopowych oraz umożliwiłby wykorzystanie tych wód (np. dla potrzeb utrzymania zieleni i dla ochrony przeciwpożarowej jako element uzupełniający system p.poż). Można zatem uznać, że wersją alternatywną projektu MPZP będzie takie brzmienie ocenianego dokumentu, które uwzględni zapisy przedstawione w kolejnym rozdziale. Warto podkreślić, iż najgorszym wariantem byłby wariant polegający na odstąpieniu od opracowania i stosowania analizowanego MPZP.

Trzeba też zauważyć, że oceniany projekt MPZP w swojej treści zawiera wskazania co do możliwego rozpatrywania wariantów alternatywnych. Wyrazem tego jest np. pozostawienie do wyboru różnych sposobów kształtowania zieleni czy sposobu zaopatrzenia w energię cieplną oraz wprowadzenia proporcji terenów zabudowanych i biologicznie czynnych.

Brak jest możliwości rozbudowy składowiska odpadów w innej lokalizacji. Oczywiście teoretycznie można rozważać budowę nowej kwatery w zupełnie innym miejscu, natomiast takie rozwiązanie należałoby uznać za nieracjonalne ze względów środowiskowych, technologicznych, urbanistycznych i finansowych.

Należy dodać, że możliwości analityczne analizy wariantów alternatywnych są determinowane charakterem i stopniem szczegółowości dokumentu poddawanego ocenie. Ważnym aspektem jest również to, że MPZP musi zachować zgodność z ustaleniami studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego.

Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko wskazuje na potrzebę omawiania „rozsądnych alternatyw" budowanych na podstawie analizy informacji, które mogą być „racjonalnie wymagane" lub wskazania, dlaczego takie alternatywy nie mogły być sformułowane. Obowiązek zidentyfikowania, opisania i oszacowania rozsądnych rozwiązań alternatywnych musi być odczytywany w kontekście celu dyrektywy, który polega na dopilnowaniu, że potencjalne środowiskowe skutki realizacji planów i programów są uwzględnione podczas przygotowania tych dokumentów, przed ich przyjęciem oraz na etapie ich realizacji.

X. ŚRODKI ZAPOBIEGAJĄCE ORAZ OGRANICZAJĄCE NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z przedstawionymi wcześniej tezami, realizacja celów strategicznych ocenianego MPZP może skutkować zwiększeniem poziomu ochrony środowiska w odniesieniu do niektórych aspektów. Stwierdzono jednak, że istnieje możliwość udoskonalenia zarówno samego MPZP, jak i sposobu wdrażania jego ustaleń. Warto podkreślić, że korzystny charakter ocenianego dokumentu przyniesie oczekiwane rezultaty jedynie wtedy, gdy jego ustalenia będą prawidłowo stosowane w rzeczywistości; w analizowanym przypadku szczególne znaczenie ma to, by na etapie projektowania nowej kwatery składowiska zapewniono zgodność z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.

Zasadnym rozważenia jest kwestia wprowadzenia do MPZP ustaleń w zakresie:

- priorytetowego podejścia do retencjonowania wód opadowych i roztopowych,
- możliwości wykorzystania wód opadowych i roztopowych do potrzeb utrzymania zieleni i systemu ochrony przeciwpożarowej,
- możliwości wprowadzenia innowacyjnych form zieleni (zielone dachy, zielone ściany).

Ponadto, rekomenduje się uwzględnienie następujących propozycji:

1. Na etapie projektowania ewentualnych nowych dokumentów planistycznych należy uwzględnić treść opracowania ekofizjograficznego z 2010 r. opracowanego dla potrzeb projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, w którym wskazano przesłanki do wprowadzania terenów zieleni i do zalesień.
2. Na etapie wdrażania ustaleń MPZP i rozpatrywania zgodności projektów budowlanych z zasadami MPZP, należy nadać wysoki priorytet kwestii wprowadzenia zieleni w formie niskiej i wysokiej, uwzględniającej zmienność sezonową, odporność na warunki miejskie, uwarunkowania infrastrukturalne i przestrzenne oraz funkcjonalne (zieleń ozdobna / zieleń izolacyjna / zieleń funkcjonalna).
3. Zasadnym jest zapewnienie w projektach budowlanych rozwiązań z zakresu retencjonowania wód opadowych i roztopowych (z uwzględnieniem konieczności ich oczyszczenia przed wprowadzeniem do środowiska, o ile będzie to uzasadnione).
4. Na etapie postępowań, w ramach których prowadzona jest ocena oddziaływania na środowisko, należy uwzględnić zalecenia dotyczące raportów o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, które są zapisane w rozdziale XI niniejszej prognozy.
5. Na etapie postępowań administracyjnych związanych z wydaniem pozwoleń na budowę i innych decyzji administracyjnych zezwalających na realizację i funkcjonowanie przedsięwzięć, należy nadać wysoki priorytet kwestiom dotyczącym badania zgodności projektów przedsięwzięć z MPZP. Analogiczna rekomendacja dotyczy rozpatrywania

zgłoszeń budowlanych (dokonywanych w trybie ustawy Prawo budowlane) oraz zgłoszeń instalacji (dokonywanych w trybie ustawy Prawo ochrony środowiska).

6. Na etapie przeglądu aktualności studium i planu miejscowego, który będzie prowadzony w trybie art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, należy uwzględnić ewentualne zgłoszenia dot. konfliktów środowiskowych, aktualne dane dot. ryzyka występowania suszy i powodzi, wytyczne dotyczące adaptacji do zmian klimatu oraz doświadczenia będące wynikiem obserwacji praktycznego stosowania ustaleń MPZP.

Konsekwencją zastosowania powyższych rekomendacji będzie zapewnienie wysokiego poziomu dbałości o ochronę środowiska oraz adaptacji do zmian klimatycznych, a także uczynienie MPZP dokumentem bardziej operacyjnym i bardziej adekwatnym do wyzwań związanych z systemem zarządzania środowiskowego. Nie przewiduje się żadnych negatywnych konsekwencji w związku z wdrożeniem powyższych zaleceń.

XI. INFORMACJE ISTOTNE DLA RAPORTÓW O ODDZIAŁYWANIU PRZEDSIĘWZIĘCIA NA ŚRODOWISKO

Mając na uwadze treść art. 66 ust. 7 UOOŚ, wedle której „raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko powinien uwzględniać informacje o środowisku wynikające ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, istotne z punktu widzenia danego przedsięwzięcia”, poniżej zawarto katalog rekomendacji mających znaczenie dla przyszłych postępowań administracyjnych, w ramach których będzie przeprowadzana ocena oddziaływania na środowisko:

1. W raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (dalej: ROŚ) należy przeprowadzić szczegółową analizę zgodności ocenianego przedsięwzięcia z ustaleniami MPZP, w tym m.in. pod kątem:
   1) sposobu zagospodarowania ścieków oraz wód opadowych i roztopowych,
   2) sposobu kształtowania i zagospodarowania zieleni (w tym – izolacyjnej),
   3) zapewnieniu udziału energii (cieplnej i elektrycznej) ze źródeł odnawialnych,
   4) konieczności ograniczenia wszelkich negatywnych oddziaływań do granic terenu, do którego inwestor (lub właściciel) dysponuje tytułem prawnym.
2. W ROŚ należy przeanalizować zgodność planowanej rozbudowy składowiska z wymaganiami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.
3. W ROŚ należy przeprowadzić analizę rozprzestrzeniania odorów z uwzględnieniem modelowania matematycznego, odnoszącego się nie tylko do jednostek masowych amoniaku i siarkowodoru, lecz przede wszystkim do jednostek zapachowych. W ramach analizy należy określić prognozowaną częstość przekraczania (w skali roku)

środowiskowego progu wyczuwalności i środowiskowego progu rozpoznawalności zapachu pochodzącego z ocenianego przedsięwzięcia.

4. W ROŚ należy również przeanalizować zgodność ocenianego przedsięwzięcia z ustaleniami programów ochrony środowiska oraz programu ochrony powietrza.
5. W ROŚ należy określić i skonkretyzować planowany sposób zagospodarowania mas ziemnych, które zostaną usunięte w związku z realizacją przedsięwzięć.
6. W ROŚ należy uwzględnić aktualne (na dzień opracowania ostatecznej wersji raportu) granice zasięgów obszarów zagrożonych wystąpieniem powodzi oraz ustalenia dotyczące ryzyka wystąpienia suszy. Niezbędne jest ujęcie w ROŚ zagadnień z zakresu adaptacji do zmian klimatu, z uwzględnieniem ryzyka wystąpienia suszy i powodzi.
7. Prowadzone w ROŚ analizy wariantów alternatywnych powinny uwzględniać zróżnicowane tryby funkcjonowania, różnorodne sposoby kształtowania zieleni, sposoby zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, zróżnicowane sposoby zapewnienia odpowiedniego udziału energii (cieplnej i elektrycznej) ze źródeł odnawialnych.
8. Analiza oddziaływania obiektów kubaturowych na krajobraz powinna uwzględniać wizualizację planowanego przedsięwzięcia na tle aktualnego sposobu zagospodarowania terenu i powinna odnosić się do wieloletniej perspektywy funkcjonowania składowiska (z uwzględnieniem docelowej kubatury), a także powinna uwzględniać perspektywę mieszkańców na wschód od planowanego obiektu.

XII. PROPONOWANE METODY ANALIZY ŚRODOWISKOWYCH SKUTKÓW WDRAŻANIA OCENIANEGO DOKUMENTU

Według art. 10 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, jednym z celów monitorowania wpływu planu lub programu na środowisko jest identyfikacja „nieprzewidzianego niepożądanego wpływu", co ma zapewnić możliwość „podjęcia odpowiedniego działania naprawczego".

Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące dyrektywy 2001/42/WE wskazują, że dane zbierane na mocy innego prawodawstwa UE mogą zostać wykorzystane w monitoringu związanym ze strategiczną OOŚ, o ile są one istotne dla danego planu lub programu oraz jego oddziaływania na środowisko.

Art. 10 dyrektywy 2001/42/WE niekoniecznie wymaga bezpośredniego monitorowania znaczącego wpływu na środowisko. Dyrektywa zezwala także na monitorowanie pośrednie, na przykład poprzez czynniki nacisku lub środki łagodzące. Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące ww. dyrektywy wskazują w pkt 8.5, że „jeśli monitoring może być w zadowalający sposób zintegrowany z regularnym cyklem planowania, to nie ma konieczności podejmowania oddzielnych kroków proceduralnych dotyczących jego wykonywania. Monitoring może być na przykład zbieżny z regularną korektą planu lub programu, w zależności od tego, jakie oddziaływanie jest monitorowane, oraz od długości odstępów między korektami". W sposób oczywisty ma to przełożenie na cyklicznie opracowywane dokumenty, w tym np. okresowe przeglądy aktualności studium lub planu miejscowego.

Aspektem mającym wpływ na możliwość analizy środowiskowych skutków wdrażania ocenianego projektu MPZP jest ustalenie wynikające z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przepis ten mówi, że:

1) w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych,
2) wójt, burmistrz albo prezydent miasta przekazuje radzie gminy wyniki ww. analiz co najmniej raz w czasie kadencji rady;
3) rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub w części, podejmuje działania związane z przystąpieniem do zmiany tych dokumentów planistycznych.

W ramach wskazanej wyżej „oceny aktualności" możliwe jest ujęcie aspektów środowiskowych poprzez dokonanie analizy wpływu obowiązujących ustaleń MPZP na środowisko oraz sformułowanie rekomendacji odnoszących się do konieczności lub możliwości korekty lub udoskonalenia planu miejscowego.

Należy wziąć pod uwagę, że według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska gmina powinna posiadać opracowany program ochrony środowiska, z realizacji

którego powinien być cyklicznie sporządzany raport. Miasto Tychy posiada uchwalony ww. Program i prowadzony jest system monitorowania jego ustaleń. Program ochrony środowiska przedstawia propozycje systemu monitorowania w zakresie ochrony i stanu środowiska naturalnego. Zarówno MPZP, jak i ww. Program będą wdrażane równocześnie, a ich wzajemne ustalenia powinny być z sobą kompatybilne i powinny wzajemnie na siebie oddziaływać wzmacniająco.

Wobec powyższego, monitorowanie wdrażania Programu będzie wystarczającym narzędziem pokazującym, czy i ew. jak reaguje środowisko na skutki realizacji dokumentów strategicznych (w tym – ocenianego projektu MPZP). W przypadku stwierdzenia, że skuteczność Programu ochrony środowiska jest nieodpowiednia, może nastąpić konieczność zaostrzenia zapisów dokumentów strategicznych pod kątem większego uwzględnienia wymagań ochrony środowiska (np. poprzez nadanie im wyjątkowego priorytetu).

Ponadto, sposób prowadzenia monitoringu składowisk odpadów jest określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.

Mając na uwadze powyższe, formułuje się następujące rekomendacje w zakresie monitorowania wpływu skutków wdrażania ustaleń MPZP na środowisko naturalne:

1. Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, co najmniej raz w trakcie kadencji burmistrza należy przeprowadzić ocenę aktualności studium uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego oraz MPZP. W ramach oceny aktualności należy uwzględnić aktualne prognozowane zasięgi terenów zagrożonych wystąpieniem powodzi, aktualny stan prawny oraz ustalenia wynikające z dokumentów strategicznych wyższego szczebla (np. plan zagospodarowania przestrzennego województwa) oraz podejmować adekwatne do nowych uwarunkowań działania dostosowawcze.
2. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, co 2 lata należy sporządzić i przedłożyć Radzie Miejskiej raport z wykonania programu ochrony środowiska.
3. Należy prowadzić monitoring wdrażania Planu gospodarki niskoemisyjnej.
4. Należy prowadzić pozostałe działania i ewidencje wynikające z obowiązujących przepisów prawnych, takich jak w szczególności:
    1) przyjmowanie oraz weryfikowanie zgłoszeń instalacji nie wymagających pozwolenia emisyjnego,
    2) wydawanie decyzje nakazujące usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania,
    3) nakładanie obowiązku wykonania czynności zmierzających do ograniczenia negatywnego oddziaływania instalacji lub urządzenia na środowisko,
    4) ustanawianie ograniczeń co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko,
    5) wydawanie zezwoleń na usuwanie drzew i krzewów z terenu nieruchomości,

6) występowanie do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o podjęcie odpowiednich działań będących w jego kompetencji, jeżeli w wyniku kontroli stwierdzono naruszenie przez kontrolowany podmiot przepisów o ochronie środowiska lub występuje uzasadnione podejrzenie, że takie naruszenie mogło nastąpić,
7) przestrzeganie przepisów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie składowisk odpadów.

5. Należy aktywnie podejmować działania interwencyjne (zgodnie z ustawowymi kompetencjami) w sytuacji stwierdzenia naruszenia przepisów o ochronie środowiska, gospodarce wodnej i gospodarce odpadami. W tym celu należy nadać wysoki priorytet działaniom prowadzonym przez stosowne komórki Urzędu Miejskiego oraz monitorować sygnały od mieszkańców, w których zgłaszane są nieprawidłowości i niepokoje związane ze stanem środowiska oraz zagrożeniem zdrowia i życia.

XIII. WNIOSKI

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko jest dokumentem powstałym dla potrzeb strategicznej OOŚ. W konsekwencji, charakter przeprowadzonych analiz jest adekwatny do typu ocenianego dokumentu i nie pozwala na precyzyjną ocenę konkretnych oddziaływań środowiskowych. Tym samym, za właściwe uznano skupienie się przede wszystkim na poszukiwaniu odpowiedzi na temat tego, czy dokument będący przedmiotem oceny jest zgodny z celem, któremu ma służyć, oraz czy jest adekwatny do problemów ochrony środowiska oraz celów środowiskowych wynikających z przepisów i dokumentów strategicznych.

Przeprowadzona w niniejszej prognozie analiza pozwoliła na postawienie następujących wniosków:

1. Treść projektu MPZP może być uznana za adekwatną do wyzwań w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami (z uwzględnieniem ram prawnych wynikających z obowiązujących przepisów), bowiem uwzględnia kluczowe aspekty środowiskowe; dokument czyni zadość gminnej i regionalnej polityce ochrony środowiska i może sprzyjać osiągnięciu celów środowiskowych (w tym – celów wynikających z obowiązującego w mieście programu ochrony środowiska oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego). Pozytywny charakter oddziaływań MPZP będzie się kumulował z dalszym wdrażaniem dokumentów strategicznych i przepisów dedykowanych ochronie środowiska.
2. Zasadnym rozważenia jest kwestia możliwości wprowadzenia do MPZP ustaleń w zakresie:
   - nadania większej rangi możliwości retencjonowania i odprowadzania do gruntu wód opadowych i roztopowych,
   - możliwości wykorzystania wód opadowych i roztopowych do potrzeb utrzymania zieleni i dla celów ochrony przeciwpożarowej,
   - wprowadzenia innowacyjnych form zieleni (zielone dachy, zielone ściany),
   - możliwości zastosowania mikroturbin wiatrowych).
3. Rekomenduje się nadanie dużego znaczenia sposobowi wdrażania MPZP.

XIV. WYKORZYSTANE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bar M., Jendrośka J., Okrasiński K., „Powiązania Ramowej Dyrektywy Wodnej (2000/60/WE) z Dyrektywą w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (2001/42/WE)" , Wrocław, 2013.
2. Bródka S. (red.), „Praktyczne aspekty ocen środowiska przyrodniczego", Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2010.
3. Charakterystyka wód podziemnych zgodnie z zapisami załącznika II.2 Ramowej Dyrektywy Wodnej (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2013.
4. Dane Inspekcji Ochrony Środowiska opracowane w ramach i dla potrzeb Państwowego Monitoringu Środowiska.
5. Kistowski M., „Wybrane aspekty metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przyrodnicze", [w:] „Człowiek i Środowisko" 26(3-4)/2002.
6. Kistowski M. i Korwel-Lejkowska B. (red.), „Waloryzacja środowiska przyrodniczego w planowaniu przestrzennym", Problemy Ekologii Krajobrazu, vol. 19, 2007.
7. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce (Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2017.
8. Guidance on Integrating Climate Change and Biodiversity into Strategic Environmental Assessment, Komisja Europejska, 2013.
9. Integrating Ecosystem Services in Strategic Environmental Assessment: A guide for practitioners, United Nations Environment Programme, 2014.
10. Majewski W., Walczykiewicz T. (red.), „Zrównoważone gospodarowanie wodami oraz infrastrukturą hydrotechniczną w świetle prognozowanych zmian klimatycznych", Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy, 2012.
11. Mapy hydrograficzne, sozologiczne, geośrodowiskowe i inne (w tym: geoportale oraz dane udostępnione za pośrednictwem serwisów WMS) oraz komentarze do map hydrograficznych, geośrodowiskowych i sozologicznych.
12. Ocena wpływu zmian klimatu na różnorodność biologiczną oraz wynikające z niej wytyczne dla działań administracji ochrony przyrody do roku 2030, Fundeko, 2012.
13. Opracowanie analizy presji i wpływów zanieczyszczeń antropogenicznych w szczegółowym ujęciu wszystkich kategorii wód dla potrzeb opracowania aktualizacji programów działań i planów gospodarowania wodami, IMGW-PIB, 2013.
14. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla obszaru w rejonie ulic: Lokalnej, Serdecznej, linii kolejowej oraz doliny Potoku Tyskiego w Tychach, Pracownia Ochrony Środowiska – Zielone Oko, 2018.
15. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe sporządzone dla potrzeb studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w Tychach, 2010.
16. Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Tychy - Etap IB: weryfikacja i uzupełnienie materiałów planistycznych sporządzanych na potrzeby zmiany studium, analizy

wzajemnych współzależności uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego, Biuro Rozwoju Regionu sp. z o.o., 2010
17. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, 2016.
18. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym, 2016.
19. Pyszny K., Przybyła Cz., „Systemy informacji przestrzennej w strategicznych ocenach oddziaływania na środowisko", 2016.
20. Pyszny K., „Możliwości wykorzystania narzędzi GIS w opracowaniach ekofizjograficznych i strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko", w: „Problemy planistyczne - Jesień 2016", Poznań 2016.
21. Solon J., Borzyszkowski J. et.al., "*Physico-geographical mesoregions of Poland - verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data" w:* Geographia Polonica, vol. 91, no. 2, 2018
22. Wdrożenie dyrektywy 2001/42 w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, Komisja Europejska, 2003.
23. Witczak S. (red.) i in., „Mapa wrażliwości wód podziemnych na zanieczyszczenie. Plansza 1: Podatność wód podziemnych pierwszego poziomu wodonośnego na zanieczyszczenia z powierzchni terenu", Ministerstwo Środowiska, 2011 r.
24. Wytyczne dotyczące najlepszych praktyk w zakresie ograniczania, łagodzenia i kompensowania procesu zasklepiania gleby, Komisja Europejska, 2012 r.
25. Wytyczne dotyczące zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych, Rada Ministrów, 2002 r.

XV. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszej prognozy oddziaływania na środowisko jest projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (dalej: MPZP) obszaru położonego w rejonie ulic: Lokalnej, Serdecznej, linii kolejowej oraz doliny potoku Tyskiego w Tychach. Prognoza została opracowana dla potrzeb przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Została w niej przedstawiona analiza środowiskowych skutków wdrożenia ustaleń MPZP.

Informacje o zawartości projektowanego dokumentu

MPZP jest aktem prawa miejscowego, który określa przeznaczenie, warunki zagospodarowania i zabudowy terenu, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego. Akt ten powinien być zgodny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. MPZP będzie przyjęty w drodze uchwały rady gminy, która poprzedzona zostanie przeprowadzeniem konsultacji społecznych oraz pozyskaniem stanowisk (opinii i uzgodnień) wielu podmiotów, w tym m.in. organów ochrony środowiska i zdrowia publicznego.

Teren objęty projektem MPZP jest położony w południowo-wschodniej części miasta Tychy w rejonie ulic Lokalnej i Serdecznej (południowo – wschodnia część miasta) – w obrębie ewidencyjnym „Urbanowice". Od strony wschodniej analizowany obszar graniczy z teren rolniczym i leśnym, od strony południowej – z oczyszczalnią ścieków, od zachodniej – z terenem przemysłowym i od północnej z linią kolejową, za którą występują ogrody działkowe i zabudowa przemysłowo – magazynowo – usługowa. W odległości ok. 380 m na wschód przebiega granica z gminą Bieruń, ok. 580 m na południe przebiega granica z gminą Bojszowy. Najbliższa istniejąca zabudowa mieszkaniowa znajduje się w odległości ok. 300 m na północny zachód oraz 500 m na wschód – są to pojedyncze zabudowania mieszkalne (niska zabudowa jednorodzinna).

Spośród najważniejszych ustaleń ocenianego MPZP należy wymienić:

1. Wskazano, że w obszarze MPZP przewiduje się wyznaczenie terenów zabudowy produkcyjno – usługowej (tereny oznaczone symbolem PU) oraz terenów infrastruktury technicznej w zakresie gospodarki odpadami (tereny oznaczone symbolem O). Na tych terenach ma powstać infrastruktura związana ze składowaniem (czyli nowa kwatera składowiska) oraz przetwarzaniem odpadów (rozbudowa istniejącego zakładu). Realizacja ww. ustaleń będzie wymagała wylesienia, którego wielkość nie została wskazana w MPZP (z pewnością nie może dojść do całkowitej wycinki, ponieważ na mocy przepisów o odpadach niezbędne jest pozostawienie pasa zieleni wokół składowiska).
2. Na terenie zamkniętego składowiska odpadów (teren oznaczony symbolem Z2) przewiduje się dalszą rekultywację oraz dopuszczono tu lokalizację urządzeń

wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – z wykluczeniem elektrowni wiatrowych.

3. Zapisano szczegółowe ustalenia dla poszczególnych jednostek planistycznych, określając ich przeznaczenie podstawowe i uzupełniające, ustalając rodzaj zabudowy, a także parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenu (w tym: minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej).

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu wspólnotowym, krajowym i regionalnym

W Prognozie dokonano analizy wielu dokumentów strategicznych, w których ustanowione są cele polityki w zakresie ochrony środowiska. Dokumenty te zawierają wiele różnorodnych ustaleń w zakresie ochrony poszczególnych komponentów środowiska. Najważniejsze wynikające z nich cele strategiczne w zakresie ochrony środowiska są następujące:

1. Powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu.
2. Powstrzymanie pogarszania stanu wód oraz osiągnięcie ich dobrego stanu.
3. Utrzymanie oraz poprawa komfortu i jakości życia ludzi.
4. Przeciwdziałanie degradacji gleb.
5. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń i poprawa lub utrzymanie poziomów jakości powietrza, nie stanowiących zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska naturalnego.
6. Przeciwdziałanie zmianom klimatu i ograniczanie negatywnych skutków tych zmian, w tym – adaptacja do zmian klimatycznych.
7. Ochrona klimatu akustycznego oraz ograniczanie emisji hałasu.
8. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi.
9. Ochrona i odbudowa wartości krajobrazowych.
10. Ochrona i ograniczanie negatywnego wpływu na zabytki i dobra materialne.
11. Rozwój gospodarki zasobooszczędnej, niskoemisyjnej i niskoodpadowej.

Analiza zgodności ocenianego dokumentu z polityką ochrony środowiska

Analizowany projekt MPZP generalnie uwzględnia cele strategiczne dotyczących ochrony środowiska, gospodarki wodnej i adaptacji do zmian klimatycznych. Dokument pozostaje zgodny z polityką wpisaną do planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego. Nie zidentyfikowano znaczących kolizji pomiędzy strategicznymi ustaleniami polityk środowiskowych a treścią MPZP.

Analiza uwarunkowań środowiskowych

Kluczowe uwarunkowania środowiskowe, ważne z punktu widzenia oceny MPZP, są następujące:

1. Obszar objęty ustaleniami MPZP jest zlokalizowany w południowo - wschodniej części miasta Tychy w obrębie ewidencyjnym „Urbanowice". Na tym terenie obecnie znajduje się czynna i zamknięta kwatera składowiska odpadów, zakład przetwarzania odpadów komunalnych oraz teren leśny.
2. W sąsiedztwie obszaru występuje oczyszczalnia ścieków, tereny przemysłowe, infrastruktura komunikacyjna (drogi i linia kolejowa) oraz tereny leśne. Okolice tego obszaru cechują się niską gęstością zaludnienia.
3. Planowane składowisko odpadów będzie położone w odległości ok. 350÷400 m w kierunku wschodnim od Potoku Tyskiego oraz w odległości ok. 700 m w kierunku południowym
   od Gostyni. Analizowany obszar planistyczny nie obejmuje dolin rzek. W jego pobliżu nie występują zbiorniki wód śródlądowych, tereny źródliskowe, bagienne i podmokłe.
4. W sąsiedztwie nie występują Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W południowej części obszaru planistycznego występuje Główny Użytkowy Poziom Wodonośny o średnim stopniu zagrożenia. Pierwszy poziom wód podziemnych na analizowanym terenie występuje średnio na głębokości 1 m p.p.t.
5. W sąsiedztwie analizowanego obszaru nie występują obszary ochrony przyrody.
6. W Tychach występuje przekroczenie rocznych i dobowych norm zanieczyszczenia powietrza.
7. W związku z postępującymi zmianami klimatu, spodziewać się można niekorzystnych zjawisk pogodowych, do których można się częściowo przygotować za pomocą wprowadzenia do MPZP odpowiednich zapisów adaptacyjnych.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu

1. Konieczność pozyskania nowych terenów dla rozwoju infrastruktury przeznaczonej do zagospodarowania odpadów komunalnych.
2. Podatność wód podziemnych na zanieczyszczenie z powierzchni terenu z uwagi na płytko występujące wody podziemne i niewystarczającą izolację poziomów wodonośnych przed migracją zanieczyszczeń z powierzchni terenu.
3. Oddziaływania związane z emisją zanieczyszczeń gazowych (w tym: związków odorowych) i pyłowych do powietrza atmosferycznego.
4. Wywiewanie lekkich frakcji odpadów z terenu istniejącego składowiska.
5. Przemiany biochemiczne i mechaniczne w zamkniętej kwaterze składowiska odpadów.
6. Postępująca utrata naturalnych walorów retencyjnych wskutek wzrostu powierzchni zabudowanej.

Analiza i ocena znaczących oddziaływań na środowisko

Zasadniczo ustalenia ocenianego MPZP nie doprowadzą do wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko, jednak nie oznacza to że będą one dla środowiska w pełni neutralne lub obojętne. Kluczowe ustalenia sprowadzają się do następujących zagadnień:

1. W wyniku projektowanych ustaleń MPZP dojdzie do częściowego wylesienia w celu rozbudowy składowiska odpadów oraz rozbudowy zakładu przetwarzania odpadów komunalnych.
2. Rozbudowa ww. obiektów będzie generować oddziaływanie na krajobraz oraz oddziaływanie na jakość powietrza atmosferycznego. Niewłaściwie eksploatowane składowisko odpadów powoduje wywiewanie lekkich frakcji odpadów oraz jest źródłem emisji odorów.
3. Tego typu oddziaływania mogą być znacząco zminimalizowane dzięki należytej eksploatacji obiektów gospodarki odpadami oraz dzięki zachowanie buforowego pasa zieleni wokół składowiska.
4. Wytyczne w powyższym zakresie są szczegółowo przedstawione w przepisach szczegółowych, które nie muszą (i nie mogą) być przeniesione do MPZP. Konkretne ustalenia przekładające wymagania prawne na dany obiekt zostaną zapisane w treści decyzji administracyjnych (decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz pozwolenia zintegrowanego).
5. Nie zidentyfikowano takich zapisów MPZP, które doprowadziłyby do możliwości powstania znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.
6. Nie zidentyfikowano takich zapisów MPZP, które mogłoby wywołać znaczące uciążliwość dla mieszkańców.

Wpływ na środowisko w przypadku odstąpienia od realizacji projektowanego dokumentu

Przeprowadzona analiza wykazała, że MPZP z pewnością może sprzyjać realizacji celów środowiskowych wynikających ze współczesnej polityki ekologicznej każdego szczebla – jednak aby tak się stało, niezbędne jest nadanie wysokiej wagi aspektom prośrodowiskowym na etapie projektowania poszczególnych inwestycji i zatwierdzania projektów budowlanych.

Wnioski i rekomendacje

Wdrożenie ustaleń ocenianego dokumentu nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Istnieje jednak możliwość udoskonalenia ocenianego dokumentu – zasadnym jest zatem rozważenie propozycji przedstawionych w rozdziale X i XI niniejszej prognozy

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Zgodnie z wymogiem art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f oraz art. 74a ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, jako autor prognozy oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania dla obszaru w rejonie ulic: Lokalnej, Serdecznej, linii kolejowej oraz doliny potoku Tyskiego w Tychach oświadczam, iż spełniam wymagania, o których mowa w art. 74 ust. 2 ww. ustawy:

1) ukończyłem studia pierwszego stopnia z zakresu nauk przyrodniczych (na kierunku „ochrona środowiska" – Uniwersytet Wrocławski) oraz studia drugiego stopnia z zakresu nauk technicznych (na kierunku „inżynieria środowiska" – Politechnika Wrocławska),
2) posiadam 12-letnie doświadczenie pracach w zespołach przygotowujących raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko i prognozy oddziaływania na środowisko (brałem udział w przygotowaniu ponad 40 raportów i prognoz oraz ok. 100 ekspertyz z zakresu wpływu na środowisko).

Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Świdnica, 18.01.2019 r. Krzysztof Okrasiński

